ÖZET

PLANLAMA VE UYGULAMA SÜREÇLERİNDE KENT MEYDANLARI : ANTALYA CUMHURİYET VE KONYAALTI KENT MEYDANLARINDA KARŞILAŞTIRMALI BİR ARAŞTIRMA

Ali Serdar AYKURT

Yüksek lisans Tezi, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Danışman : Yrd. Doç. Dr. M. Selçuk SAYAN

Ocak 2010, 120 Sayfa

Kentin en önemli kamusal alanı olan meydanlar, fiziksel, sosyal ve ekonomik özelliklerinin ve değerlerinin gözlemlenebildiği, kentin kimliğini yansıtan mekânlardır. Türkiye'de kent meydanlarının planlama ve uygulama süreci Cumhuriyet Dönemi ile başlamış; özellikle vilâyet konaklarının önünde oluşturulan ve ulusal törenlerin kutlandığı, çeşitli toplantı ve mitinglerin yapıldığı açık alanlar şeklinde ortaya çıkmıştır.

Antalya Kenti'nde Cumhuriyet Meydanı ve Konyaaltı Kent Meydanı şeklinde iki kent meydanı vardır. Tarihi süreçte ilk olarak 1850'lerde Antalya sur duvarı dışındaki ticari etkinlikler için kullanılmaya başlanan Cumhuriyet Meydanı, 1974 yılında Ulusal Yükseliş Anıtı'nın yerleştirilmesiyle birlikte kent meydanı niteliği kazanmıştır. 2006 yılında açılan Konyaaltı Kent Meydanı, Akdeniz Bulvarı üzerinde Karayolları Genel Müdürlüğü mülkiyetinde bulunan 67,500 m² büyüklüğündeki alanın imar planı değişikliğiyle Konyaaltı Belediyesi'ne devredilmesi yoluyla kazanılmıştır.

Bu çalışmada planlama ve uygulama süreçlerinde Antalya'nın iki kent meydanı olan Cumhuriyet Meydanı ve Konyaaltı Kent Meydanı'nın karşılaştırmalı analizi yapılmış; halkın kent meydanları algısı anket çalışmalarıyla saptanmış ve meydanların sahip olduğu kimlik irdelenmiştir.

ANAHTAR KELİMELER : kent meydanı, şehir planlama, planlama süreci, Antalya

JÜRİ : Yrd. Doç. Dr. M. Selçuk SAYAN
Prof. Dr. Elmas ERDOĞAN
Yrd. Doç. Dr. Tahsin YILMAZ

ABSTRACT

PLANNING AND APPLICATION PROCESS OF CITY SQUARES: A COMPARATIVE STUDY BETWEEN ANTALYA CUMHURİYET AND KONYAALTI CITY SQUARES

Ali Serdar AYKURT

M.Sc. Thesis in Landscape Architecture

Adviser : Asst. Prof. Dr. M. Selçuk SAYAN

January 2010, 120 Pages

The city squares being the most important public place, reflect the physical, social and economic characteristics and the identity of the city itself. In Turkey, the planning and implementation process of the city squares began in the Period of Republic. They are particularly created as open spaces in front of the governor's office and used for the national ceremonies or various meetings.

Two city squares are exist in the city of Antalya, namely Cumhuriyet Square and Konyaaltı Square. The Cumhuriyet Square was first used as an open space for commercial purposes outside the city walls in 1850's. In 1974 it was designed as the city square by placing the National Yükseliş Monument. The Konyaaltı Square was inaugurated in 2006. The area was previously owned by the General Directorate of Highways and the area, 67,500 m² in size was transferred to Konyaaltı Municipality with a metropolitan plan revision.

In this study a comparative analysis of the Cumhuriyet and Konyaaltı squares in the city of Antalya was carried out in the planning and implementation processes; the perception of city squares by the public was collected through a questionnaire survey and the identity of the squares were investigated.

KEY WORDS : city square, city planning, planning process, Antalya

COMMITTEE: Asst. Prof. Dr. M. Selçuk SAYAN
Prof. Dr. Elmas ERDOĞAN
Asst. Prof. Dr. Tahsin YILMAZ

ÖNSÖZ

Kent meydanları kentsel tasarımın en önemli unsurlarından biri olmasına rağmen ülkemizde ancak Cumhuriyet döneminden sonra planlamadaki yerini almıştır. Avrupa'daki meydan örnekleri yüzyıllar öncesine dayanmaktayken, Türkiye'deki meydanlar özellikle Cumhuriyet sonrası dönemde idari binaların önünde kalan alanlar olarak ortaya çıkmıştır.

Sayıları çok az da olsa planlı süreçlerde ortaya çıkan kent meydanları da, çağdaş kentsel tasarım ilkelerinden yoksun kent planlarının politik amaçlara alet edilmesi sonucunda zaman içinde daralmış, yolların kesişimi noktası haline gelmiş ve sonuç olarak trafik meydanına dönüşmüştür.

Kent meydanları sosyal iletişimin sağlandığı en önemli kentsel mekândır. Fakat özellikle ülkemizde yapılan planlama hataları bu işlevin tam olarak gerçekleşmesini engellemektedir. Günümüzde meydanların yerini alışveriş merkezleri almış, kullanıcıların sosyal iletişim gereksinimine cevap veren mekânlar olarak ön plana çıkmışlardır.

Antalya Kenti'nde Cumhuriyet Meydanı ve Konyaaltı Kent Meydanı olmak üzere iki meydan bulunmaktadır. Antalya Cumhuriyet Meydanı tarihsel öneme sahiptir ve kent kimliğinin oluşmasında etkili olmuştur. Bu araştırma ile gerek Antalya Cumhuriyet Meydanı'nın gerekse kentin geçmişine ışık tutulmuştur. Konyaaltı Kent Meydanı ise alt kademe Konyaaltı Belediyesi ve Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin planlama çalışmaları sonucu uygulanmış bir yarışma projesidir. Bu tezde meydanların doğal, fiziksel faktörleri tespit edilmiş olup işlevleri ve kullanım durumları karşılaştırılmıştır. Ayrıca yapılan anket çalışmasıyla kullanıcıların demografik verilerine göre meydanları algılaması değerlendirilmiştir.

"Planlama ve Uygulama Süreçlerinde kent Meydanları : Antalya Cumhuriyet ve Konyaaltı Kent Meydanlarında Karşılaştırmalı Bir Araştırma" konulu yüksek lisans tezimin yönlendirilmesinde bana yol gösteren sayın hocam Yrd. Doç. Dr. M. Selçuk SAYAN' a, her konuda destek olan değerli eşim Candan AYKURT' a katkılarından dolayı teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET……..……..…i
ABSTRACT……..……....ii
ÖNSÖZ……..……..iii
İÇİNDEKİLER……..…..……..iv
ŞEKİLLER DİZİNİ...……..vi
ÇİZELGELER DİZİNİ…….…..……ix
1. GİRİŞ……..……..…….....1
2. KURAMSAL BİLGİLER VE KAYNAK TARAMALARI……....……2
2.1. Kent Meydanı Kavramı……..…….2
2.1.1. Kent meydanlarının tarihsel gelişimi…...……...……..……...3
2.1.2. Kent meydanlarının işlevleri……..……..……..…9
2.1.3. Kent meydanlarının biçimsel özellikleri ve standartları…..…….…..9
2.2. Türkiye'de Kent Meydanları……..……..11
2.2.1. Tarihsel gelişim……..……11
2.2.2. Planlama, tasarım ve uygulama süreci…….……14
2.3. Türkiye ve Avrupa'dan Belirgin Kent Meydanları…….……..16
2.3.1. Kızılay Meydanı (Ankara)……..……..16
2.3.2. Taksim Meydanı (İstanbul)……..……18
2.3.3. Konak Meydanı (İzmir)……..……..……21
2.3.4. Plaza Mayor (Madrid)……..……23
2.3.5. Postdamer Platz (Berlin)……..…..……25
2.3.6. San Marco Meydanı (Venedik)…..…..……28
3. MATERYAL VE METOT..……30
3.1. Materyal……..……..30
3.2. Metot…….……...……32
4. BULGULAR……..……34
4.1. Antalya Kenti'nin Tarihsel Gelişimi……..……..34
4.2. Cumhuriyet Meydanı'nın Özellikleri…….……..……38
4.2.1. Doğal faktörler…….…….……45
4.2.2. Fiziksel faktörler…….……..……48
4.2.3. İşlevi ve kullanım durumu…….……52
4.3. Konyaaltı Kent Meydanı'nın Özellikleri…..……53
4.3.1. Doğal faktörler…….……..57
4.3.2. Fiziksel faktörler……59
4.3.3. İşlevi ve kullanım durumu…….……62
4.4. Cumhuriyet ve Konyaaltı Kent Meydanları'nın Karşılaştırmalı Analizi……..63
4.5. Anket Sonuçları……..……..68
4.5.1. Genel Anket Sonuçları…….……68
4.5.2. Cumhuriyet Meydanı İstatistiksel Analiz…….……84

4.5.3. Konyaaltı Kent Meydanı İstatistiksel Analiz…..……92
4.5.4. Genel İstatistiksel Analiz..……100
5. TARTIŞMA VE SONUÇ……...……108
6. KAYNAKLAR…..……113
7. EKLER……...……116
Ek-1. Cumhuriyet Meydanı Dönerciler Çarşısı Arası Kentsel Tasarım Projesi….. Vaziyet Planı.....116
Ek-2. Anket Formu……..117
ÖZGEÇMİŞ

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1. M.Ö.6000 Çatalhöyük'te avlu etrafında evlerin yerleşimi…..……..……3
Şekil 2.2. Atina agorası……..……..……..…..4
Şekil 2.3. M.Ö. 4. yüzyılda Roma forumu……..……..……5
Şekil 2.4. M.Ö. 1. yüzyılda Roma forumu……..……..……5
Şekil 2.5. Roma forumu……..……..……5
Şekil 2.6. Piazza del Campo'nun planı ve genel görünümü……..……..6
Şekil 2.7. Piazza della Santisima Annunziata'nın planı ..……..……7
Şekil 2.8. Piazza della Santisima Annunziata'nın genel görünümü…..……7
Şekil 2.9. Piazza del Campidoglio'nın planı……..……7
Şekil 2.10. Piazza del Campidoglio'nın genel görünümü..……..……7
Şekil 2.11. Kare form……..……..……10
Şekil 2.12. Daire form……..……..……10
Şekil 2.13. Üçgen form..……..……10
Şekil 2.14. Çekmece'de meydan……..……..……13
Şekil 2.15. Kızılay Meydanı uydu fotoğrafı……..……..16
Şekil 2.16. Ankara, 'Kızılay Meydanı'……..……..17
Şekil 2.17. Taksim Meydanı uydu fotoğrafı……..……..18
Şekil 2.18. Pervitich haritalarında Taksim Meydanı……..……19
Şekil 2.19. 1940 başlarında Taksim Meydanı……..……20
Şekil 2.20. Günümüzde Taksim Meydanı ve Cumhuriyet Anıtı'nın görünümü…..……20
Şekil 2.21. Konak Meydanı uydu fotoğrafı……21
Şekil 2.22. Katipzade Konağının meydan içerisindeki yeri…..……..……22
Şekil 2.23. Saat Kulesi……..……22
Şekil 2.24. Plaza Mayor uydu fotoğrafı……..……23
Şekil 2.25. Casa de la Panaderi binası……..……..23
Şekil 2.26. Potsdamer Platz'ın konumu……..……25
Şekil 2.27. II. Dünya Savaşı sonrası Potsdamer Platz……..……25
Şekil 2.28. Sony Center ve Potsdamer Platz……..……..……..26
Şekil 2.29. Potsdamer Platz Meydanı'nın günümüzdeki hali…..……..……..27
Şekil 2.30. San Marco Meydanı uydu fotoğrafı..…..……..28
Şekil 2.31. San Marco Meydanı……..……..29
Şekil 2.32. San Marco Meydanı'ndan görünüm……..……29
Şekil 3.1. Cumhuriyet ve Konyaaltı Kent Meydanları'nın konumu……30
Şekil 3.2. Cumhuriyet Meydanı'nın konumu……..31
Şekil 3.3. Konyaaltı Kent Meydanı'nın konumu……..……..31
Şekil 4.1. Piri Resi Kitab-ı Bahriye……..……..……...35
Şekil 4.2. Nürnbergli Johann Wild Haritası……..……..……..36
Şekil 4.3. Antalya'nın ilk imar planı……..……..36

Şekil 4.4. Evreler göre kent kale planı……..……..37
Şekil 4.5. Tarihi Surları ve Tophane kapısını gösteren bir harita..……...…….. 38
Şekil 4.6. Cumhuriyet Meydanı'nın parkelenmiş ve betonlaşmış hali…….……..39
Şekil 4.7. Kaleiçi Haritası…….……..39
Şekil 4.8. Eski Hükümet Konağı…….……40
Şekil 4.9. 2008 yılında yıkılan Hükümet Binası…….……40
Şekil 4.10. Tophane Meydanı yolu……..41
Şekil 4.11. Tophane Meydanı……...……..……41
Şekil 4.12. Atatürk Anıtı'nın dikilişi…….……..42
Şekil 4.13. Atatürk Anıtı…….……42
Şekil 4.14. Vilayet binası ve sonrası……..……..43
Şekil 4.15. Cumhuriyet Meydanı vaziyet planı……..……44
Şekil 4.16. Yer altı otoparkı kat planları ve kesiti…….……44
Şekil 4.17. Antalya Valilik Binası……...……45
Şekil 4.18. Merdivenler……...……46
Şekil 4.19. Asma germe pergola…….……46
Şekil 4.20. Su havuzu…….……47
Şekil 4.21. İlkokul öğrencilerinin toplu resmi…….……47
Şekil 4.22. Meydan'dan Kaleiçi panoraması…….……..48
Şekil 4.23. Cumhuriyet Meydanı'ndan Gültekin İşhanı'na bakış……...……49
Şekil 4.24. Meydan'dan Uysal İşhanı ve diğer işhanlarına Bir bakış……..49
Şekil 4.25. Şerbetçi İşhanı ve diğer işhanı yapıları arasındaki yükseklik farkları..……49
Şekil 4.26. Meydan'da yer alan ahşap oturma elemanları……..……..……..50
Şekil 4.27. Asma germe sistem pergolanın altındaki oturma elemanları.....……..50
Şekil 4.28. Andezit ve granit küp taş uygulaması……...……..……..51
Şekil 4.29. Farklı çocuk oyunlarını gösteren heykeller……...……..……..51
Şekil 4.30. Farklı çocuk oyunlarını gösteren heykeller……...……..……..51
Şekil 4.31. Cumhuriyet Bayramı kutlaması…….……52
Şekil 4.32. Havuzdaki su gösterileri.……52
Şekil 4.33. Konyaaltı Kent Meydanı ve yakın çevresi……...…….53
Şekil 4.34. İmar planı……...……..54
Şekil 4.35. İlk paftada Kent Konseyi'nin plan tadilatı önerisi, ikinci pafta ise tartışmalar sonucunda uzlaşmaya varılan öneri……..……..……55
Şekil 4.36. Çocuk parkı……...……56
Şekil 4.37. Kent meydanında kaçak çıkmalara maruz kalan yapılar……..……57
Şekil 4.38. Meydanın güneyinden Atatürk Büstü'ne bakış.……58
Şekil 4.39. Ahşap pergola ve oturma elemanı……...……..58
Şekil 4.40. Su havuzundan Atatürk Büstü'ne bir bakış…...…..……..58
Şekil 4.41. Meydan'dan denize bakış……...……59
Şekil 4.42. Sea Life Otel'in meydan'dan görünüşü……...……..60

Şekil 4.43. Meydan'ın kuzeyindeki konut grupları……..……..60
Şekil 4.44. Ahşap oturma elemanları……..……61
Şekil 4.45. Oturma grupları……..……..61
Şekil 4.46. Süs havuzu……..……61
Şekil 4.47. Prekast sütun üzerinde aydınlatma elemanı…..……62
Şekil 4.48. Gazi M. Kemal Erkek Okulu……...……..65
Şekil 4.49. Konyaaltı Kent Meydanı'nda süs havuzu ve ana havuz…….……..66

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 4.1. Karşılaştırmalı analiz tablosu.....63
Çizelge 4.2. Cinsiyet durumu.....68
Çizelge 4.3. Yaş grupları.....69
Çizelge 4.4. Anketi cevaplayanların eğitim durumu.....69
Çizelge 4.5. Gelir durumu.....70
Çizelge 4.6. Meydana ulaşım şekli.....70
Çizelge 4.7. Toplu taşıma araçlarının yeterliliği.....71
Çizelge 4.8. Yaya erişiminin yeterliliği.....71
Çizelge 4.9. Fiziksel engelliler için üst yapılar.....72
Çizelge 4.10. Meydanı kullanma amacı.....73
Çizelge 4.11. Meydanı kullanım sıklığı.....73
Çizelge 4.12. Meydanın kullanıldığı günler.....74
Çizelge 4.13. Meydanın kullanıldığı saatler.....74
Çizelge 4.14. Meydanda geçirilen zaman.....75
Çizelge 4.15. Meydandaki yükseklik farklarının değerlendirilmesi.....76
Çizelge 4.16. Meydan döşemesinin değerlendirilmesi.....76
Çizelge 4.17. Meydanın işlevsel ihtiyaçları.....77
Çizelge 4.18. Meydanın odağı.....77
Çizelge 4.19. Meydanı çevreleyen yapıların uyumu.....78
Çizelge 4.20. Meydanın kimliği.....79
Çizelge 4.21. Meydanda düzenlenen etkinliklerin sayısı.....79
Çizelge 4.22. Etkinliklerden haberdar olma.....80
Çizelge 4.23. Kullanımı olumsuz etkileyen faktörler.....81
Çizelge 4.24. Meydanın sorunları.....81
Çizelge 4.25. Memnuniyet durumu.....82
Çizelge 4.26. Meydanlar hakkında bilgi.....83
Çizelge 4.27. Cinsiyet ile diğer verilerin analizi tablosu (Cumhuriyet Meydanı).....84
Çizelge 4.28. Yaş ile diğer verilerin analizi tablosu.....86
Çizelge 4.29. Eğitim durumu ile diğer verilerin analizi tablosu.....88
Çizelge 4.30. Aylık gelir ile diğer verilerin analizi tablosu.....90
Çizelge 4.31. Cinsiyet ile diğer verilerin analizi tablosu (Konyaaltı Kent Meydanı).....92
Çizelge 4.32. Yaş ile diğer verilerin analizi tablosu.....94
Çizelge 4.33. Eğitim durumu ile diğer verilerin analizi tablosu.....96
Çizelge 4.34. Aylık gelir ile diğer verilerin analizi tablosu.....98
Çizelge 4.35. Cinsiyet ile diğer verilerin analizi tablosu (Genel Meydanlar).....100
Çizelge 4.36. Yaş ile diğer verilerin analizi tablosu.....102
Çizelge 4.37. Eğitim durumu ile diğer verilerin analizi tablosu.....104
Çizelge 4.38. Aylık gelir ile diğer verilerin analizi tablosu.....106

1. GİRİŞ

Bir kentin kuruluş alanı, kullanım yönünden farklı, fonksiyonlar yönünden birbirini tamamlayan bölümlerden oluşmaktadır. Toplumun ekonomik, sosyal ve sağlık yönünden gereksinmelerini karşılayan farklı kullanım özelliklerine sahip bölümler, bir kentin fiziksel yapısını ortaya koymaktadır. Bu yapı genellikle, yaşama, çalışma, dinlenme mekânları ve aralarındaki ilişkiyi kuran ulaşım sistemini içermektedir (Çetiner 1991). Merkezi donatıların ve kullanımların yer aldığı kent merkezleri, mahalle merkezlerinden gelen yaya yollarının birleşmesiyle meydanları oluşturmaktadır. Yaya bölgesi olarak meydanlar, bütün kent halkının kullanımına açık mekanlardır (Kuntay 1994).

Kentsel tasarımın en önemli bileşenlerinden biri olan kent meydanları, Türkiye'de Avrupa'daki örnekleri gibi planlı şekillenmemiştir. Birçok Avrupa kentinde meydanlar yönetim binalarının etrafındaki alanlar olarak ortaya çıkmıştır. Yaygın bir görüşe göre Türk kentlerinin kendi kendini yönetme geleneği çok eskiye dayanmadığı için meydan olgusu ortaya çıkmamıştır. Türkiye'de meydanlar Cumhuriyetin ilan edilmesiyle birlikte özellikle idari yapıların önünde oluşturulan açık alanlar şeklinde ortaya çıkmıştır. Erken Cumhuriyet Dönemi'ne ait tipik kent mekânları, genellikle istasyon caddeleri ve Atatürk Bulvarları üzerinde veya çevresinde konumlandırılan vilayet konakları ve bunların önündeki vilayet meydanları olup, ulusal törenlerin, bayramların kutlandığı, çeşitli toplantı ve mitinglerin yapıldığı, siyasal bilgi akışının sağlandığı alanlardır (Bilgihan 2006).

2. KURAMSAL BİLGİLER VE KAYNAK TARAMALARI

2.1. Kent Meydanı Kavramı

Kent, ırk, etnik köken ve sosyoekonomik statü olarak farklılaşmış heterojen gruplardan oluşan, karmaşık bir teknoloji ve iş bölümüne dayanan ekonomik yapısı olan, nüfusu artmış, kamusal yönetimi barındıran yerleşme olarak tanımlanmaktadır. (Keleş 2000). Uluslararası istatistiklere göre nüfusu onbini aşan yerleşmeler kent olarak sınıflanmaktadır ancak sosyolojik araştırmalarda nüfusu 20-50 bin arasında olan pek çok yerleşme, sosyal ortam olarak yeterince gelişememeleri nedeniyle, büyük kasaba, nüfusu 50 binin üzerindeki yerler kent tanımlamasına uygun özellikler göstermektedir. Dolayısıyla 100 bin nüfustan büyük yerleşmeler büyük kent sayılmaktadır (Aydemir 2004).

Kentin en önemli ve odak noktasındaki kamusal alanı olan meydanlar, ait oldukları kentin fiziksel, sosyal ve ekonomik değerlerinin gözlemlendiği, kentin kimliğini yansıtan mekânlardır. Meydan; mimari elemanlarla sınırları belirlenmiş, toplumsal işlevi olan ve kentin belirli alanlarından gelen akışların birikim noktası haline gelen ve bu çerçevede kent dokusu ile bütünleşmiş kent parçasıdır (Bilgihan 2006). Kent değişmenin, başkalaşmanın, çoğulluğun mekanı; ütopik veya gerçekçi özlemlerini oluşturan bir çok maddi ve manevi değerin de ortaya çıkma ve yoğrulma yeri; uygarlığın beşiği, potasıdır. Her kentin bir “res publica” yani kamusal nesne olduğu gerçeği kentlilerin “corpus” (halk, ümmet) bilinci, kent mekanlarının varlığını zorunlu kılmaktadır. Meydan böyle bir zorunluluğun doğurduğu kentsel mekândır (Kılıçbay 1993).

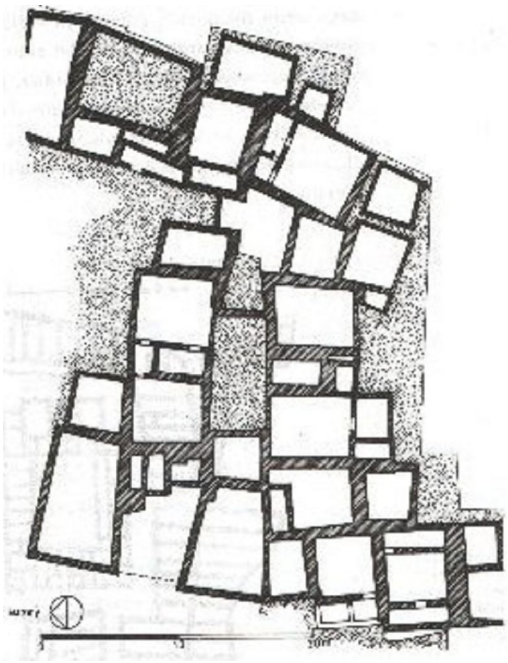
Latince’de “platea” sözcüğünden evrimleşen meydan, diğer dillerdeki karşılıklarına da kaynak oluşturmuştur. İngilizce ve Fransızca "place", İspanyolca “plaza” ve İtalyanca "piazza" sözcükleri aynı kökenden gelen ve meydan anlamında kullanılan terimlerdir (Marcus ve Francis 1998). Sözlük anlamı, açık yer veya genişletilmiş caddedir.

Meydan insanları içine çeken kamusal bir alandır; bu nedenle kent merkezinin bu meydanda yer alması önemlidir (Semerci 2008). Meydanlar, toplumsal ve sosyal yönden önemli işlevleri yerine getirmiş ve dönemin önemli olaylarına mekan olarak merkezleşmiş, sahip olduğu işlevlere göre, kente kimlik kazandıran mekânlardır (Önder 2002). Genel anlamı ile meydan; insanın eylemlerini yerine getirdiği, onu kuşatan,

bütünleşme ve sahip olma duygusunu yaratan, yatay ve düşey hacimsel elemanlarla sınırlanmış üç boyutlu hacimsel bir düzenlemedir (Öztan 1998).

2.1.1. Kent meydanlarının tarihsel gelişimi

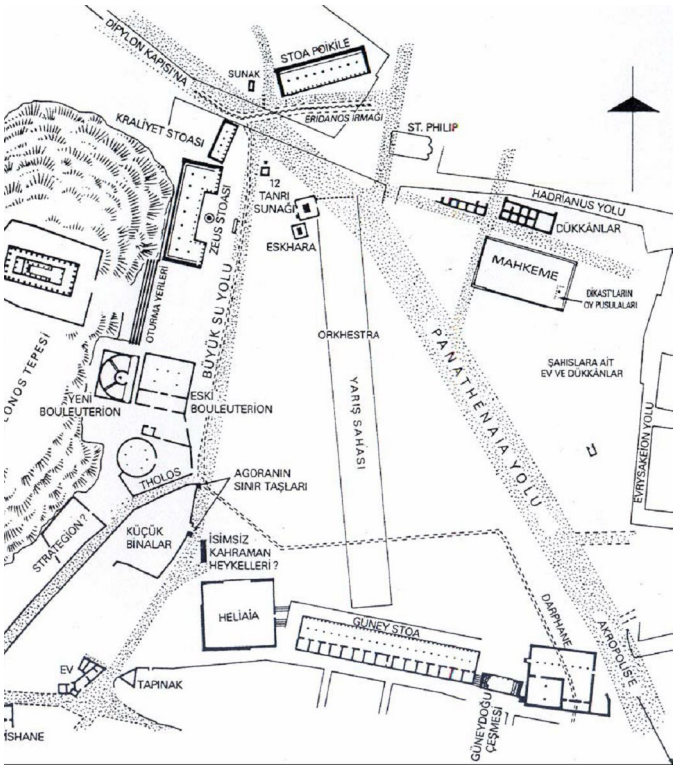
Meydanlar ilkçağlardan günümüze insanların toplumsal iletişim ihtiyacını karşılayan en önemli kamusal mekân olarak karşımıza çıkmıştır. Çatalhöyük'te M.Ö.6000'de konut gruplarının bir avlu etrafında toplanmasıyla oluşan avlular, tarihteki ilk meydan örnekleridir (Şekil 2.1). Bu tipoloji içeride kalan alanın önemli ölçüde kontrolünü sağlayarak savunma işlevini yerine getirmiştir.

Şekil 2.1. Çatalhöyük'te avlu etrafında evlerin yerleşimi (Kuntay 1994)

Tanımlanabilir ilk örneğine Yunan kentlerinde "agora" olarak rastlanan meydan, başlangıçta tamamen geniş bir yol biçiminde ve bireylerin toplandığı mekânlardır (Giritlioglu 1991). Yer seçimini doğal koşulların, stratejik ve ekonomik etkenlerin belirlediği antik Yunan kentlerinde en önemli öğeler akropol ve agoradır. Topografyanın da etkili olduğu antik dönem kentlerinde akropol hâkim konumda, çok yüksekte erişilmesi güç, kolaylıkla savunulabilen ve erken dönemde kralların oturduğu yerdir. Yerleşim akropolün etrafında gelişim göstermiştir. Akropol kentlerin çekirdeğini oluşturmaktadır.

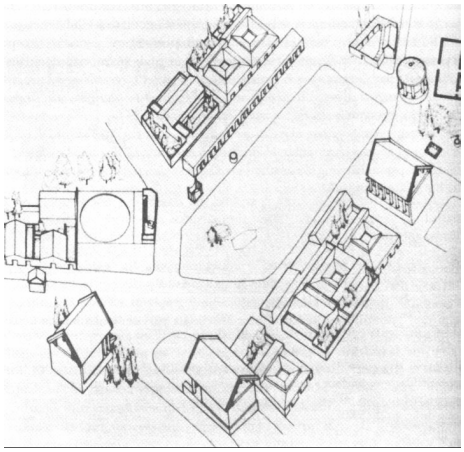
Ekonomik ve sosyal yapının değişmesi ile birlikte akropolün kentteki ağırlığı agoraya geçmiştir. Agora kentin ekonomisinin yönlendiği yer olmasının yanında yönetimin ve sosyo-kültürel etkinliklerin de yakınında konumlanmasıyla yönetimsel ve sosyo-kültürel merkez olma özelliğini de kazanmıştır (Özkan 2002). Klasik Yunan kentlerinde agora, kentin ortasında yer alan ve kentin kuruluş alanının %5'ini oluşturan, iş ve politik yaşamın merkezidir (Şekil 2.2). Hellenistik dönemin klasik Yunan kenti olan Miletus'da agora, amfitiyatro, stadyum ve gymnasium birbirlerine yakın mesafede olmak üzere kent merkezinde yer almıştır (Öztan 1998). Agoranın en eski ve sürekli fonksiyonu iletişim sağlamasıdır; dolayısıyla haber, düşünce ve fikir alış verisinin yapıldığı bir mekândır (Oktay 1996).

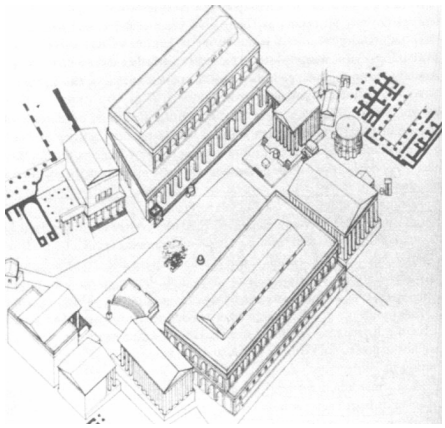
Şekil 2.2. Atina agorası (Şahin 2006)

Antik Yunan kentindeki agoranın yerini, Roma kentinde forum almıştır (Şekil 2.3). Forum, halkın toplandığı, mahkemelerin yapıldığı ve pazarların kurulduğu bir mekândır. Agora, demokratik yaşamın etkinlikleri için kullanılan bir kent mekânı iken, forum dünyaya egemen olmak isteyen yönetimin gücünü sergilediği bir yer olma özelliği taşımıştır. Forumun çevresinde, tiyatro, sirk, hamam gibi genel ve tüm halkın kullanımına açık binalar yer almıştır (Suher 1998).

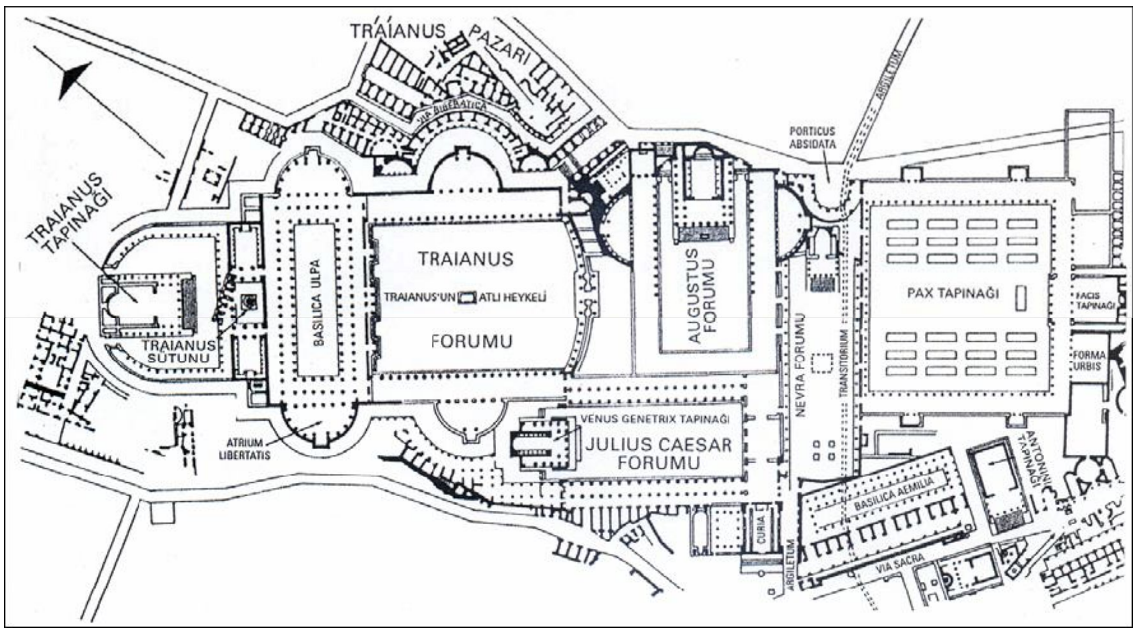
Eski Roma forumu, M.Ö. 2. Yüzyıl'ın başlarında, siyaset, ekonomi, din ve günlük olaylarla ilgili sohbetlerin yapıldığı bir kent merkezidir (Şekil 2.4). Çeşitli ticari fonksiyonlar taşıyan forum alanı, zamanla sadece yönetimsel islerin görüldüğü, törensel bir mekâna dönüşmüştür. M.S. 1. Yüzyıl'da forum daha düzenli bir biçim kazanmış, önceleri bu alanda bulunan kasap, bakkal, balıkçı gibi dükkanlar ve tüccarlar ayrı semtlere dağılmış, forum avukat ve bürokratların çalıştığı bir yer haline gelmiştir (Sennett 2002). Roma döneminde insan, meydanda anlam ve önem olarak arka planda yer almıştır. Önemli olan, meydan ve onu çevreleyen öğelerin mimari ve otorite değerlerinin vurgulanması olmuştur (Giritlioğlu 1991) (Şekil 2.5).

2.3 M.Ö. 4. Yüzyıl'da Roma forumu (Sennett 2002)

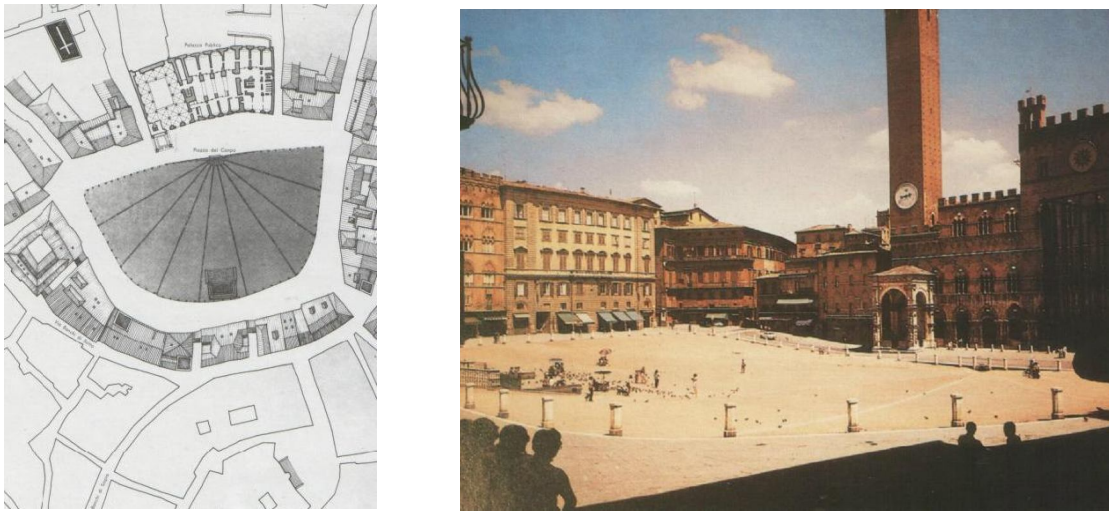
2.4. M.Ö. 1. Yüzyıl'da Roma forumu (Sennett 2002)

Şekil 2.5. Roma forumu, MS 120. (Şahin 2006)

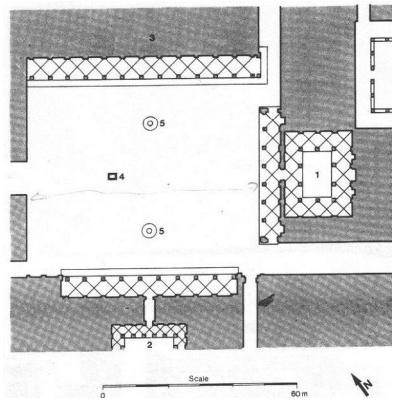
Ortaçağ, Roma uygarlığının çöküşü sürecinde, bu düzenden kaçan insanların kırsal alan içinde yer alan manastırlara ve din adamlarına veya yine kırsal mekân içinde güvenliklerini su hendekleri, duvar ve şatoları ile sağlamış beyliklere iltica etmeleri ile başlamıştır. Savunma sağlayabilmek için kentlerin dağ, vadi, ada gibi alanlarda kurulması, sınırlı arazi ve sert iklim koşulları gibi nedenlerle, kentlerde dar cepheli sıra evler ortaya çıkmıştır. Bu yapı içerisinde meydanlar, kent sokaklarının genişlemesi şeklinde alanlar olmuştur (Suher 1998).

Ortaçağ döneminde kent merkezinde en önemli öğe kilisedir. Ortaçağ meydanlarının en önemli ortak özelliği bir çok heykelin sergilendiği bir mekân özelliği taşımasıdır. Ortaçağ meydanları arasında yer alan en önemli örneklerden biri, İtalya Siena'daki Piazza del Campo'dur (Şekil 2.6). İnsan gereksinimlerine cevap veren toplanma alanları olarak Ortaçağ meydanı, dini ve dünyevi islerin bir arada gerçekleştiği dış mekanlardır; bu amaçla bayramlar ve festivaller kutlanmış, dini törenler ve tüm insanların izleyebileceği cezalandırmalar yapılmıştır (Giritlioglu 1991).

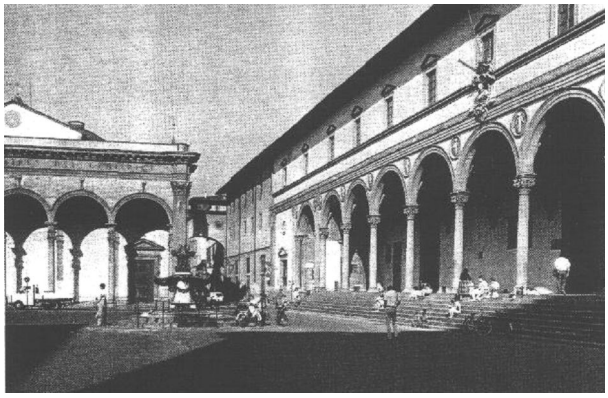

Şekil 2.6. Piazza del Campo'nun planı ve genel görünümü (Anonim 1995)

Ortaçağın ardından yeniden diriliş dönemi olan Rönesans'ta insanlar, birey ve toplum olarak, çevresiyle ve evrenle olan ilişkilerini yeniden sorgulamaya başlamıştır (Suher 1998). Rönesans kent merkezleri güçlü, içerisinde görkemli sarayları, kiliseleri, yönetim binalarını barındıran kesin geometrik formlara sahip meydanlardır. Saray, kilise ve yönetim yapılarının önünde düzenlenen meydanlar kentin odak noktasıdır, dolayısıyla geometrik olarak biçimli, simetrik ve aksiyel bir düzene sahiptir (Şekil 2.7 ve Şekil 2.8).

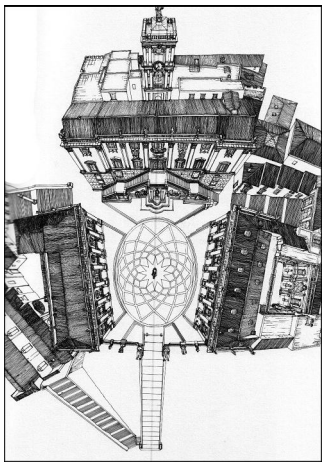
Şekil 2.7. Piazza della Santisima Annunziata'nın planı (Moughtin 1992)

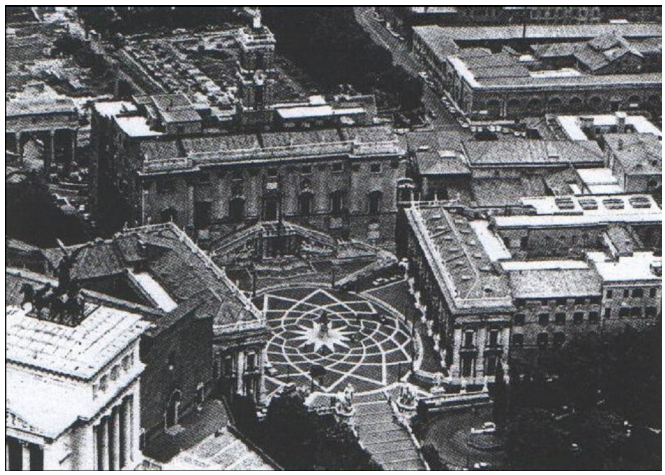
Şekil 2.8. Piazza della Santisima Annunziata'nın genel görünümü (Moughtin 1992)

Rönesans döneminde düzenlenen geniş düzgün yollar ve vistalar, Barok dönemde kentsel doku içinde daha belirgin hale gelmiştir. Büyük ve süslemeli yapılar, yollarla uyum sağlamış; bu uyumlu görüntü Barok döneminde kentsel estetiğin belirgin niteliklerinden biri haline gelmiştir (Günay ve Selman 1993).

Barok çağda da önemini koruyan meydanlar, Rönesans dönemindeki sakin, dengeli ve kesin hatlarla tam bir zıtlık oluşturmuştur. Bu dönemde yapılan düzenlemelerde amaç her bakış düzleminde farklı bir etki yaratmak, şaşırtıcı, gösterişli, beklenmeyen çok hareketli düzenlemeler sunarak mekânsal bütünlüğü sağlamaktır (Özkan 2002) (Şekil 2.9 ve Şekil 2.10).

Şekil 2.9. Piazza del Campidoglio'nın planı (Şahin 2006)

Şekil 2.10. Piazza del Campidoglio'nın genel görünümü (Şahin 2006)

Rokoko döneminde mimari süsleme elemanları abartılıdır. Bu devirde atlı araba ve fayton kullanımı artmıştır ve bununla birlikte yollar genişlemiş ve pazaryerleri fakir mahallelere kaymıştır (Aydın 2006).

17. ve 18. Yüzyıl Fransız meydanlarına bakıldığında peyzaj mimarisinin de önem kazandığı görülür. Ayrıca küçük ve kapalı tipik Rönesans meydanlarının yerine, boyut ve oranlarda Fransa'daki Barok dönemin ruhunun yansıtıldığı ve place royal olarak isimlendirilen meydanların gelişim gösterdiği görülmektedir (Dağıstanlı 1997).

18. yüzyılda meydanlar sosyal kimliklerini geri kazanmalarına rağmen kentsel mekândaki fonksiyonların değişimi ile kent içindeki kamusal değerini kaybetmeye başlamıştır. Kent içi ulaşım sisteminin bir parçası konumuna gelen meydanlar birçok radyal yolun düğümlendiği geçiş alanları olmuş, 19. Yüzyıl'da kapitalizmin etkisiyle kamusal alanının içeriği boşalmış, meydan kavramı yüzyılın tüm koşullarıyla içeriksizlik içinde genel geçer bir kabule oturmuştur (Zengel 2007). Neo-klasizmin etkisiyle mimari ifadede görkem yerine basitlik ön plana çıkmaya başlamıştır.

Meydanlar; 19. yüzyıla kadar uzun bir süre etraflarındaki mimari yapılarla kapalı formlardır. Özellikle modernizmin etkisiyle birlikte ortaya çıkan izole edilmiş bina formu ve tarihi meydanları oluşturan konutların banliyölere yayılmasıyla cephelerin sürekliliğini temel alan meydan formu değişmeye başlamıştır (Fauole 1995). 1760 Endüstri Devrimi'nden sonra kentlerin nüfusu dış göçlerle artmıştır. Artan nüfus ve trafik sonucunda kent meydanları, bu dönemde kent içi ulaşım sisteminin bir parçası halini almaya başlamıştır (Sennett 2002).

20. Yüzyıl'da kentlerdeki işlevsel değişimler, meydanların da değişik biçim ve fonksiyonlara cevap veren mekanlar olarak düzenlenmesine neden olmuştur. Böylece meydanlar; alışveriş, oyun, toplantı, trafik, dini, ticaret vb. fonksiyonların gerçekleştirildiği ortak kullanım mekânları olarak tasarlanmıştır (Giritlioglu 1991).

1930'lu yıllarda, fonksiyonalizm ile birlikte kentler ve binalar için fonksiyonel bir yaklaşım gelişmiştir. 1800'ler ve 1900'lerin ilk yıllarında geliştirilen sağlıkla ilgili bilgilere dayanan fonksiyonalizm 1930'lu yıllarda sağlıklı ve psikolojik olarak olumlu mimarlığın ölçütlerinin belirlenmesine arka plan oluşturmuştur. Kentlerde yaşayan insanların, ışığa, havaya, güneşe ihtiyaç duyduğu ve insanların yeşil alanlara ulaşımının sağlanması gerektiği üzerinde durulmuştur. Tarih boyunca odak noktalar ve buluşma alanları olan sokaklar ve meydanlar, fonksiyonalizm ile istenmeyen yerler ilan edilmiş;

yollar, patikalar ve sonsuz yeşil alanlarla değiştirilmiştir. Bu yüzyılda kentler, insanlar, olaylar ve fonksiyonlar arasında büyük mesafeler bulunan yerler haline gelmiştir (Şahin 2006). Dış mekân aktivitelerinin azalmasını etkileyen diğer bir unsur ise otomobile dayalı ulaşım sistemidir. Bunlara ek olarak, mekanik ve duyarsız tekil bina projeleri de, dış mekân yaşantısında olumsuz etkiler yaratmıştır (Gehl 1987).

2.1.2. Kent meydanlarının işlevleri

Meydanlar tarihsel süreçte, işlevsel amaçlarla kullanılmıştır. Örneğin; toplumsal (toplanma, ayaklanma, eğlence, spor vb.), törensel (ayinler, bahar şenlikleri), ticari (pazaryeri) ya da askeri amaçlı bir araya gelmenin mekânı olurken, aynı zamanda kent halkının sadece merkez niteliğinde olduğu için bir araya geldiği ve yaya kullanımının ağırlıklı olduğu mekânlardır (Eyüce 2000).

Meydanların genel özellikleri şöyle sıralanabilir (Dağıstanlı 1997) :

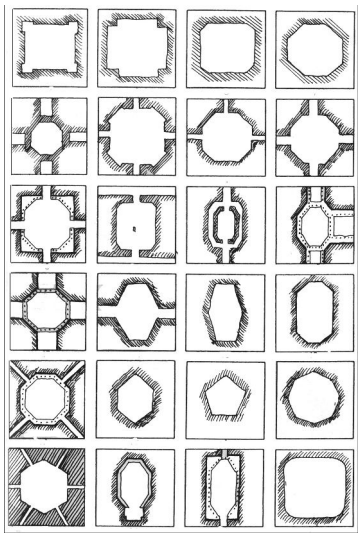
- Meydanlar sosyal katılım için uygun ortam sağlar ve bir arada olma, öğrenme olanakları verir.
- Katılımda etkin bir zemin hazırladığı için sosyal organizasyonların kurulmasına yol açar.
- Bir arada bulunma bilgi geçişini sağladığından paylaşılan bilginin artmasını sağlar.
- Paylaşılan mekânlar, zevkli ortamlar oluştururlar.
- Sokak ve meydan eğlenceleri katılımcıları, toplumsal olma arzusuyla birleştirir ve çeşitli etkinliklerin yer aldığı sosyal ortamın oluşmasını sağlar.
- Meydanlar, toplumu bilgilendirmeyi amaçlayan politik gösterilerle düşüncelerin paylaşımı ve tartışılmasında uygun zemini sağlayabilir.

2.1.3. Kent meydanlarının biçimsel özellikleri ve standartları

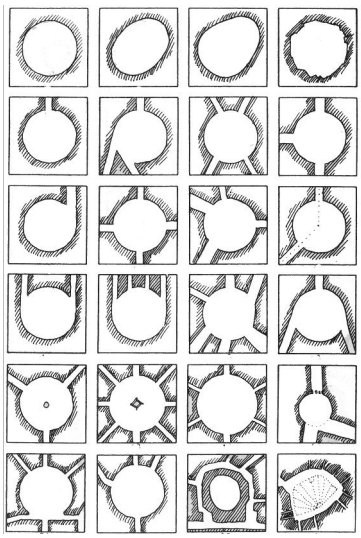
Meydanlar büyüklük, kullanım, ulaşım hatlarıyla ilişkileri, stil, baskın fonksiyon, mimari form, yerleşim gibi pek çok şekilde sınıflandırılabilir. Bunlar arasında form ve işlevlerine göre sınıflandırılma önemli yer tutar (Moughtin 1992).

Meydanı oluşturan elemanların; açılanma, bölümlenme, eklenme, birleşme, üst üste çakışma veya kopma gibi faktörlerle ortaya çıkardıkları üç temel form hakimdir.

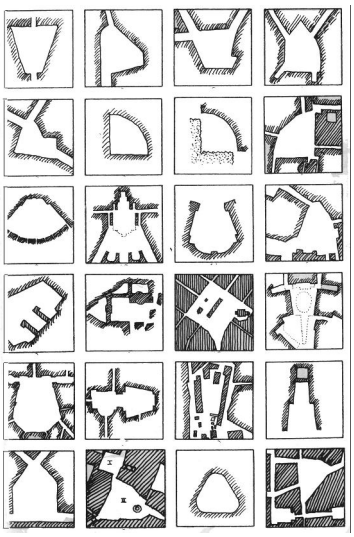
Bunlar; kare, daire ve üçgendir (Şekil 2.11, Şekil 2.12, Şekil 2.13). Bu faktörler aynı zamanda bu üç basit formun geometrik veya organik formlara dönüşmesine yol açar. Meydanlarda büyüklük, form ve fonksiyon açısından sonsuz varyasyonlar oluşturmak mümkündür. Fiziksel biçimleniş üzerinde kamu yaşantısının gereklilikleri yanında dönemin mimari stilleri de önemli rol oynar.

Şekil 2.11. Kare form (Krier 1979)

Şekil 2.12. Daire form

Şekil 2.13. Üçgen form

Zucker (1979), temel geometrik formlardan ortaya çıkan meydanları beş temel mimari kurguya oturtmuştur (Moughtin 1992).

1. Kapalı meydanlar; sahip oldukları mimari düzenle, dışlarında kalan kaotik ve farklı, dünyadan soyutlanmış açık hava odaları gibidir. Köşelerde açılan yollarla meydanın kapalılığı azalır. Kapalılığı meydanı çevreleyen binalar sağlar. Meydanı çevresindeki yapılar anlamında etkileyen en önemli özellik kapalılıktır.

2. Önemli binaların vurgulandığı meydanlar; açık mekânın bir bina veya bina grubuna yönlenmesi ve bütün diğer binaların da bu bina ya da bina grubuna ilişkilendirilmesi ile oluşturulmuştur. Eski meydanların pek çoğu kiliseye hizmet edecek şekilde; kiliseye giriş, giriş ve çıkış sonrası toplanma veya vaaz alanı olarak oluşturulmuşlardır.

3. Büyük bir mekânı oluşturmak üzere birleştirilmiş bağlantılı meydanlar; iki ya da daha çok sayıda üst üste gelen veya iç içe geçen mekânlardan oluşabilir; açıkça tanımlanmış mekânlar birbirine açılabilir; bazı mekânlar sokak veya geçitlerle fiziksel

olarak bağlanabilir; binaların duvarlarıyla tanımlanan mekânla çevrilmiş olabilir ve kule gibi bir referans noktasıyla ilişkilendirilebilir.

4. Bir merkez etrafında oluşan çekirdeksel meydanlar; kesintisiz bir bina dizisi veya bir cephenin baskın özellikleri olmaksızın bile çok katı olmayan fakat belirgin düzeni olan bir formdur.

5. Hacmin sınırsız gibi algılandığı amorf meydanlar; meydan tanımlamasından çok özellikleri itibariyle meydan olarak tanımlanamayacak kentsel açık mekanlardır. Düzensiz formlardan oluşan organik mimarideki çeşitlilik baskın gelerek kusurları örter.

2.2. Türkiye'de Kent Meydanları

Farsça bir terim olan maidan, belirgin bir biçimi de olabilen bir açık alanı anlatır. Türkçe' ye meydan açıklık, boşluk anlamında çevrilmiştir. Genel anlamı ile meydan; insanın eylemlerini yerine getirdiği, onu kuşatan, bütünleşme ve sahip olma duygusunu yaratan, yatay ve düşey hacimsel elemanlarla sınırlanmış üç boyutlu hacimsel bir düzenlemedir (Öztan 1998).

2.2.1. Tarihsel gelişim

Türkiye'de kent merkezlerinin mekânsal gelişimi geniş bir tarihsel süreçte ortaya çıkmıştır. Çoğu kent merkezlerinin tarihi 4000 yıl öncesine kadar uzanan köklü yerleşme geleneğini, kent kültürünü ve sosyo-ekonomik yapıyı yansıtmaktadır. Anadolu'da Çayönü, Hacılar ve Çatalhöyük yerleşmeleri Yeni Taş Çağı'nın (M.Ö. 8000-5500) dünyadaki en eski köy kültürlerini, fiziksel biçimlenişi yansıtan yerleşmelerdir (Fersan 1980)

Geleneksel İslam kentlerinin mekân sürekliliği, sıklığı ve yoğunluğu, dar sokakları ve çıkmaz sokakları, kamusal ve özel mekânları gibi bazı planlama ve tasarım ilkeleri geleneksel Türk kentini etkileyen önemli doktrinler olmuştur (Gençel 2000).

Anadolu'da yer alan kentlerin büyük çoğunluğu antik bir çekirdekten, bir höyükten ya da Bizans akropolünden gelişmiştir. Ancak zaman içinde, antik kentlerin düz hatlar ve meydanlar oluşturan düzeni çoğunlukla kaybolmuştur. Yeni kurulan kentler ile antik bir çekirdeğe sahip olup, yeni yapı komplekslerinin eklenmesi sonucunda genişleyen kentler arasında biçimsel olarak bir farklılık kalmamıştır (Cerasi 2001).

12. ve 13. yüzyıllar arasında Türklerin Anadolu'ya yerleşmeleri ile başlayan Selçuklular döneminde, yerleşmeler kapalı-kent, açık-kent ve uç kenti olmak üzere üç modelde irdelenmektedir (Tanyeli 1987). Kapalı kentlerde merkez sadece ticari bir işlev taşımaktadır. Genellikle iç kalenin yakın çevresinde işlenmiş ürünlerin satışının yapıldığı "süq" adı verilen esnaf çarşıları, cami, medrese, hamam gibi sosyo-kültürel yapılar yer almıştır. 13. ve 14. Yüzyıllarda kervan ticaretinin ve göçebelerle yapılan alışverişin etkisiyle kentin ticaret alanının bir kısmı sur dışına taşmıştır. Ticaret ve zanaatlarla ilgili faaliyetler kervan yoluna en kolay bağlantıyı sağlayan sur kapısının hemen dışında ve kaleyi kervan yoluna bağlayan yol üzerinde pazaryeri işlevi gören bir meydan çevresinde yoğunlaşmıştır. Bu meydan çevresinde ise Cuma camisi (Ulu Camii), çeşme, ticaretin gelişmesinin kanıtı olarak ortaya çıkan arastalar, hanlar ve hamamlar inşa edilmiştir. Konya, Sivas, Kastamonu, Antalya, Alanya, Erzurum, Sinop ve Malatya kapalı kent modeline örnek verilebilecek kentlerdir (Tanyeli 1987).

Açık kentleri ise, surlarla çevrili olmayan, koruma amaçlı bir kaleye sahip olan yerleşme alanları oluşturmaktadır. Çarşılar merkezi bir nüve oluşturmayarak, kentin dışında bulunan göçebe grupların ve kervanların konaklama noktalarına doğru uzanan çizgisel yayılmalar göstermiştir. Sur kapılarından başlayan bu aks, zamanla ticari işlevlerle dolarak daha yoğun ve yaygın çarşı alanlarını oluşturmuştur (Tanyeli 1987).

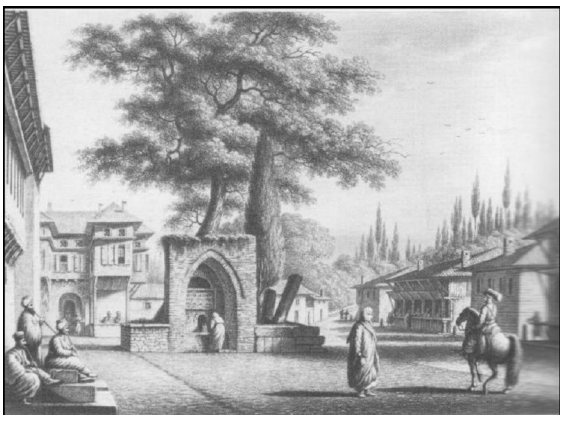
Uç kentleri ise, Türk öncesi döneme ait bir ana nüve ile onun hemen yakınında yer alan bir ya da birkaç yeni Türk yerleşmesinden oluşmaktadır. Uç kentlerini diğer kentlerden ayıran en önemli özelliği, siyasal-etnik oluşumlardır. Bu kentler henüz tek bir toplum halinde bütünleşememiş iki toplumu bir arada barındırmıştır. Dolayısıyla bu kentlerde iki etnik gruptan oluşan parçalanma kentsel mekânı biçimlendiren en önemli unsur olmuştur. Bir yanda Bizans kale kentinin oluşturduğu nüve, diğer yanda ise ondan kopuk gelişen yeni Türk yerleşme alanı bulunmaktadır. Ticaret merkezi surla çevrili eski yerleşim alanı içindedir. Ankara, Kütahya, Eskişehir birer uç kentidir (Tanyeli 1987).

Selçuklular döneminde meydanlar yerleşmenin en önemli açık alanıdır. Bu dönemde konut alanı ile ticaret alanının birbirinden ayrı olması, konut avlularında yeşilin bulunması ve sosyal yaşamın içe dönük olması nedeniyle kamusal alanda açık ve yeşil alan oluşturma çabası içine girilmemiştir. Bu dönemin bilinen tüm meydanları

kentin dışında konumlanmış yapılaşmış kentsel mekâna dışarıdan eklemlenmiştir (Ter 2002).

Selçuklu İmparatorluğu'nun yıkılması ile başlayan Anadolu Beylikler Dönemi kentinde statik bir yerleşme tipi yoktur. Bu dönemin en belirgin özelliği etnik ayrılığın önceki döneme göre daha belirgin hale gelmesiyle yerleşme alanının parçalanmış olmasıdır. Kentlerde cami, medrese, mescit ve türbe yapılarının yanında, şehir içi konaklama ve ticaret fonksiyonu olan hanlar ortaya çıkmıştır. Bu yapılar merkezi planlı ve avluludur. Cami, medrese, han, kervansaray gibi yapılar kapalı avlular etrafında planlanmıştır. Bu dönemde gelişen avlulu yaşam biçimi, Osmanlı mekan anlayışının temelini oluşturmuştur (Erdoğan 1996).

Osmanlı kentinde, konut dokusu içinde organik sokak dokusunun çeşitli noktalarda genişlemesi sonucunda küçük mahalle meydanları oluşmuştur. Ancak bu meydanlar, amaçlı bir düzenleme sonucunda ortaya çıkmamıştır. Konut, cami, kahvehane gibi yapılarla sınırlanmış bu alanlar, mahallelinin bir araya gelip zaman geçirdiği yerler olarak kullanılmıştır. Mahalle meydanında bazen gölgesinden yararlanılan bir ağaç veya buluşma noktası oluşturan bir çeşme yer almıştır (Şekil 2.14).

Şekil 2.14. İstanbul'a yakın bir kasaba olan Çekmece'de meydan (Cerasi 2001)

Osmanlı kentinde yer alan meydan nitelikli alanlar genellikle rastlantısal olarak şekillenmiş, belirgin bir tipolojik düzene sahip olmamıştır. Çadırlar ve kulübelerin kurulduğu meydanlarda, insanlar daire biçiminde gruplar oluşturarak oturmuş, yemek yemiş, at binicileri oyunlar oynamıştır. Avrupa'daki meydanlardan farklı olarak bu alanlar daha çok yönlüdür. Meydan olarak tanımlanan mekânlar esas olarak birer pazaryeri görünümündedir. Meydan kavramının gelişmesini engelleyen en önemli neden olarak, sosyal yaşamın ve meydanın mekânsal gelişimindeki rolü büyük olan

ticari yaşamın daha çok kapalı mekânlarda geçmesi gösterilmektedir. Sosyal yaşamın geçtiği alanlar olarak da cami avluları, kahvehaneler, tekkeler ve hamamlar gösterilmektedir (Cerasi 2001).

Batılılaşma hareketleriyle birlikte, Osmanlı'da da batılı anlamda kent meydanlarının oluşturulmasına başlanmıştır. Ayrıca önceki uygarlıklardan miras kalan meydanlar da mevcuttur. Buna en önemli örnek Sultanahmet ve Beyazıt meydanlarıdır. Fethe kadar, Roma-Bizans kenti olmuş İstanbul'da, o dönemde ortaya çıkmış bazı forumlar, Osmanlı Dönemi'nde de varlıklarını koruyan meydanlar olarak günümüze kadar ulaşmıştır (Kuruyazıcı 1998). Doğu Roma İmparatorluğu'ndan miras kalan Sultanahmet Meydanı, en önemli tören alanı olmuştur.

19. Yüzyıl'da Anadolu'nun nüfusu ve kentleşme oranının artması, kentlerin alansal büyümesi yanında mekânsal dağılımında da değişmelere neden olmuş ve yerleşme sisteminde meydana gelen dönüşüm kentin formunu da etkilemiştir (Tekeli 1987)

Cumhuriyetin ilanı ile birlikte ülkemizde nüfus artışının ve kentleşmenin yavaş olduğu 1923-1950 yılları arasında kent merkezleri, tarımsal ve sınırlı boyutta tarım dışı üretimi denetleyen ve hizmet sunan mekânlardır (Osmay 1998).

1950'li yıllarda sanayileşmenin hızlanması ve kırsal alanlardan kentlere göçün başlamasıyla kent nüfusunun aşırı artış göstermesi kentlerin mekânsal büyümesine neden olmuştur. Bu dönemde ticari faaliyetlerin çeşitlenmesi ve çoğalması, ulaşım olanaklarının gelişmesi ile birlikte kent merkezinin ulaşılabilirliğinin kolaylaşması, tarihi merkezlerde insan ve yapı yoğunluğunu arttırmıştır. 1960'lı yıllardan sonra özellikle Beş Yıllık KaIkınma Planı dönemlerinde, küçük üretim faaliyetleri, kentlerin geleneksel merkezlerinde ve merkez çevresinde yoğunlaşmıştır. Özellikle metropoliten kentlerde, tarihi kent merkezlerinde yoğunlaşan küçük üretim faaliyetleri çevrelerindeki eski dokuyu tahrip ederek ve yok sayarak gelişmiştir (Ter 2002).

2.2.2 Planlama, tasarım ve uygulama süreci

Kent planlaması sürecini tanımlamaya çalışanlar, bu sürecin beş evreden oluştuğunu göstermektedirler. Bunlar, (a) Ereklerin (hedeflerin) belirtilmesi, (b) Araştırma ve çözümleme, (c) Plan yapma ya da karar verme, (d) Planın uygulanması ve son olarak (e) Değerlendirme ve yeniden gözden geçirme evreleridir (Keleş 2000) .

Ülkemizde kent planlama ve kentsel tasarım arasındaki ilişkiler son yıllara kadar yeterince geliştirilmemiş ve kent planlama sürecinde kentsel tasarım kavramı tam olarak anlaşılamamıştır. Ancak dünyada kentsel tasarım olgusunun yayılmasıyla ülkemizde de planlama çalışmaları içerisinde bu kavram üzerinde durulmaya başlanmıştır. Kentsel tasarım genellikle kentin bir yöresinde (meydan, yaya yolu, kıyı vb.) çoğu zaman belediyenin politik kararlarına bağlı olarak ya bir çevre düzenlemesi olarak, ya da yıllarca çözülemeyen bazı sorunların kısa vadeli çözümüne yönelik olarak yarışma veya ısmarlama yöntemleriyle elde edilen, uygulama boyutu katılan plan ve projelerden oluşmaktadır (Tunçer 2001). Bu çerçevede hazırlanan 1/1000 ve 1/5000 ölçekli planlarda kentsel tasarım alanları, özel proje alanları, öncelikli planlama alanları, kamu proje alanları, özel ilgi odakları vb. tanımlamalarla belirlenmiş alanlarda kentsel tasarım çalışmaları yapılmaktadır. Bu tür çalışmaların yapılması ise kentsel tasarımın, bütün planlama aşamaları tamamlandıktan sonra ortaya çıkan bir süreç olarak anlaşılması yönünde bir eğilimin olduğunu göstermektedir (Tunçer ve Yılmaz 2000).

Cumhuriyetten günümüze kadar Türkiye'de planlama iki dönemde incelenmektedir. Bunlar; 1923-1963 yılları arası Plansız Dönem ve 1693'ten günümüze kadar beş yıllık kalkınma planlarından oluşan Planlı Dönemlerdir. Cumhuriyetin tanımladığı ve gerçekleştirmek istediği; çağdaş bir kent mekânının yaratılması düşüncesidir. Kent içinde demokrasinin sembolü meydanların düzenlenmesi bu dönemde gerçekleştirilmiştir (Şahin 2006). Meydanın merkezinde genellikle Atatürk heykeli ya da Cumhuriyeti, Kurtuluş Savaşı'nı simgeleyen bir anıt yer almış, Cumhuriyet Bayramı'nda ve önemli günlerde kutlamalar, tören ve saygı duruşları yapılmıştır. Toplum, cumhuriyete duyduğu bağlılığı ve saygıyı, meydanda yer alan anıta çiçek koyarak göstermiş, kentsel mekânı bir ifade aracı olarak kullanmıştır.

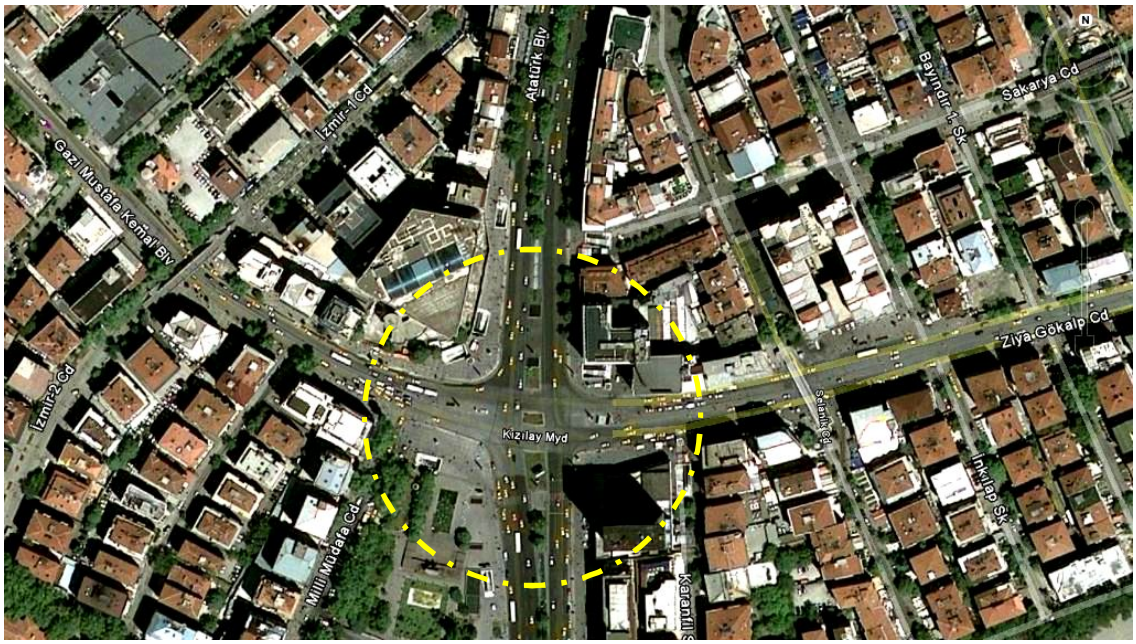
Cumhuriyet döneminde düzenlenmiş bu meydanlar, kentsel bir meydandan çok, kent içinde tören alanı olarak kullanılan mekânlardır. Batı kentlerinde örneklerine benzer kullanım çeşitliliğine sahip olmadıkları için, kent içinde günlük yaşamla bütünleşmeyen, sadece resmi törenlerin yapıldığı alanlar olarak kalmışlardır. Meydanlarda, tanımlanmış bir hacim oluşturulması amaçlanmadığı için, mekânsal bir bütünlük sağlanamamış, sadece yüzeyi ele alan düzenlemeler bu bütünlüğü sağlamada yetersiz kalmıştır (Vardar 1990).

2.3. Türkiye ve Avrupa'dan Belirgin Kent Meydanları

Türkiye'den belirgin kent meydanları belirlenirken ülkenin en büyük üç kentine ait, kentin kimliğinde ve geçmişinde önemli yere sahip üç meydan olan Kızılay, Taksim ve Konak meydanları tespit edilmiştir. Kızılay Meydanı Türkiye'nin planlama ilkeleri doğrultusunda yer alan ilk kent meydanıdır. Avrupa'dan belirgin kent meydanları tespit edilirken meydanların, fiziksel yapısı, kent meydanı özelliğini yansıtması, bulundukları kentin kültürel mirasına ait olması, etrafında yönetim binalarının olması, 3. boyutta meydanın algısını sağlayan önemli binaların olması gibi etkenler göz önünde bulundurulmuştur.

2.3.1. Kızılay Meydanı (Ankara)

Kızılay Meydanı, Türkiye'nin başkenti Ankara'nın merkezidir. İsmini Kızılay kurumundan alan meydan doğuda Ziya Gökalp Caddesi (Kolej, Kurtuluş), batıda Gazi Mustafa Kemal Bulvarı (Demirtepe, Maltepe, Tandoğan), kuzey-güney ekseninde ise Atatürk Bulvarı (Sıhhiye, Ulus, Bakanlıklar, Kavaklıdere) yollarının kesişiminde bulunmaktadır. Ankara'nın her tarafından ulaşımı oldukça kolay olan meydanda Metro ve Ankaray istasyonları bulunmaktadır (Wikipedia) (Şekil 2.15).

Şekil 2.15. Kızılay Meydanı uydu fotoğrafı (Google earth)

Cumhuriyetin ilk yıllarında meydan, "Hürriyet Meydanı", Atatürk Bulvarı ile Ziya Gökalp Caddesi'nin kesiştiği alanda bulunan parkta "Havuzbaşı" olarak anılıyordu. 1929 yılında Kızılay Genel Merkezinin bu meydanda yaptırdığı hizmet binasına taşınmasıyla birlikte bu park Kızılay Parkı, meydan ise Kızılay Meydanı, semtin adı ise Yenişehir yerine Kızılay olarak anılmaya başlanmıştır.

Kızılay Meydanı planlama sürecinde oluşan bir meydandır ve Ankara'nın ilk planı 1924-25 Lörcher Planı ve 1934'de uygulamaya konulan Ankara'nın ilk imar planı Hermann Jansen Planı'nda yer almıştır. 1957'den sonra, Uybadin-Yücel imar planının uygulanmaya başlamasıyla Kızılay Parkı, Ankara'nın hızla artmakta olan trafik yükünü karşılayabilmek amacıyla Atatürk Bulvarının ve Ziya Gökalp Caddesinin genişletilmesi nedeniyle önemli ölçüde küçülerek bir kurum bahçesi niteliği almıştır (Çağlar 2006).

1960'lardan başlayarak Kızılay, merkezi iş alanı olan Ulusa alternatif bir ticaret bölgesi olmaya başlamıştır. Atatürk Bulvarı'nın ve Ziya Gökalp Caddesi'nin hızla gelişmesi ve genişletilmesiyle birlikte Kızılay Parkı artık küçük bir bahçe niteliğine bürünmüş, 1970'li yıllarda bir park olarak fiziksel özelliklerinin tümünü yitirmesiyle tamamen ortadan kaldırılmıştır (Çağlar 2006). 1979 yılında Kızılay Binası yıkılmış ve yerine yeni bir yapı yapılmak üzere yarışma açılmıştır. 1980 yılında yarışma sonuçlanmıştır fakat yeni yapının inşaatına 90'lı yıllarda başlanmıştır.

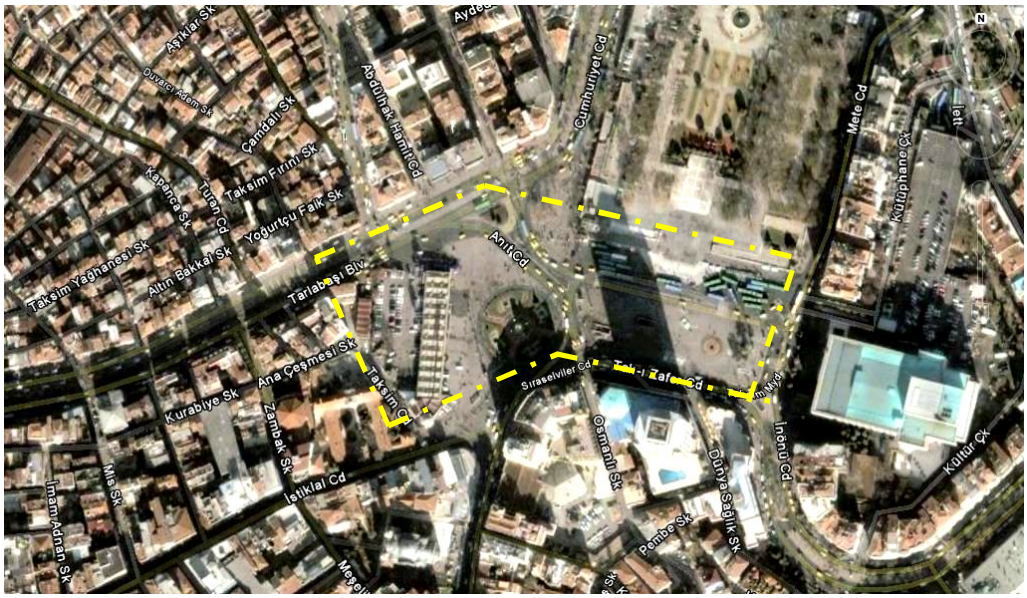
Günümüzde, Kızılay Meydanı yolların genişlemesi, trafik yoğunluğunun artması sonucu işlevsel bir çok özelliğini yerine getirememektedir fakat kamusal olarak önemli bir buluşma noktasıdır (Şekil 2.16).

Şekil 2.16. Ankara, 'Kızılay Meydanı',
1999 (Çağlar 2005)

2.3.2 Taksim Meydanı (İstanbul)

İstanbul'un Beyoğlu ilçesinde yer alan Taksim Meydanı İstanbul kentinin en ünlü meydanıdır. Adını, eskiden Galata-Beyoğlu suyunun "taksim edildiği", Taksim Maksemi' nden almıştır (Wikipedia) (Şekil 2.17).

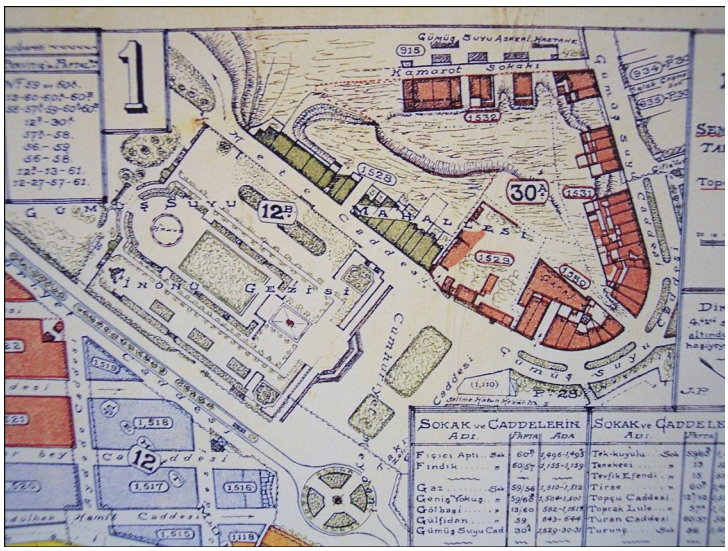

Şekil 2.17. Taksim meydanı uydu fotoğrafı (Google earth)

Taksim Meydanı'nın gelişimi, 1732 yılında I.Mahmut'un Boğaziçi kıyılarındaki yerleşmelere su sağlamak amacıyla yaptırdığı su dağıtım tesisi olan ve bugün de varlığını sürdüren Taksim Maksemi ile başlamıştır (Kılınçaslan 2005). 18. yüzyılda yavaş yavaş Avrupa etkisi artmıştır. Beyoğlu'nun nüfusu Avrupa'nın ekonomik ve kültürel etkisinin ağır basması nedeniyle artmıştır. Halil Paşa 1780'de Topçu Kışlasını yaptırmıştır (Dökmeci ve Çınarcı 1990). Taksim, Topçu Kışlasının bugün Taksim Parkı ya da Gezisi olarak bilinen ve her geçen yıl biraz daha küçülen yerleşimidir (Kılınçaslan 2005). 19. yüzyılın ortalarında Taksim çevresindeki iskan alanı giderek gelişme kaydetmektedir. Bu dönemde Mecidiye Kışlası, Gümüşsuyu Hastanesi, Gümüşsuyu Muzika-i Hümayun Kışlası inşa edilmiştir. Bu askeri yapılar, diğer tür yapıların gelişimine yardımcı olmuş, öncülük etmiştir (Karaman ve Çözen 1987). 20. yüzyılda, 19. yüzyıldaki gelişmelere paralel olarak yeni kagir ve çağdaş apartmanların yapılması, açılan lüks kahve ve lokantaların artısı Beyoğlu'nu daha da önemli hale gelmiştir. Çok katlı yapılaşma ve bunların iş, alışveriş, kültür merkezi olarak gelişmesi, insan ve trafik yoğunluğunu arttırmıştır. 1913'te kullanılmaya başlayan elektrikli tramvaya, motorlu

araç trafiği de yüklenince, trafik ve yol düzeninin günün koşullarına göre yeniden ele alınması gerekmiştir (Sezgin 1996).

1925-1926 da yapılmış Pervitich haritalarından da takip edilebileceği gibi, Taksim Meydanı'nın, Maksem (su taksim sarnıcı) önlerinde sadece dört yolun birleşmesinden meydana gelen bir genişlik olduğu görülmektedir (Cezar 1965) (Şekil 2.18).

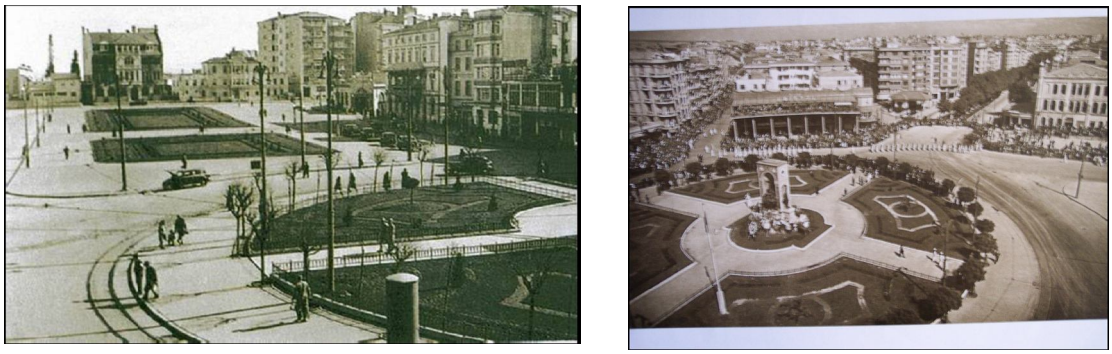

Şekil 2.18. Pervitich haritalarında Taksim Meydanı.

Cumhuriyet döneminde insan figürlü anıtların dikilmesi dönemi başlamaktadır ve anıtlarda ana temayı Atatürk oluşturmaktadır. Cumhuriyet dönemi anıtlarının yerleşim planlamasından, genellikle bunların önlerinde insan kalabalıklarının toplanacağı göz önüne alınarak buna göre bir çevre düzenlemesine gidilmiştir. Taksim Cumhuriyet Anıtı bunun ilk örneğini vermektedir (Sezgin 1996).

Taksim meydanının gelişiminde ikinci en önemli ve en parlak dönem Meydan'ın anıtla birlikte biçimlendiği 1925-1940 yılları arasıdır. İmparatorluk başkentinin önde gelen toplanma ve tören alanları Sultanahmet ve Beyazıt Meydanları iken Cumhuriyet Anıtı'nın getirdiği simgesel değerle Taksim Meydanı 1925 sonrası İstanbul'un önemli alanı olarak ortaya çıkmıştır. Taksim Cumhuriyet Anıtı İtalyan heykeltıraş Pietro Canonica, anıtın kaide ve çevre düzeni ise mimar Giulio Mongeri tarafından 1928'de yapılmıştır. Heykel kompozisyonlarında genç Türkiye'nin kuruluşu betimlenmektedir. Taksim Maksemi önünde yapılan uzun duvar boyunca dökülen su öğesi anıta bir fon oluşturmak, boyut kazandırmak üzere düzenlenmiştir (Aslan 2006). Anıtın dikilmesinden sonra 1940 yılında Taksim kışlası yıktırılmıştır. Kışlanın yıkılmasından

sonra arsanın en önemli bölümü meydana katılırken, bir parçası da kuzey yanındaki belediye bahçesine eklenmiştir (Cezar 1965). Beyoğlu semtinin hızla gelişmesi sonucu, 1940 yılında vali Lütfü Kırdar'ın başlattığı yeni imar hareketleri ve Mimar H.Prost'un kentsel tasarım projesi çerçevesinde Taksim Kışlası yıktırılarak düzenlenen Taksim Gezi Parkı mevcut meydanla ilişkilendirilmiştir (Kılınçaslan 2005) (Şekil 2.19).

Şekil 2.19. 1940 başlarında Taksim Meydanı (Gülersoy, 1986)

Bundan sonra Taksim Meydanı daha da önem kazanmıştır. Beyoğlu çevresindeki çağdaş semtlerin yoğun bir biçimde gelişmesi Taksim Meydanı'nı kentin merkezi durumuna getirmiştir (Dökmeci ve Çınarcı 1990).

Sonuç olarak, Taksim'in meydan özelliği önce Cumhuriyet Anıtı ile sonra şehirci mimar Prost'un temelinde Taksim Kışlası'nın yıkımı yatan düzenleme projesi ile gelişme kaydetmiştir. Görülmektedir ki Taksim Cumhuriyet Anıtı'nın inşasından sonra meydan milli bayramlar, milli ve sosyal olaylar için kent ölçeğinde tören ve miting meydanı halini almıştır. Bu arada, İstanbul'un Beyoğlu yakasının trafiğinin düğüm ve dağılım yeri de burası olmuştur. Meydan bugün ağırlıklı biçimde trafik meydanı karakterine bürünmüştür (Aslan 2006) (Şekil 2.20).

Şekil 2.20. Günümüzde Taksim Meydanı
ve Cumhuriyet Anıtı'nın görünümü (Wikipedia)

2.3.3. Konak Meydanı (İzmir)

İzmir Konak Meydanı, İzmir'in Konak ilçesinde yer alan, Cumhuriyet Meydanı ve Gündoğdu Meydanı'yla birlikte en önemli meydanlarından biridir. Cumhuriyet Bulvarı ile Anafartalar Caddesi'nin kesiştiği noktada yer alır. Konak Meydanı'nı deniz ile sınırı Mustafa Kemal Sahil Bulvarı'dır (Şekil 2.21).

Şekil 2.21. Konak Meydanı uydu fotoğrafı (Google earth)

Konak Meydanı, oluştuğu dönem olan 19. yüzyıldan itibaren her dönemde kent için önemli bir merkez olma konumunu sürdürmüştür. Konak Meydanının yer aldığı alan, iki asır kadar önce İzmir'in iç limanı konumundadır.

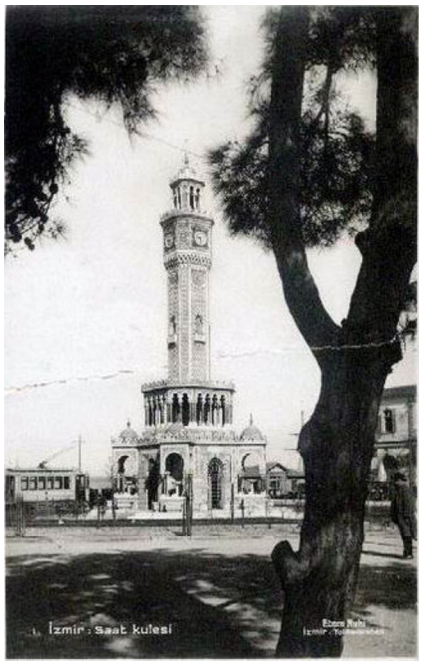
Konak Meydanı tarihte farklı adlarla anılmıştır. Katipzade Konağı'nın önünde yer almasından dolayı "Dellal Meydanı", Sarı Kışla'dan kaynaklanan "Tabya" bu isimlerdendir.

İlk yapıldığı dönemde Katipzade ailesinin konaklarının önünde bahçe niteliğinde bir alan olan meydan o zamanlarda idam cezası uygulanan bir alan olarak kent belleğinde yer etmiştir. Ayrıca kentteki önemli kişilerinin cenazelerinin kalktığı, törenlerin gerçekleştiği, askeri toplantıların yapıldığı alan olan bu meydan, gerek askeri gerek yönetimsel gerekse dini simgelerin bulunduğu önemli bir merkez durumundadır (Şekil 2.22).

Şekil 2.22. Katipzade Konağının meydan içerisindeki yeri -1865 (Tibet 2005)

Konak meydanı dönem itibariyle İzmir içinde en büyük askeri yapı olan Sarı Kışla; artan ticaret hacmini simgeleyen depo binaları; Hükümet Konağı; Saat Kulesi (Şekil 2.23); bir zamanların medrese önü camisi olan Ayşe Hatun Camisi ve İzmir Körfezinin manzarası ile çevrelenmiştir. Kendini oluşturan her bir yapısı ile Konak Meydanı zaman içinde hangi adla adlandırılmış olursa olsun 19. yüzyıldan itibaren her daim kent merkezi olma özelliği ile İzmir belleğinin bir ayrılamaz bir parçası olmuştur (Tibet 2005).

Şekil 2.23. Saat Kulesi (Tibet 2005)

2.3.4. Plaza Mayor (Madrid)

Plaza Mayor Habsburg döneminde inşa edilmiştir ve Madrid kentinin merkezindeki bir meydandır. Meydan diğer ünlü bir meydan olan Puerta del Sol meydanından birkaç blok uzaklıkta yer almaktadır (Şekil 2.24). Plaza Mayor 129 x 94 m boyutlarında dikdörtgen bir biçime sahiptir. Meydan revakların oluşturduğu arkat üzeri 3 katlı yapılarla çevrilidir ve bu yapılarda bulunan toplam 237 balkon meydana bakmaktadır.

Şekil 2.24. Plaza Mayor (Google earth)

Meydanın kuzeyinde bulunan Casa de la Panaderi binası belediye hizmetlerinin ve kültürel etkinliklerin yapıldığı bir yapıdır ve Plaza Mayor meydanının önemli simgelerinden biridir. (Şekil 2.25).

Şekil 2.25. Casa de la Panaderi binası (Wikipedia)

Plaza Mayor' un geçmişi 1589 yılına dayanmaktadır. Bu tarihte İspanya Kralı II. Philip, tanınmış Rönesans mimarı Juan de Herrera'ya o dönemdeki adı Plaza Del Arrabal olan meydanın kaotik ve yoğun yapısının çözümü için görev vermiştir.

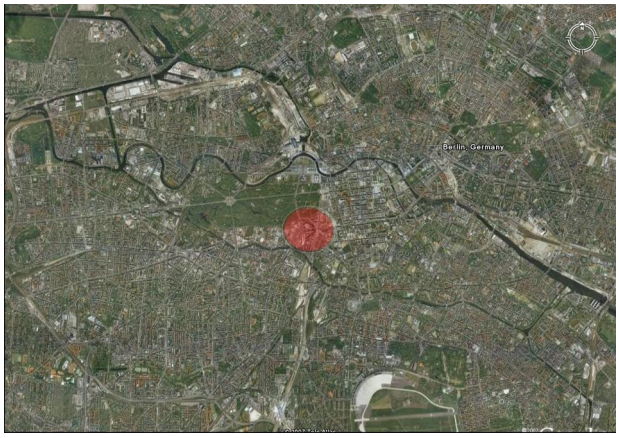
Meydanın adı zaman içinde değişmiştir. İlk olarak Plaza del Arrabal olarak bilinen meydan ismi günümüzde Plaza Mayor olarak değişmiştir. 1812 yılında İspanya'da bulunan tüm büyük plazalar 1812 Anayasası'nın onuruna Plaza de la Constitución (Anayasa Meydanı) adını almıştır. 1814 yılında meydan yapılan restorasyonla birlikte Plaza Real adını almıştır. 1873 yılında meydanın "Plaza de la República" ismini almış, 1922 yılına kadar bu isimle anılmıştır. İkinci İspanya Cumhuriyeti bir bildiri ile meydanın adını tekrar Plaza de la Constitución'a çevirmiştir. İspanya İç Savaşı'nın bitmesiyle "1 Nisan 1939" birlikte meydan bugünkü adını "Plaza Mayor" almıştır.

Plaza Mayor kalabalıklara hitap eden bir çok olaylara sahne olmuştur; boğa güreşleri, futbol maçları ve en ilginci halkın tanık olduğu idam infazlarıdır. Günümüzde meydanda , geçmiş yıllarda yapılan boğa güreşlerinden kalan kan izlerini duvarlarda görmek mümkündür.

Plaza Mayor'da, meydanı çevreleyen revaklar altında bir çok eski geleneksel kafeterya ve dükkan vardır. Madrid şehrinin koruyucu azizi olan San Isidro için yapılan kutlamalar da burada yapılmaktadır (Wikipedia).

2.3.5. Potsdamer Platz (Berlin)

Almanya'nın tarih boyunca gözbebeği olarak süre gelmiş Berlin Kenti bir çok büyük kırılmaya sahne olmuştur. Bunların içinde savaşlar, iç bölünme ve göç gibi kentin mimarisini doğrudan etkileyenlerin yanında sanayileşme ve teknolojinin getirdikleri de aynı şekilde kente yansımıştır. Bir imaj şehri olarak oluşturulmaya çalışılmış olan Berlin dünyaca ünlü birçok mimarın ürünleri ile kendini ispatlamış bir kent niteliğindedir. Potsdamer Platz' da konum ve önem olarak Berlin' in merkezi konumundadır. Bu sebeple bir odak noktasıdır (Arın 2007) (Şekil 2.26).

Şekil 2.26. Potsdamer Platz (Google Earth)

1930' lara kadar Berlin'in ticari ve kültürel merkezi olan Potsdamer Platz, 2.Dünya Savaşı'nda pek çok defa bombalanmış, yerle bir olmuştur. Hitler'in sığınağına da yakın olduğu için savaş uçaklarının hedefi olan bu bölge 1950'lerde tanınmayacak hale gelmiştir (Şekil 2.27).

Şekil 2.27. II. Dünya Savaşı Sonrası Potsdamer Platz (Semerci 2008)

Duvarın yıkılması ile, Berlin'in tam ortasında kalan Potsdamer Platz hem Berlin'in hem de Avrupa'nın merkezi konumuna gelmiştir. Bu özelliği ile Almanya'nın değer verdiği ve simgeleştirdiği alan halini almıştır. Meydan üzerinde birçok proje çalışması yapılmış; sonucun en iyi derece de olması istendiği için bunların da ötesine gidilmeye çalışılmış ve son proje olarak günümüz halini Renzo Piano, Helmut Jahn gibi dünyaca ünlü mimarların ürettiği projelerin birleştirilmesiyle almıştır. Bu tasarımlarda da dikkati çeken ise geçmişe olan bağlılıktır (Hasol 1993).

Tarih içinde, Berlin'in hızlı dönüşümünü kendi üzerinde de yaşayan meydan yine kendi meydan kriterlerini ve sınırlarını yitirmeden günümüze dek gelmiştir. Özellikle savaştan sonra tamamen yeni bir düzenleme ile kentsel ölçekte müdahaleye rağmen meydan kimliğini hiç kaybetmemiştir (Arın 2007).

Son dönem düzenleme çalışmalarında, meydanın altyapısı konusunda ulaşım, zemin suyu, doğal hayatın korunması, atık kontrolleri gibi, altyapının her kolunu kapsayan derin ve ayrıntılı bir mühendislik çalışması ile meydan yeniden inşa edilmeye başlanmıştır. İnşaat sırasında ortaya çıkabilecek katı ve sıvı atıkların uzaklaştırılması için ayrı bir altyapı tesisatı kurulmuştur. Hatta kazılardan dolayı kentin doğal zemin suyu düzeyinin düşmesi ve civardaki bitki örtüsünün beslenmemesi gibi denge bozukluklarının giderilmesi için, eksilen zemin suyu ayrı bir sistemle toprağa geri verilmiştir. Doğaya ve kente verilen bu özen göze çarpmaktadır (Hasol 1993).

Şekil 2.28. Sony Center ve Potsdamer Platz (Semerci 2008)

Potsdamer Platz Meydanı, klasik meydan anlayışından farklı özellikler taşımaktadır. Meydan kent içinde fiziksel anlamda tanımlı bir boşluktur. Bu boşluğa anlam yükleyen öğeler, onu çevreleyen yapılar ile meydanın içinde barındırdığı, sosyal, kültürel bütünleşmeyi ve paylaşmayı sağlayan buluşma, eğlenme, dinlenme gibi eylem

tipleridir. Mimaride kullanılan formların ve renklerin çekiciliği ile birlikte, çeşitli işlevleri de bünyesinde barındıran meydan amacını destekler niteliktedir (Süer 2000).

Sonuç olarak Potsdamer Platz Meydanı zamanla bir çok aşamadan geçmesine rağmen bir meydan olarak korunmuştur. Kentsel ölçekte yapılmış müdahaleler meydanı 21. Yüzyıl'ın çağdaş bir kentsel mekânı haline getirmiştir. Sosyo-kültürel anlamda meydan kente dinamizm katmaktadır (Semerci 2008) (Şekil 2.29).

Şekil 2.29. Potsdamer Platz Meydanı (Semerci 2008)

2.3.6. San Marco Meydanı (Venedik)

Venedik, Kuzey İtalya'nın doğusunda Adriyatik denizi kıyılarında karaya 4 kilometre uzunluğunda kara ve demiryolu köprüsü ile bağlanan, yaklaşık 118 adacık üzerine kurulu bir ada şehirdir. Venedik'te adacıkları birbirinden ayıran 170 kanal ve birbirine bağlayan 400 köprü bulunmaktadır.

Venedik, tarih boyunca Avrupa'nın en önemli ticari başkentlerinden biri olmuştur. Venedikliler. Türklerden ve Araplardan öğrendikleri sayı sistemi ile ticaret aritmetiğini en üst düzeye çıkarmışlar ve bu nedenle bütün Avrupalı tacirler bu aritmetiği öğrenebilmek için Venedik'te açılan birçok okula giderek eğitim almışlardır. Venedik nüfusu o dönemlerde 300,000 civarında iken günümüzde 72,000'e kadar düşmüştür ve halen azalmaktadır. Yaşlı nüfusun yoğunlukta olduğu Venedik artık anakarada bulunan Mestre adı verilen yeni şehre doğru kaymaktadır. Venedik'te yaşayanların %50'den fazlası geçimlerini turizmden sağlamaktadırlar (Wikipedia). Venedik'e deniz yoluyla girişte ilk görünen alan San Marco Meydanı'dır. Tarihi ticaretle ilişkili olan meydanın çevresindeki U şeklindeki yapı ise Venedik'in deniz ticaretinde önemli bir yere sahip han niteliğinde olmuştur (Şekil 2.30).

Şekil 2.30. San Marco Meydanı uydu fotoğrafı (Google earth)

Meydan tamamen kolonat ve arkatlar ile çevrelenmiştir. Yoğun Venedik dokusunda, denizden aldığı nefesi insanlara aktaran meydan, tarihinin verdiği etki ile insanları üzerine çekmektedir. Meydan daha çok gezme amaçlı kullanılmaktadır. Fakat

aynı zamanda diğer Avrupa meydanlarının özelliklerini de bünyesinde barındırmaktadır. (Şahinler 2004) (Şekil 2.31).

Şekil 2.31. San Marco Meydanı (Semerci 2008)

Prof Hess'e göre, meydan olarak tasarlanmasına karşın çevresindeki yapılar farklı dönemlere aittir. L şeklindeki meydanın iki ana odak noktasından birisi kilise, diğer ise denizdir. Campanile'nin ikiye ayırdığı meydanda her yöndeki profilde oranlar klasik bir mükemmelliğe ulaşmıştır. Bu mekan adeta İtalyan sanatının somutlaşmış bir anıtı gibidir (Kaftancı 2000). Şehrin anıt binalarından Dükalık Sarayı ve Sansoviane Kütüphanesinin her iki yandan sınırladığı bu geniş alan St. Marco Kilisesi ile sonlanır.

Alanın deniz tarafında, her iki tarafında birer tane sütun yer alır. Birinin üzerinde St. Marco'dan önce şehrin korucusu olan Bizans Kraliçesi Teodora'nın heykeli, diğerinin üzerinde ise Kentin koruyucusu St. Marco'yu sembolik olarak temsil eden ve Venedik'in sembolü olan bronz bir aslan heykeli yer alır.

Tarihi meydan sınırları belirlenmiş bir tasarıma sahiptir. Kentin sosyal yaşam alanı olmasının yanı sıra çeşitli ülkelerden ve ırklardan insanın uğrak yeridir (Semerci 2008) (Şekil 2.32).

Şekil 2.32. San Marco Meydanı'ndan görünüm (Google earth)

3. MATERYAL VE METOT

3.1. Materyal

Çalışma alanları, Antalya Cumhuriyet Meydanı ve Konyaaltı Kent Meydanı'dır (Şekil 3.1). Eski adı Tophane Meydanı olan Cumhuriyet Meydanı, II. Abdülhamit zamanında açılan Hükümet Caddesi bugünkü adıyla Cumhuriyet Caddesi üzerinde yer almaktadır. Meydan kuzeyde Şehit Binbaşı Cengiz Toytunç Caddesi, güneyinde Kaleiçi ve Yat limanı batıda ise Tophane Parkı ile sınırlanmaktadır (Şekil 3.2). Konyaaltı Belediyesi sınırları içerisinde yer alan Konyaaltı Kent Meydanı, batıda Sealife Otel, doğuda eski Petrol Ofisi dolum tesisleri kuzeyde konut alanları, güneyde sahil yolu ile sınırlanan 74.750 m² büyüklüğünde bir meydan olup 29 Ekim 2006 tarihinde açılmıştır (Şekil 3.3).

Şekil 3.1. Cumhuriyet ve Konyaaltı Kent Meydanları'nın konumu (Google Earth 2009)

Tez çalışmasının yürütülmesinde yazılı kaynakların yanında bazı materyaller kullanılmıştır. Bunlar meydanlara ilişkin mimari projeler, imar planları, eski fotoğraflar ve uydu fotoğraflarıdır. Ayrıca yazılı olmayan bilgiler sözlü görüşmelerle elde edilmiş ve derlenerek çalışma materyali haline dönüştürülmüştür.

Şekil 3.2. Cumhuriyet Meydanı'nın konumu (Google earth 2009)

Şekil 3.3. Konyaaltı Kent Meydanı'nın konumu (Google earth 2009)

3.2. Metot

Çalışmanın hipotezi olan Türkiye'de kent meydanlarının planlama ve uygulama süreçlerinde ortaya çıkan değişiklikler ve meydanı kullanan kişilerin demografik özelliklerinin meydanı algılamalarındaki etkilerinin analiz edilebilmesi için birkaç aşamalı bir yöntem izlenmiştir. Yöntemin temeli literatür araştırması ve anket çalışmalarıdır.

Kent meydanı kavramı, tarihsel gelişimi ve evrensel bağlamda işlevleri incelenmiş, kent meydanlarının biçimsel özellikleri ve standartları incelenmiştir. Kent meydanlarının Türkiye'deki gelişim süreci; tarihsel gelişimi ve planlama, tasarım ve uygulama süreçleri incelenmiş ve Avrupa'daki tasarım ve planlama süreçleri ile karşılaştırılmıştır.

Araştırmanın gerçekçi bir temele oturtulabilmesi ve değerlendirme yapılabilmesi için meydanların fiziksel şekillenme koşulları, işlevleri, birbirleriyle ilişkileri, mekân özellikleri ve dönüşüm süreçleri çıkarılmıştır. Aradaki farkların kolay anlaşılabilmesi için de Türkiye'den ve Avrupa'dan belirgin kent meydanı örnekleri incelenmiştir

Çalışma alanı olarak seçilen Antalya Cumhuriyet Meydanı ve Konyaaltı Kent Meydanı özellikleri açısından incelenmiştir. Bu özellikler belirlenirken meydanların doğal ve fiziksel özellikleri ortaya konmuş, işlevleri ve kullanım durumları belirlenmiştir.

Antalya Cumhuriyet ve Konyaaltı Kent Meydanı kullanıcılarının demografik özellikleri ve meydanı algılamaları arasındaki ilişkileri saptamak için anket çalışması yürütülmüştür. Yapılan ankette kullanıcılara ilişkin demografik veriler, kullanıcıların alana ait kullanım kriterleri ve değerlendirmeleri tespit edilmiştir. Arkin ve Colton (1969) tarafından hazırlanan örnek büyüklüğü tablosuna göre %10 hata payı kabul edildiğinde anketin en az 100 kişiye uygulanması gerekmektedir. Yüz yüze görüşme yöntemiyle yürütülen anket çalışması Cumhuriyet Meydanı'nda 120; Konyaaltı Kent Meydanı'nda 109 gönüllü kullanıcıya uygulanmıştır.

Alınan tüm veriler her iki meydan için ayrı ayrı ve genel olarak bir bütün halinde yüzdeleri alınarak tablolar halinde verilmiştir. Ankete katılan meydan kullanıcılarının demografik özellikleri (cinsiyet, yaş, gelir durumu, eğitim durumu) ile meydanı algılama durumu (alana ulaşılabilirlik, kullanım amacı, kullanım sıklığı, işlevsel

ihtiyaçları, kimliği ve kullanıcı memnuniyeti) arasındaki ilişkiler SPSS 13.0 programı kullanılarak ki-kare analizleriyle tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular içinde sadece belirgin özellik gösteren analiz sonuçları tez kapsamına alınmıştır.

Literatür araştırması, karşılaştırmalı analiz ve anket bulguları doğrultusunda iki kent meydanı değerlendirilmiş ve senteze ulaşılmıştır.

4. BULGULAR

4.1. Antalya Kenti'nin Tarihsel Gelişimi

Strabon'a göre Attaleia , Bergama Kralı II. Attalos Philadelphos'un tahta geçişinin hemen ardından, olasılıkla İ.Ö. 158 yılı civarında, liman etrafında küçük bir balıkçı yerleşimi olan Korykos'un yerine kurulmuştur. Kent, limanı ile her zaman, özellikle İ.Ö. 133 yılında krallığın sona ermesinden sonra korsanlar için çekici olmuştur. Helenistik doğu krallıklarının çöküşüyle oluşan siyasal boşluğun yarattığı ortamda tüm Akdeniz havzasında tehlike yaratan korsanlar, İ.Ö. 2. Yüzyıl sonlarından itibaren olağanüstü bir güce erişmişlerdir. Kilikia Bölgesi'nin Romalı Valisi Publius Servilius Vatia korsanlara karşı açtığı savaş sonrası Attaleia'yı İ.Ö. 77 yılında ele geçirmiştir. Kent bağımsızlığını kaybederek Roma'nın mülkiyetine girmiştir, ancak bir Roma Kolonisi statüsü kazanıp kazanmadığı kesin değildir. Kentin içinde yer aldığı Pamphylia Bölgesi, İ.S. 43 yılında Cladis döneminde batı komşusu Lykia ile bir 'çift eyalet' altında birleştirilmiş ve önce imparatorun daha sonra Roma senatosunun emrine girmiştir (Dörtlük, Boyraz 2008).

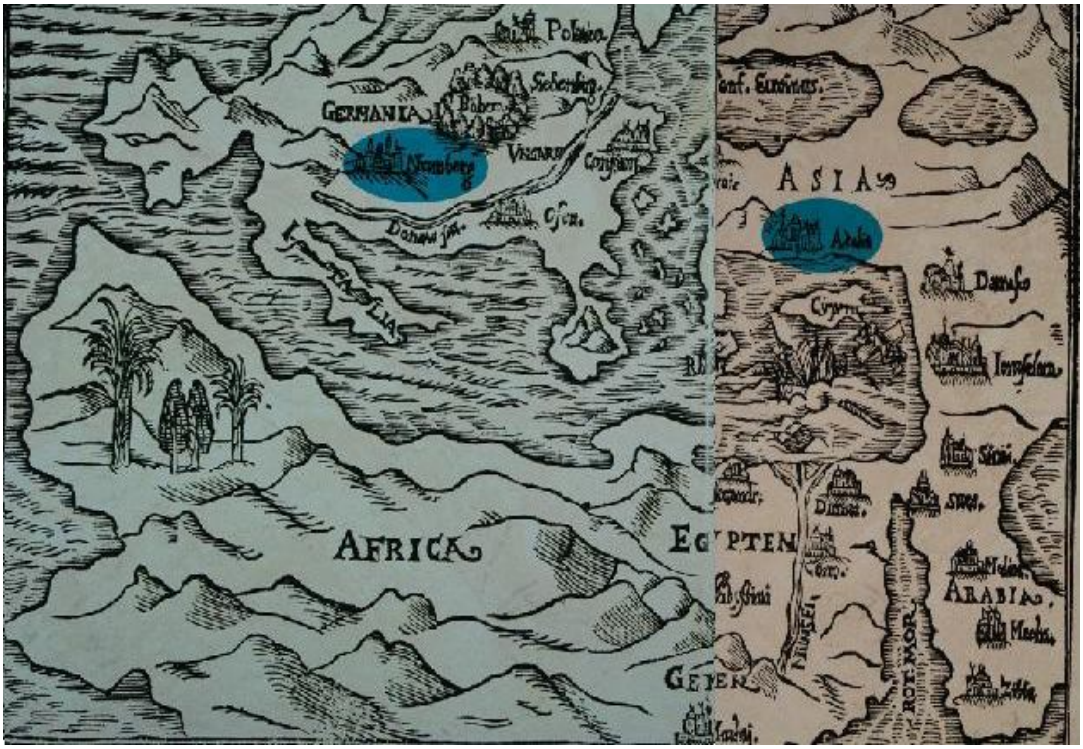
Decius zamanındaki Hıristiyanlara yönelik baskıdan nasibini alan Attaleia İ.S. 431 yılında Efes'teki konsilde piskoposluk merkezi olmuştur. II. Justinian, daha önce Arap akınlarında kentteki Hıristiyanlara yardım eden Mardaitler'i İ.S. 688 yılında kent kıyısına yerleştirmiştir. 9. ve 10. yüzyıllarda İmparator Heraklios döneminde oluşturulan askeri eyalet Kibyraioton'un merkezi olan kent artık Bizans İmparatorluğu'nun askeri bölgelerinin en önemlilerinden biri olmuştur. 1084 yılında I.Aleksios Komnenos kente metropol unvanını vermiştir. Ancak kısa süre sonra Selçuklu sultanlarının baskısı hissedilmiş ve kent düşmüştür.

Bizans, kenti 1120 yılında geri almayı başarmışsa da 1207 yılında Selçuklu Sultanı I. Keyhüsrev kenti yeniden fethetmiştir. Selçuklular liman kentini "mavi deniz" deki ana karargahlarına dönüştürmüş ve Venedik başta olmak üzere deniz aşırı ticari ilişkilerde kullanmışlardır. Bu dönemde ticaret ve kültür en üst düzeye ulaşır. 1308 yılında Selçuklu Hanedanı sona erdiğinde 14. yüzyılın büyük bölümünde Hamit Oğulları'nın egemenliğine girmiştir. Hamit Oğulları deniz ticaretini Levant, Mısır ve Ege ile daha da güçlendirmişlerdir. Kent, 1361-1373 yıllarında Pierre de Lusignan komutasındaki Kıbrıslıların eline geçmiştir. 1397-1399 civarında Sultan I. Bayezid'in fethi ile Antalya'da Osmanlı Dönemi başlamıştır. Ancak Ege ticaretinin Anadolu'dan

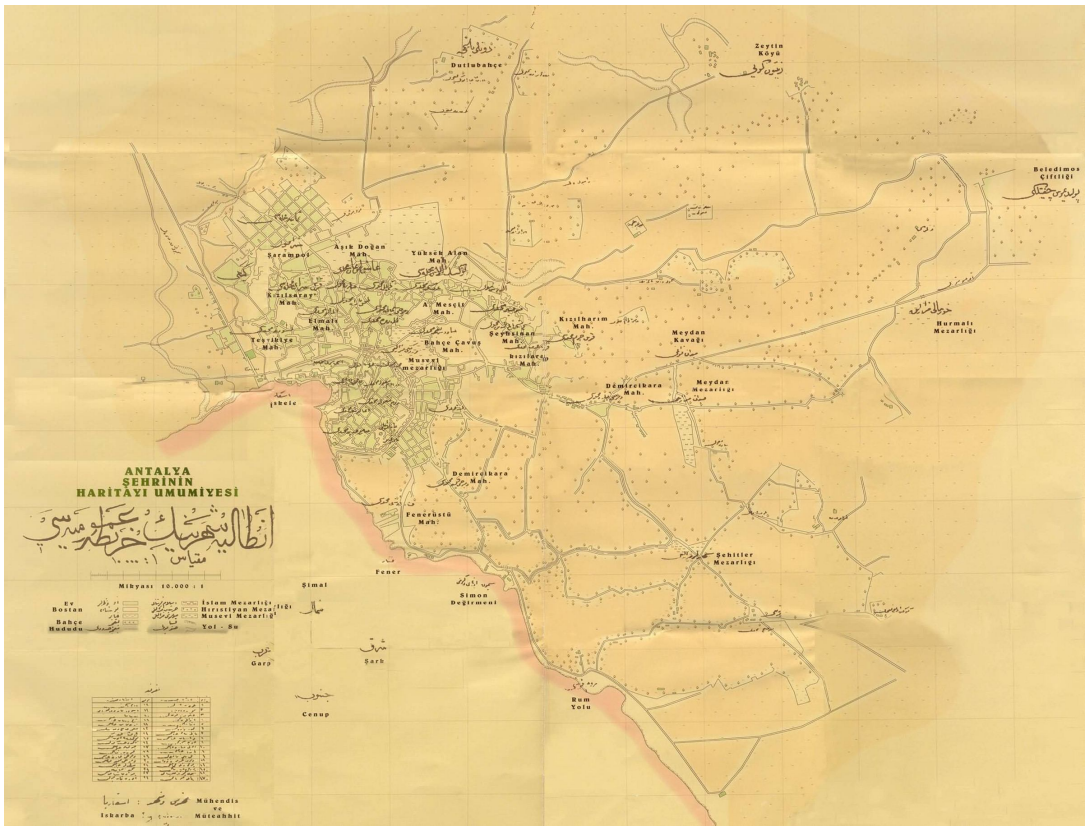
gelen tahıllara dayalı olması ve askeri amaçlara ağırlık verilmesi ticari çöküşü başlatır. 1402 yılında Moğol Hükümdarı Timur'un yıkıcı fetih saldırıları buraya da ulaşmıştır. Kent yağmalanır ve Moğol birliklerinin akıl almaz vahşiliği ve yıkıcı kiniyle yönetilir. 1415 yılında I. Mehmet döneminde Antalya ikinci kez Osmanlılar tarafından ele geçirilmiştir. Piri Reis (1521) (Şekil 4.1) ve Nurnberg' den yola çıkan Johann Wild (1604) (Şekil 4.2) o dönemin haritalarında Antalya'ya yer vermişlerdir. Antalya aslında 1918, ama resmen Türkiye Cumhuriyeti'nin ilan edildiği 1923 yılına kadar imparatorluğun sürekli bir parçası olacaktır (Şekil 4.3).

Şekil 4.1. Piri Resi Kitab-ı Bahriye 1521 (Dörtlük, Boyraz 2008)

Şekil 4.2. Nürnbergli Johann Wild (1604) haritası (Dörtlük, Boyraz 2008)

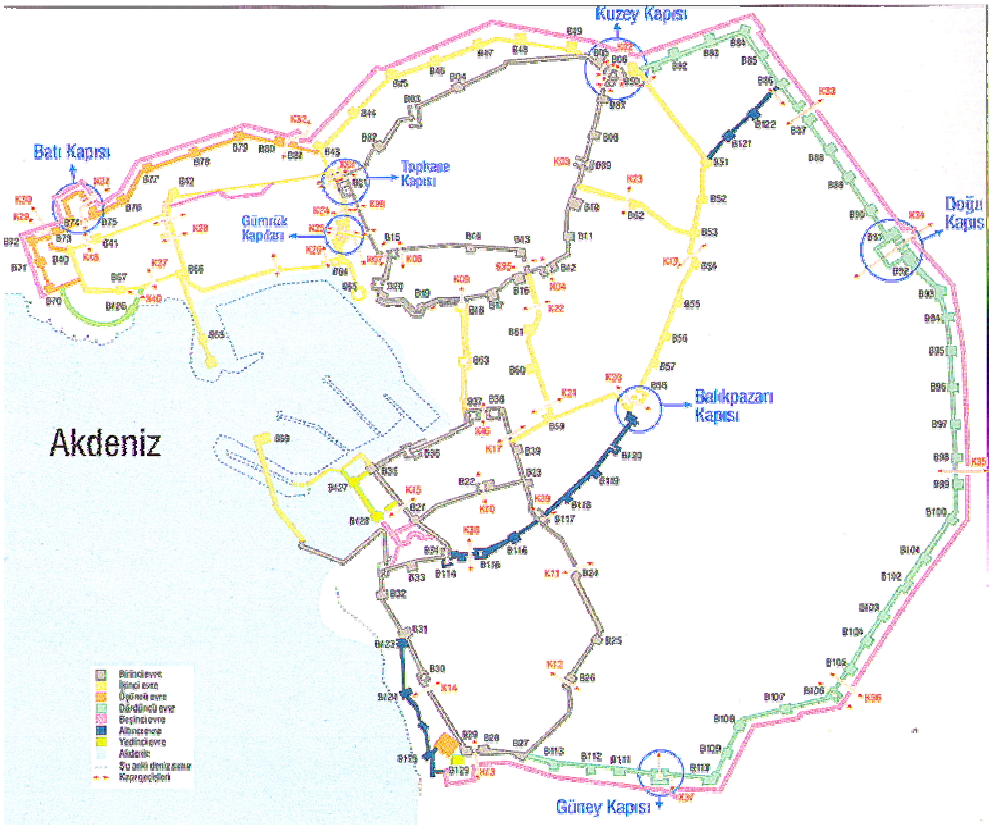

Şekil 4.3. Antalya'nın ilk imar planı (1907)

Osmanlıların geri aldıkları dönem sonrasındaki asırlarda bir zamanlar sahip olduğu ışıltısını kaybedecek, nüfusu da azalacaktır. 19. Yüzyıl'ın ortalarında 15,000, 1947 yılında 25,000 civarındadır. Antalya günümüzde 1,000,000'u aşan nüfusuyla gelişen modern Türkiye'nin bir temsilcisidir. 1960'tan bu yana yirmi katına ulaşan nüfusa paralel olarak kentsel yerleşim alanı da hızla genişlemiştir.

Antalya Kenti'nin Fiziksel Şekillenmesinin Tarihsel Gelişimi

Kent kurulduğu tarihten 18. Yüzyıl'a kadar sur içi bir yerleşim göstermiş (kapalı kent), kent büyüdükçe ilave surlar yapılarak genişlemiştir. Sönmez'e (2008) göre ilaveler evreler şeklindedir (Şekil 4.4).

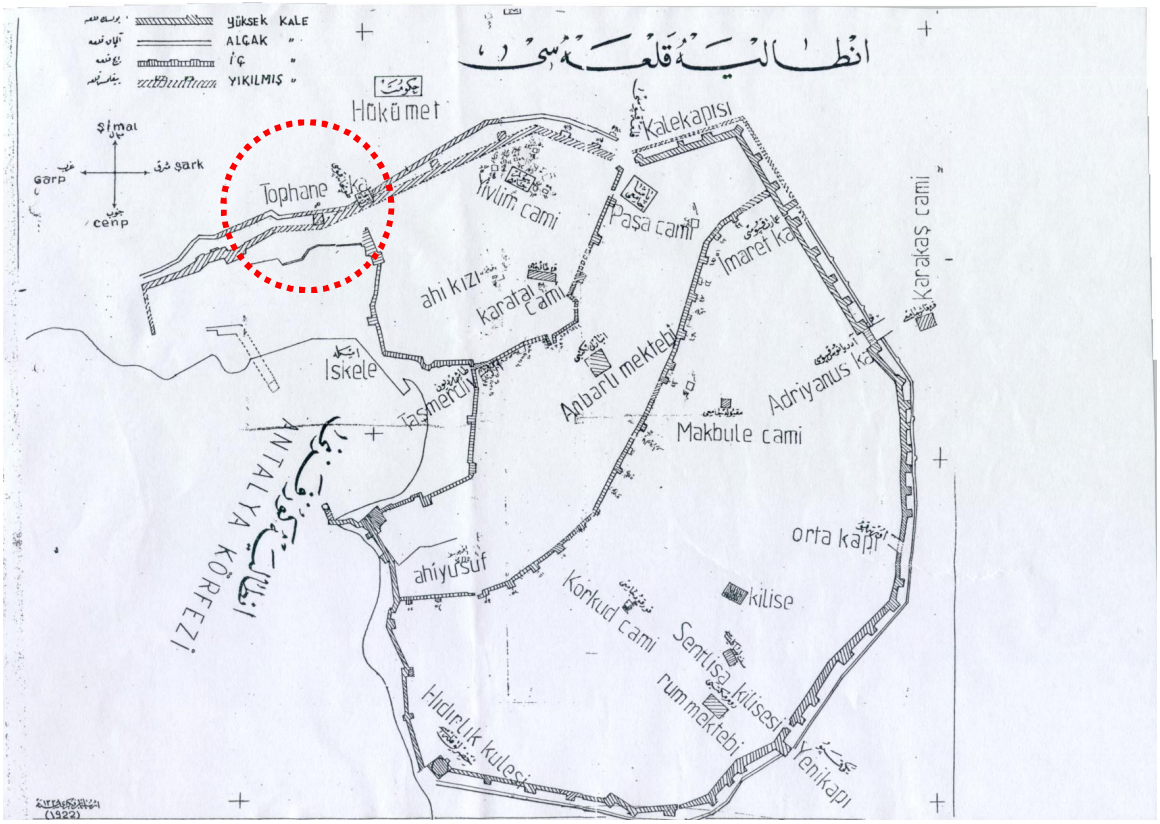
Şekil 4.4. Evreler göre kent kale planı (Sönmez 2008)

1. Evre – Kuruluş Dönemi Surlar O
2. Evre – Kentin Kuruluşu O
3. Evre – Kentin Kuzey Batıya ve Kuzeye Genişlemesi O
4. Evre – Kentin Dış Surlarının Tamamlanması O
5. Evre – Bizans Dönemi O
6. Evre – Selçuklu Dönemi O
7. Evre – Osmanlı Dönemi O

4.2. Cumhuriyet Meydanı'nın Özellikleri

İ.Ö. 2.Yüzyıl'a kadar uzanan tarihi ile Antalya kentinin en önemli kentsel mekânlarından biri olan Antalya Cumhuriyet Meydanı'nın eski adı Tophane Meydanı'dır. Tophane Meydanı kentin kuruluşundan bu yana var olan tophane kapısının çıkışında yer almaktadır (Şekil 4.5).

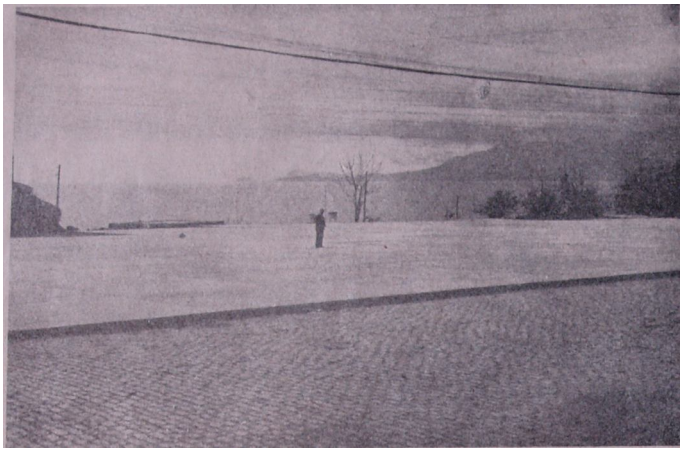
Kapı üzerinde yazılan ve tespiti yapılan fazla bir belge bulunmamaktadır. Burçların ve kapıların 1976'da kafeterya-lokanta olarak kullanılması gündeme geldiğinde burada top mermileri bulunmuştur. Buranın daha sonraki dönemlerde, kapı kullanımını yitirdikten sonra batısında bulunan toplar için cephanelik olarak kullanıldığı anlaşılmıştır (Sönmez 2008).

Şekil 4.5. Tarihi surları ve Tophane Kapısı'nı gösteren bir harita (1922) (Sönmez)

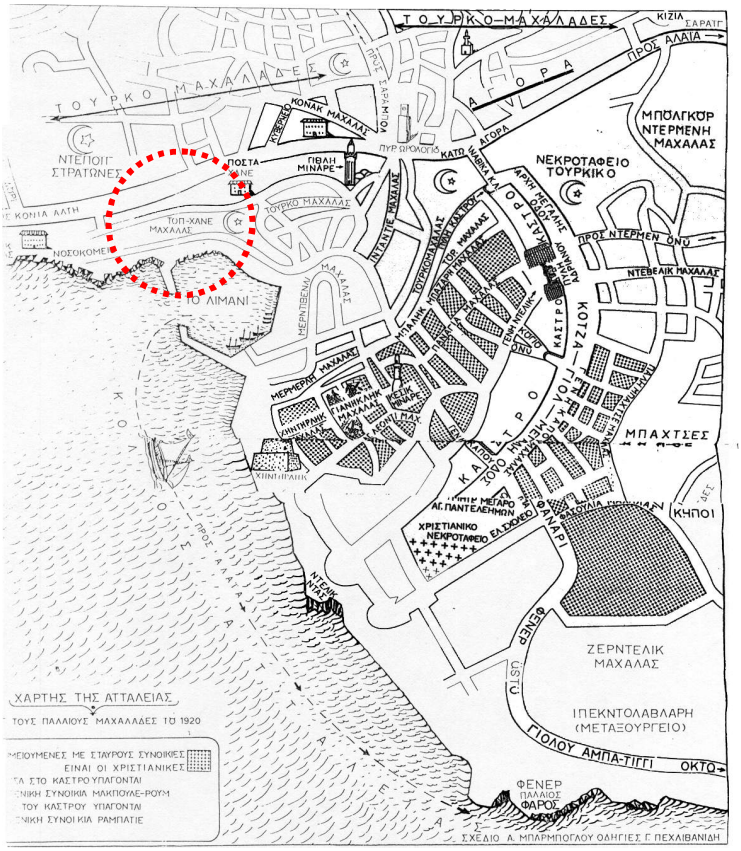
1942 yılında, zamanın Antalya Valisi Haşim İşcan'ın Cumhuriyet Meydanı'nın olduğu alanı betonla kaplatıncaya kadar, eskiden kenti koruyan topların burada konuşlandırılması nedeniyle bu meydanın adı "Tophane Meydanı" olarak isimlendirilmiştir (Şekil 4.6). 10 Şubat 1932 tarihli ikinci gelişinde çekilen bir fotoğrafta Atatürk'ün bu toplardan birini incelediği görülür. Yakın zamana kadar kenti koruyan

toplardan bir kaçı da hala meydanda durmakta ve Ramazan aylarında top atışı yapılmaktaydı (Çimrin, 2008)

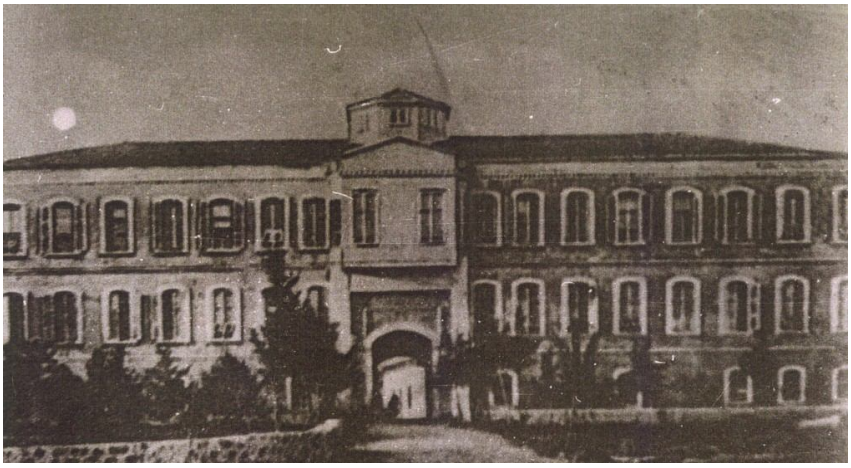
Şekil 4.6. Cumhuriyet Meydanı'nın parkelenmiş ve betonlaşmış hali 1941 (Vanu 1944)

Yüz yılı aşkın bir süredir önceleri Mutassarıflık, sonraları Antalya Hükümet Konağı'nın burada yer alması (Şekil 4.7), Antalya'da bütün resmi ve gayri resmi bütün etkinliklerin bu cadde üzerindeki meydanda yapılmasına neden olmuş, dolayısıyla adı da Cumhuriyet Meydanı olarak değişmiştir (Çimrin 2008).

Şekil 4.7. Kaleiçi Haritası (1920) Tophane Meydanı ve İtalyan Postanesi' de haritada işlenmiş (Moğol)

Antalya Cumhuriyet Meydanı Avrupa'daki örnekleri gibi yönetim biriminin etrafında şekillenmiş ve cumhuriyetin ilanı ile birlikte hükümet konağının önünde açık alan olarak oluşmuştur. 19. yüzyıl sonlarında yapılan ve kentin idaresindeki resmi dairelerin (mutasarrıflık, mahkemeler, asayiş müdürlüğü, vilayet ileri gelenlerinin büroları, Ziraat Bankası) bulunduğu eski hükümet binası (Şekil 4.8) 2 Kasım 1974 günü dönemin Valisi Hüseyin Öğütcen tarafından yıktırılmıştır. Yeni hükümet binasının inşaatına hemen başlanmış, halkın ve dönemin belediye başkanı Selahattin Tonguç'un karşı çıkmalarına rağmen yıkılan binanın yerinde yapılarak, 1977 yılında hizmete açılmıştır (Çimrin 2007) (Şekil 4.9).

Şekil 4.8. Eski Hükümet Konağı (1920) (Anonim)

Şekil 4.9. 2008 yılında yıkılan Hükümet Binası (Anonim)

Tophane Meydanı'nda yıkılan Cumhuriyet Dönemi yapılarından bir tanesi de İtalyan Postanesi'dir. Çimrin'e (2008) göre geçtiğimiz yüzyıl içinde halkın en seri haberleşme ve dünyadan tek haber alma kaynağı olan Postane'nin Antalya Mutasarrıflığı binasının karşısında yer alması bu alanın önemini daha da artırmıştır. Çünkü postane Kurtuluş Savaşı sırasında kurulmakta olan Yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin dünyaya açılan tek kapısı olmuştu (Şekil 4.10).

Şekil 4.10. Tophane Meydanı Yolu, solda eski Cumhuriyet Oteli, ileride İtalyan Postanesi (1932) (Anonim)

Şekil 4.11. Tophane Meydanı (1930) (Anonim)

Cumhuriyet Meydanı 1965 yılında gelişim sürecinde başka bir aşama kaydetmiştir. Hüseyin Gezer tarafından yapılan "Ulusal Yükseliş Anıtı" meydana bu yılda yerleştirilerek açılmıştır. Anıt ulusal bir yarışma projesi sonucu elde edilmiştir.

Meydanın kimliğinde çok önemli bir yere sahip olan anıt konusunda Antalya diğer şehirlere göre geç kalmıştır. Antalya'da anıt fikri ilk kez Antalya Gazetesi sahibi Mazlum Adıson tarafından 7 Temmuz 1953'de Anıtsız Memleketim adlı köşe yazısında dile getirilir. Ortaya atılan bu fikir sonrasında anıt yaptırma fikri hızla gelişir ve Atatürk Anıtı Yaptırma Cemiyeti kurulur ve başkanlığına da Muharrem Önal getirilir. 9 Nisan 1958 tarihinde Antalya Milletvekili Dr. Burhanettin Onat'ın beraberinde getirdiği Heykeltıraş Hüseyin Anka Özkan, Mehmet Sadi Çalık, Yavuz Görey ve Yüksek Mimar Rahmi Bediz'in cemiyetle yaptığı görüşmeler ve incelemeler sonucu anıt yeri için dört potansiyel yer belirlenir. Bunlar: Mermerli Mevkii, Hıdırlık Kulesi, Kale Kapısı mevkii ve Hükümet Binası önündeki Cumhuriyet Meydanı'dır. Yapılan oylama sonucu anıt yeri olarak 16 Nisan 1958'de Cumhuriyet Meydanı seçilir. Bu dönemde Cumhuriyet Meydanı'nın deniz tarafı evlerle kapalıdır. Daha sonra belediye'nin yaptığı plan tadilatı ile evler yıkılmıştır. Atatürk Anıtı Yaptırma Cemiyeti ilk etapta 5 heykeltıraş arasında bir yarışma düzenler; yarışmaya 3 eser katılır fakat hiçbiri beğenilmez. 1961 yılında Tarık Akıltopu bu iş için görevlendirilir ve anıtın inşası için iki aşamalı bir yarışma açılır. İlk aşama fikir yarışmasıdır ve katılan 20 eserden 5 tanesi seçilir. Yapılan ikinci değerlendirmeye 4 eser katılır ve yarışmayı İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Öğretim Üyesi Heykeltıraş Hüseyin Gezer kazanır. Ulusal Yükseliş Anıtı 19.05.1965 yılında törenle açılır (Önen 2007) (Şekil 4.12 ve Şekil 4.13).

Şekil 4.12. Atatürk Anıtı'nın dikilişi (Anonim) Şekil 4.13. Atatürk Anıtı

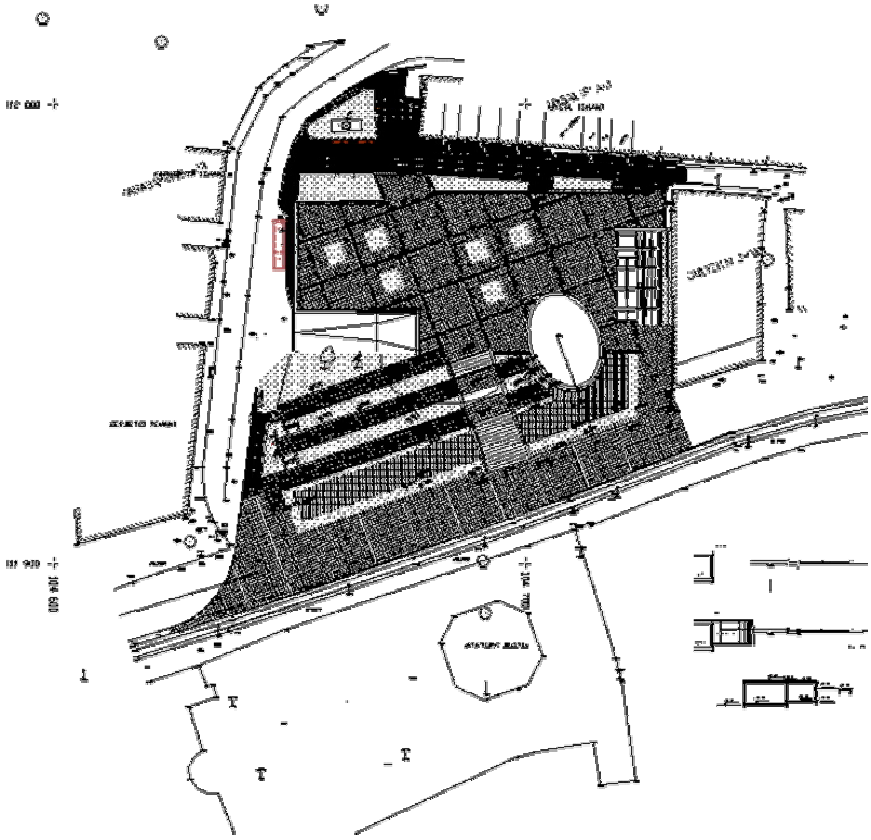
Cumhuriyet Meydanı'nın gelişim sürecinde son aşama 2008 yılında yapılan kentsel düzenleme çalışmaları olmuştur. Yapılan yeni düzenlemede kent merkezi Balbey Mahallesi 4317 ada 14 no'lu parselde yer alan ve mevcut planlarda da "Resmi Kurum" alanında kalan mevcut Valilik binasının bulunduğu alan 2006 yılında "Kent Meydanına" dönüştürülmüştür. Bu çalışmalar sonucu Antalya Cumhuriyet Meydanı; 4000 m² büyüklüğündeki eski meydana eklenen 7500 m² ile 11500 m² lik daha büyük bir alana dönüşmüştür. Yıkılan Valilik bu arada restorasyonu tamamlanan eski Gazi Mustafa Kemal İlkokulu binasına taşınmıştır (Şekil 4.14).

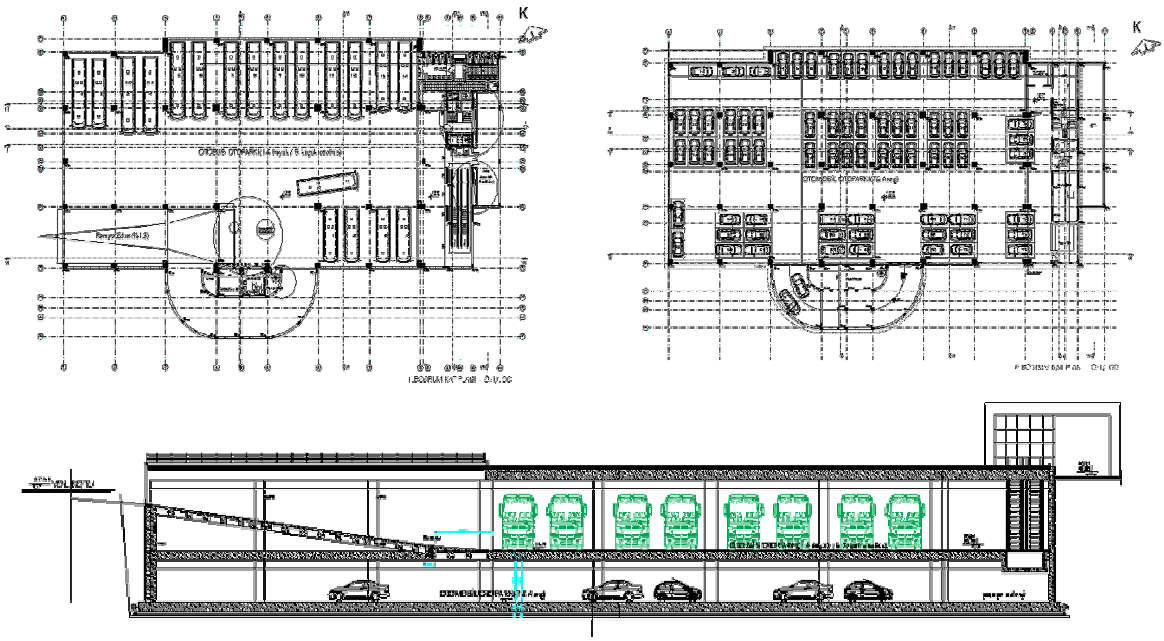
Şekil 4.14. Vilayet binası ve sonrası (Anonim)

Meydanda sirkülasyon alanları dışında sergileme-gösteri alanlarına yeşil dokusuyla desteklenen dinlenme alanlarına ve su öğelerine yer verilmiştir (Şekil 4.15). Düzenleme çalışmaları kapsamında Vakıf İşhanı da yıkılmıştır. Alan Cumhuriyet Meydanı ile bütünleştirilerek Dönerciler Çarşısı'na kadar araç trafiğine kapatılarak kesintisiz yaya ulaşımı sağlanmıştır. Ayrıca düzenlemeler Tek Kapılı Han, İki Kapılı Han ve Pazar Hamamı gibi yapıları açığa çıkarmıştır (Ek-1).

Büyükşehir Belediyesi'nce hazırlanan proje kapsamında alanın altına 2 katlı 17 araçlık otobüs ve 76 araçlık otomobilin kullanabileceği otopark yapılmıştır (Şekil 4.16).

Şekil 4.15. Cumhuriyet Meydanı vaziyet planı (Antepe)

Şekil 4.16. Yer altı otoparkı kat planları ve kesiti (Antepe)

4.2.1. Doğal faktörler

Topoğrafya

Anıtın bulunduğu nokta (+37.60) son düzenleme çalışmalarından önce Cumhuriyet Caddesi ile birbirlerine yakın kotlarda bulunmaktaydı. Eski vali konağı ve hükümet binalarının yıkılarak alanın genişletilmesi sonrası yol araç trafiğine kapatılmıştır. Yıkılan binaların altında 2. bodrum katta (+32.18 kotunda) 76 araçlık otomobil otoparkı ve 1. bodrum katta (+35.81 kotunda) 14 büyük, 5 küçük otobüs otoparkından oluşan yeraltı otoparkı yapılmıştır. Yeraltı otoparkı üzerindeki alanın kotu +41.75'tir. Bu nedenle düzenlemesi yapılan meydanda, anıtın bulunduğu alan ile yer altı otoparkının bulunduğu kısım arasında yaklaşık 4.15 m kot farkı oluşmuştur.

Eski Gazi Mustafa Kemal İlkokulu olan bina yapılan tadilatlarla Valilik Binası olarak kullanılmaya başlanmıştır (Şekil 4.17). Cumhuriyet Caddesi (+37.30) ile kuzeyindeki Şehit Binbaşı Cengiz Toytunç caddesindeki yol kotu (+41.70) arasında da 4.40 m doğal topoğrafyadan kaynaklanan kot farkı bulunmaktadır. Bu nedenle eski meydana eklenen yeni düzenlemesi yapılan alanla, meydanın kuzeyindeki yol ve Valilik binaları aynı kotlardadır.

Şekil 4.17. Antalya Valilik Binası

Cumhuriyet Meydanı ile yer altı otoparkının üzerindeki alan arasındaki kot farkları, su gösterilerinin yapıldığı havuzun her iki tarafından merdivenler ile (Şekil

4.18), meydanın Gültekin İşhanı ile arasında kalan alandan ise rampa yardımıyla birbirine bağlanmıştır.

Şekil 4.18. Merdivenler

İklimsel Özellikler:

Meydanda iklimsel konforu sağlayan unsurlar temel olarak su ve yüzeyleri gölgeleme elemanlarıdır. Ağaçlar da kullanılmış ve kısmen korunmuş olmasına karşın iklimsel konfor oluşturacak örtüye sahip değildir. Yeraltı otoparkı üzerinde kalan alanda gölge sağlayıcı elemanlar olarak ağaçlar dışında asma germe sistem ile yapılan pergola sistemleri modern gölgeleme elemanları olarak dikkat çekmektedir (Şekil 4.19).

Şekil 4.19. Asma germe pergola

Meydanda bulunan havuz, alanın boyutları ile karşılaştırıldığında iklimsel konfor sağlayacak büyüklüktedir. Özellikle yazın ortamı serinletmesi dışında, ışıklı ve sesli su gösterileri gibi farklı işlevlere sahiptir (Şekil 4.20).

Şekil 4.20. Su havuzu

Manzara :

Cumhuriyet Meydanı Antalya'nın en önemli manzara noktalarından biridir. Kaleiçi, falezler ve kentin doğusu ve batısının panoramik olarak izlenebildiği en önemli terastır. Geçmişte de bu alan bu özelliğiyle kullanılmıştır (Şekil 4.21).

Şekil 4.21. Cumhuriyet Meydanı'nda İlkokul öğrencilerinin toplu resmi (1957)

Ayrıca Antalya'nın en önemli simge yapısı olan Yivli Minare'nin de izlenebildiği ve fotoğraflarının çekilebildiği bir nokta olması nedeniyle kentli insanların, yerli ve yabancı turistlerin uğrak noktalarındandır (Şekil 4.22). Yeni yapılan düzenlemenin üst kotta yer alması meydanın genelinde manzara hakimiyetini artırmıştır.

Şekil 4.22. Meydan'dan Kaleiçi panoraması

4.2.2. Fiziksel faktörler

Çevreleyen Binalar :

Antalya Cumhuriyet Meydanı'nda anıtın bulunduğu alanda, kapalılık hissi yaratan bina bulunmamaktadır. Yeni düzenlenen alanın ise batısında Şerbetçi İşhanı ve Karabayır İşhanı, kuzeyinde Uysal İşhanı ve Valilik Binası, batısında ise Gültekin İşhanı bulunmaktadır. Bu binalar yeni düzenlenen alanda kapalılık hissi uyandırmasına karşın biçimsel olarak bütünlük sağlayamamaktadırlar (Şekil 4.23).

Şekil 4.23. Cumhuriyet Meydanı'ndan Gültekin İşhanı'na bakış

Bina cepheleri de farklı karakterdedir. Cephelerin ölçü, biçim, renk ve doku özelliklerinin, benzerlik ya da zıtlık yaratması amaçlanmadan birbirinden tamamen farklı tasarlandığı görülmektedir (Şekil 4.24). Meydan çevresinde yer alan binaların yükseklikleri farklıdır ve düzenli bir çevrenin oluşmadığı görülür (Şekil 4.25). Bu nedenlerle Cumhuriyet Meydanı düzenlemesi sırasında bu binaların cephe yenileme çalışmaları projelendirilmiş ancak gerçekleşmemiştir (Şekil 4.26). Binaların işlevleri de meydanın canlılığını destekleyen etkiye sahip değildir. Genel olarak zemin katları işyeri, üst katları büro olan işhanlarının yer aldığı Cumhuriyet Meydanı'nda, mağaza, restoran, kafe gibi kullanımlar çok azdır.

Şekil 4.24. Meydan'dan Uysal İşhanı ve diğer işhanlarına bir bakış

Şekil 4.25. Şerbetçi İşhanı ve diğer işhanı yapıları arasındaki yükseklik farkı

Kent Mobilyaları :

Meydanın yeni düzenlenen kısmında genel olarak ahşap banklar yerleştirilmiştir (Şekil 4.26). Asma germe sistemin altında ise modern çizgiyi tamamlayan oturma gruplarına yer verilmiştir (Şekil 4.27).

Şekil 4.26. Meydan'da yer alan ahşap oturma elemanları

Şekil 4.27. Asma germe sistem pergolenin altındaki modern tasarım ürünü oturma elemanları

Meydan zemin kaplaması materyali olarak traki andezit, kurşunlu siyah andezit, korgun pembe andezit, sarı traverten ve granit küp taş döşemeleri kullanılmıştır (Şekil 4.28).

Şekil 4.28. Andezit ve granit küp taş uygulaması

Döşeme ve peyzaj tasarımının bütünleyicisi olarak, çocuk oyunlarının işlendiği heykeller de özellikle meydanla Kalekapısı arasındaki dar şeritte yer almıştır (Şekil 4.29 ve Şekil 4.30).

Şekil 4.29 - 4.30. Farklı çocuk oyunlarını gösteren heykeller

4.2.3. İşlev ve kullanım durumu

Alanın kadın ve erkek her yaş grubundan yerli ve yabancı kullanıcısının olduğu gözlemlenmiştir. Özellikle Antalya'yı ziyaret eden yerli ve yabancı turistler meydan ve kent merkezini içeren yaya bölgesini görmektedir. Ulusal bayramlar ve törenler geçmişte olduğu gibi günümüzde de meydanda kutlanmaktadır (Şekil 4.31).

Şekil 4.31. Cumhuriyet Bayramı kutlaması (29 Ekim 2008) (Anonim 2008)

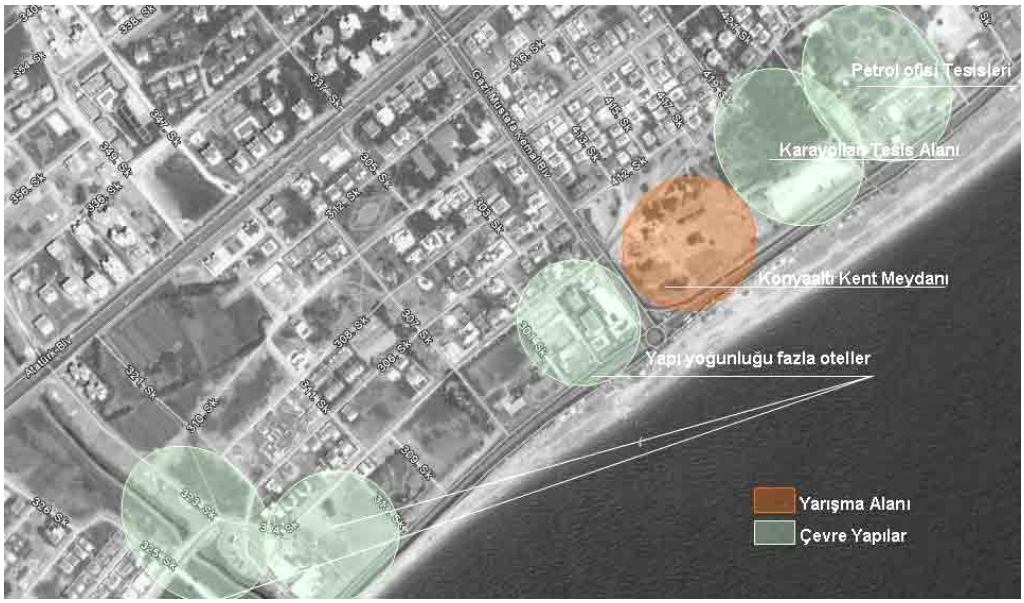
Havuzda yapılan su gösterileri ise meydanın işlevselliği ve görselliğinde önemli bir yere sahiptir (Şekil 4.32).

Şekil 4.32. Havuzdaki su gösterileri

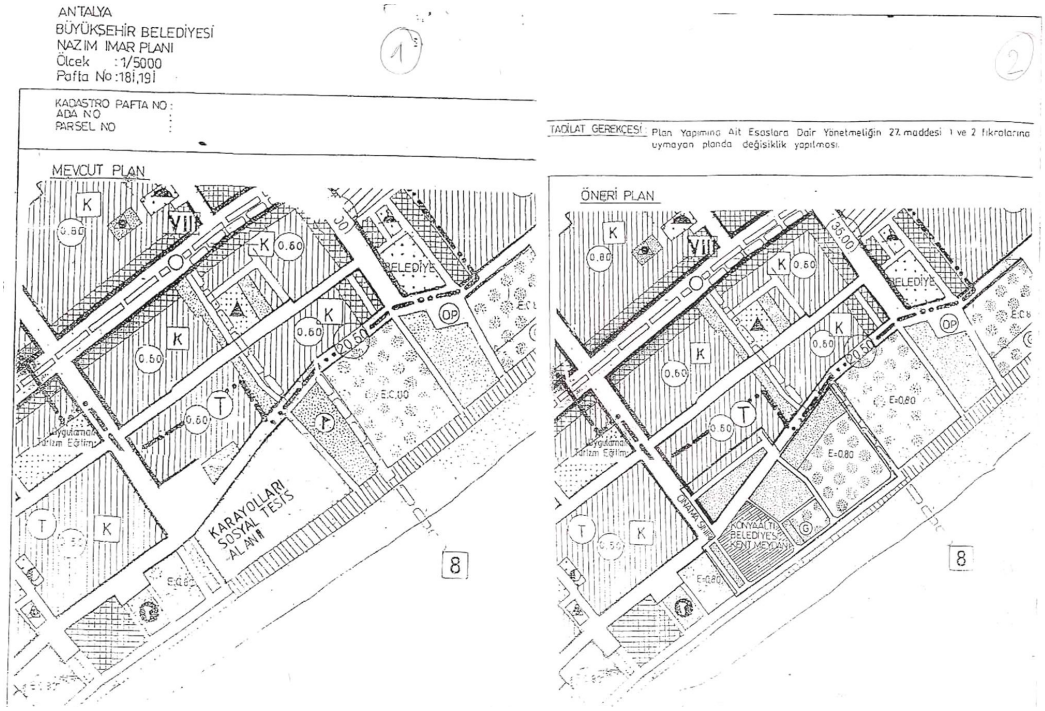
4.3. Konyaaltı Kent Meydanı'nın Özellikleri

Konyaaltı sahil şeridinde konumlanan 74.750 m² büyüklüğündeki Konyaaltı Kent Meydanı Konyaaltı Belediyesi sınırları içinde ve Karayolları Genel Müdürlüğü mülkiyetindedir. Konyaaltı sahilinde yapılaşmadan kalan alanlardan birisi de Konyaaltı Kent Meydanıdır (Şekil 4.33).

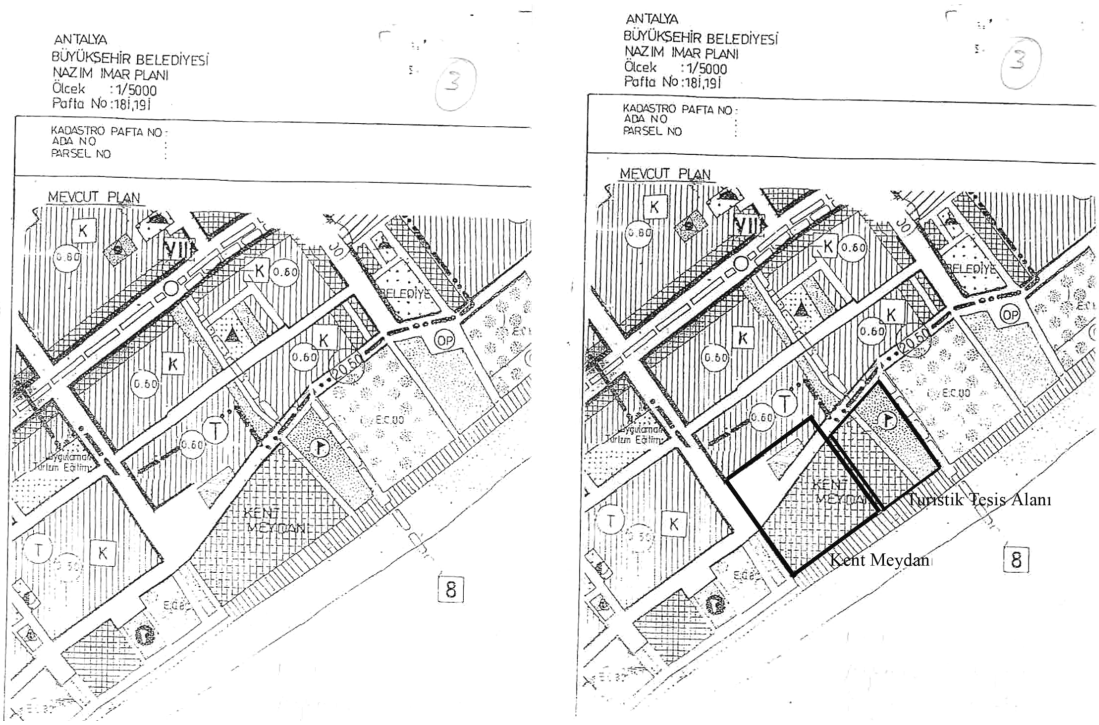
Şekil 4.33. Konyaaltı Kent Meydanı ve yakın çevresi (Esengil 2010)

2003 yılında Karayolları Genel Müdürlüğü mülkiyetinde olan arsanın bölünmüş yol ve kavşak düzenlemelerine kaynak yaratmak amacıyla satışına karar verilmiş ancak satışa çıkarmadan önce turistik tesis alanına dönüştürülmesi için Büyükşehir Belediyesi'nden plan tadilatı yapmasını istemiştir. Satış kararına başta Konyaaltı Belediyesi olmak üzere meslek odaları, Kent Konseyi, STK'lar ve Antalya' lılar şiddetli şekilde karşı çıkmıştır. Ayrıca, Büyükşehir Belediyesi tarafından hazırlanan plan tadilatı önerisinde arsanın doğusunda bulunan park alanının turistik tesis alanı içine dahil edilmesi, batıda kalan küçük alanın ise Konyaaltı Belediyesi Kent Meydanı olarak ayrılması tepkiyle karşılanmıştır (Şekil 4.34).

Şekil 4.34. İlk paftada Karayolları Genel Müdürlüğü'ne ait sosyal tesis alanı kurumun talebi üzerine turistik tesis alanı ve günübirlik alana (2. pafta) dönüştürülmüştür (Esengil 2010)

Plan tadilatının askıya çıkarıldığı dönemde Kent Konseyi, yapılan öneriye yapı yoğunluğunu arttıracağı ve yeşil alanı azaltacağı gerekçesiyle karşı çıkmış, İmar ve Planlama Çalışma Grubu Karayolları Genel Müdürlüğü'ne ait bütün alanının "kent meydanı" olarak düzenlenmesi için plan tadilatı önerisi hazırlayarak Büyükşehir Belediye Meclisi'ne sunmuştur. Hazırlanan öneri Meclis tarafından kabul edilmiş, böylece yüksek kar getirmesi için satılması planlanan alan kent meydanı olarak ayrılmıştır. Ancak bu süre içerisinde alanın sahibi olan kurumdan görüş alınmamıştır. 2004 seçimlerinin hemen ardından Karayolları Genel Müdürlüğü plan tadilatına itiraz etmiştir (Esengil 2010) (Şekil 4.35).

Şekil 4.35. İlk paftada Kent Konseyi'nin plan tadilatı önerisi, ikinci pafta ise tartışmalar sonucunda uzlaşmaya varılan öneri yer almaktadır (Esengil 2010)

İtiraz Karayolları Genel Müdürlüğü, Eşgüdüm Kurulu ve Konyaaltı Belediyesi tarafından tartışılmış; sonuç olarak 20.000 m²'lik bölümü turistik tesis alanı için ayrılarak, 54.750 m²'lik bölümünün Konyaaltı Belediyesi'ne kent meydanı olarak bedelsiz terk edilmesi noktasında anlaşmaya varılmıştır. 14.06.2004 tarihinde plan tadilatı onaylanmış ve alanla ilgili kararlar kesinlik kazanmıştır. Alanın 54.750 m²'lik kısmının Konyaaltı Belediyesi'ne bedelsiz terk edilmesi ve Belediye'nin de kamulaştırma bedeli ödemeden alana sahip olması nedeniyle Kent Konseyi bu değişikliğe karşı çıkmamıştır (Esengil 2010). Mimarlar Odasının önerisi üzerine Konyaaltı Belediyesi kent meydanı olarak ayrılan kısmın düzenlenmesi için fikir projesi yarışması açmıştır.

11.11.2004 tarihinde ulusal ve tek aşamalı olarak açılan Kent Meydanı Fikir Proje Yarışması 31.01.2005 tarihinde sonuçlanmıştır. 21 adet projenin katıldığı yarışmayı 14.02.2005 tarihinde Kerim Yaman ve Habibe Aduş kazanmıştır. Proje müellifleri, eserlerini; "Akdeniz'e Kanca..." temasıyla sunmuş, tasarımlarını ise;

“Akdeniz'den referans alarak oluşan meydan, meydanı biçimleyen ve yaşatan, yaşama sevincini kamçılayan yaşam ve sanat aksları, aynı mimari dille meydandan çıkan rekreatif faaliyetlerin çeşitliliğini zenginleştiren aktivite aksı tasarımın temel unsurlarıdır. Kapalı alan olarak sadece 0.0088 emsal ile max. h: 5.50 yüksekliğinde 600 metrekare olarak tasarlanan projede 3 büfe, 3 kafe, satış birimi, çok amaçlı yapı ve restoran bulunmaktadır. Meydanın kuzeyinde 80 araçlık, batısında ise 25 araçlık açık otopark ve çocuk oyun alanı düzenlemesi yapılmıştır (Şekil 4.36).

Şekil 4.36. Çocuk parkı

Sonuç olarak Karayolları’ nın mülkiyetindeki araziyi, planlama yoluyla spekülatif amaçlı yatırım aracı olarak kullanma yaklaşımı, ilgili tarafların aktif katılımı ile kısmen de olsa engellenmiştir. Alanın 54.750 m²’lik kısmı kamu yararına kullanılmak amacıyla Konyaaltı Belediyesi’ne kazandırılmıştır. Yasal statü ve kullanımın belirlenmesi sürecindeki aktif katılım, uygulama sonrası kullanım aşamasında gerçekleşmemiştir. Meydanda kamu yararına inşa edilen yapılar, amaç dışı kullanımlara ve projelere aykırı ilavelere maruz kalmıştır (Şekil 4.37). Sosyal ve kültürel amaçlar için ayrılan birimlerin daha fazla kar getirdiği gerekçesiyle ticari

ünitelere dönüştürülmesi meslek odaları, kent konseyi, mahalle sakinlerinin ve en önemlisi proje müelliflerinin tepkisini çekmemiştir. Bireysel olarak yapılan şikayetler ise karşılıksız kalmıştır (Esengil 2010).

Şekil 4.37. Kent meydanında kaçak çıkmalara maruz kalan yapılar (Esengil 2010)

4.3.1. Doğal faktörler

Topoğrafya

Meydanın güneyindeki ana yolda +4.50 m kuzeydeki yol ise +3.00 m kotundadır. Meydanın güney ve kuzey aksı arasında 1.50 m doğal kot farkı bulunmaktadır. Proje ile sahada dolgu işlemleri ile meydanın doğal yapısına ters yönde eğim yaratılarak farklı kotlarda yapılanmalar elde edilmiştir. Atatürk Büstü +6.30 (Şekil 4.38), çocuk oyun alanı ise +2.90 kotundadır. Kot farkları güneyden Atatürk Anıtı'na doğru sert zeminde teraslama yapılarak, yürüyüş yollarında ise basamak ve rampalar yardımıyla giderilmiştir.

Şekil 4.38. Meydanın güneyinden Atatürk Büstüne bakış

İklimsel özellikler

Meydanda iklimsel konfor sağlayacak miktarda ağaç bulunmamaktadır. Bu amaçla, az sayıda ahşap gölgeleme elemanları kullanılmıştır (Şekil 4.39).

Şekil 4.39. Ahşap pergola ve oturma elemanı

Meydanı doğu-batı doğrultusunda bölen havuz, alanın boyutları ile karşılaştırıldığında iklimsel konfor sağlayacak büyüklükte değildir. Arazideki kot farkından dolayı havuz da farklı kotlarda tasarlanmıştır (Şekil 4.40).

Şekil 4.40. Su havuzundan Atatürk Büstü'ne bir bakış

Manzara

Meydanın güneyinde Konyaaltı plajı ve Akdeniz bulunmaktadır. Konyaaltı Kent Meydanı ile sahil arasından Kemer-Antalya yolu geçtiği için meydandan deniz manzarası algısı çok güçlü değildir. Meydanda bulunan yapıların üst katları deniz manzarasına daha hakim konumdadır. Sahil şeridinde bulunan günübirlik tesisler de meydan ile deniz arasındaki görsel ilişkiyi azaltmakta ve görsel kaliteyi düşürmektedir (Şekil 4.41).

4.41. Meydan'dan denize bakış

4.3.2. Fiziksel faktörler

Çevreleyen binalar :

Konyaaltı Kent Meydanı'nda çevrede kapalılık hissi yaratan bina bulunmamaktadır. Alanın batısında Sea Life Otel, kuzeyinde konut yapıları, batısında ise turistik tesis alanı bulunmaktadır. Turistik tesis alanı daha önce kamuya ait iken, Petrol Ofisi'nin özelleştirilmesiyle özel sektöre geçmiştir. Otel kütlesi yükseklik olarak kapalılık hissi yaratmaya uygun olsa da sürekliliği olmadığı ve biçimsel olarak meydanla bir bütünlük sağlamadığı için bu hissi uyandırmamaktadır (Şekil 4.42).

Şekil 4.42. Sea Life Otel'in Meydan'dan görünüşü

Meydanı çevreleyen binalar ölçü, biçim, renk ve doku özellikleri bakımından bütünlük göstermemektedir (Şekil 4.43). Meydan çevresinde yer alan binaların yükseklikleri arasında faklılıklar bulunmakta, kapalılığı sağlayacak düzenli bir çerçevenin oluşmadığı görülmektedir. Ayrıca binaların, meydan ile uygun işlevlere sahip olmadığı gözlemlenmiştir.

Şekil 4.43. Meydan'ın kuzeyindeki konut grupları

Kent mobilyaları

Meydanda ahşap oturma elemanları tasarlanmış, bu donatılar az sayıdaki ağaçların altına yerleştirilmiştir (Şekil 4.44). Ayrıca arazinin topografik yapısından kaynaklanan kot farklarından oturma grupları elde edilmiştir (Şekil 4.45).

Şekil 4.44. Ahşap oturma elemanları

Şekil 4.45. Oturma grupları

Zemin kaplaması olarak andezit plaktaş kaplama, andezit çim bordürü ve beton yol bordürleri kullanılmıştır. Ana havuzdan bağımsız olarak meydanın güneyinde ayrı bir süs havuzu yer almaktadır (Şekil 4.46).

Şekil 4.46. Süs havuzu

Aydınlatma elemanları, sütunlar üzerine yerleştirilmiş armatürler ve ışığı yansıtan paslanmaz levhalardan oluşan özel tasarımlardır (Şekil 4.47).

Şekil 4.47. Prekast sütun üzerinde aydınlatma elemanı

4.3.3. İşlev ve kullanım durumu

Konyaaltı Kent Meydanı'nın kadın ve erkek her yaş grubundan kullanıcısının olduğu gözlemlenmiştir. Meydanda oturma alanları kısıtlı ve gölgeleme olanakları için bu alanların kullanımı sınırlıdır. Yılda birkaç defa etkinliğin düzenlendiği meydan çok amaçlı kullanılamamaktadır; mevcut haliyle pasif bir meydan özelliği taşımaktadır. Önceki dönemlerde ulusal bayramların Konyaaltı Kent Meydanı'nda kutlanmasına karar verilmişse de bu karar uygulanmamıştır.

4.4. Cumhuriyet ve Konyaaltı Kent Meydanları'nın Karşılaştırmalı Analizi

Cumhuriyet ve Konyaaltı Kent Meydanları'nın sahip olduğu fiziksel, görsel ve tarihsel özellikler aynı çizelgede karşılaştırılmıştır. Bu çizelgenin amacı metin içinde geçen rakamsal ve karakteristik özelliklerin şematik olarak kolay anlaşılabilmesini sağlamaktır.

Çizelge 4.1 Karşılaştırmalı Analiz Tablosu

	Cumhuriyet Meydanı	Konyaaltı Kent Meydanı
Alan Büyüklüğü	11,500 m²	74,750 m²
Manzara Olanakları	Yivli Minare, Kaleiçi, Deniz, Falezler	Deniz, Dağlar
Manzara Kalitesi	_ +37.60 Kotundan hakim bir noktadan izlenebilmesi _ Eski kent dokusu + yeşil doku + deniz kombinasyonu	_ Deniz + dağlar en etkili manzara _ Geniş açı
Ulaşım	Dolmuş, Otobüs, Tramvay _ Kentin her noktasından ulaşım mümkün	Dolmuş, Otobüs _ Sınırlı ulaşım olanakları
Deniz Seviyesinden Yükseklik	+37.60 m	+4.50 m
Biçim	Kare	Üçgen
Tarih	_ Alanın kullanımı kentin kuruluş evrelerine kadar uzanıyor	3 yıl
Meydanın Çevresindeki Önemli Yapılar	_ Hükümet Konağı, Valilik Binası, İtalyan Postanesi,	Yok
İklimsel Konfor	Havuz, ağaçlar, pergola	Havuz, ağaçlar, pergola
Kapalılık Etkisi	Yeni düzenlenen alanda var	Kapalılık etkisi yok
Kullanım Yoğunluğu	Günün her saati, her yaş grubu kullanıcı	Sınırlı kullanım, belirli yaş grubu

Cumhuriyet Meydanı yapılan son düzenlemeyle; eski geleneksel meydan 4000 m² ve yeni düzenlenen alan 7500 m² olmak üzere toplam 11.500 m² alana sahiptir.

Konyaaltı Kent Meydanı meydan olarak düzenlenen alan 8000 m² ve diğer donatılar ile birlikte toplam 54.750 m² lik bir alanda yer almaktadır.

Cumhuriyet Meydanı kentin en önemli bakı terasıdır. Kentin en önemli simgelerinden Yivli Minare manzarasının yanı sıra panoromik olarak kaleiçi, falezler ve deniz manzarası vardır.

Konyaaltı Kent Meydanı deniz kıyısında olmasına rağmen meydandan önemli bir deniz manzarası algılanamamaktadır.

Cumhuriyet Meydanı kent merkezinde bulunmakta ve meydana her türlü ulaşım kolaylıkla sağlanmaktadır..

Konyaaltı Kent Meydanı kent merkezinden uzakta yer almakta ve sınırlı ulaşım olanaklarına sahiptir.

Cumhuriyet Meydanı deniz seviyesinden 38 m yükseklikte bulunmaktadır.

Konyaaltı Kent Meydanı deniz seviyesinden 4-6 m yükseklikte bulunmaktadır.

Cumhuriyet Meydanı kare formunda bir meydandır.

Konyaaltı Kent Meydanı üçgen formunda bir meydandır.

Cumhuriyet Meydanı tarihsel özelliği ve kentin kimliğinde çok önemli bir yere sahip olması sebebiyle Antalya şehrinin en önemli kamusal alanıdır. Meydan Antalya'nın gelişimi ile zaman içinde farklılaşarak bu günkü konumuna gelmiştir. Bu değişimler Antalya'nın yakın ve uzak tarihine de ışık tutmaktadır.

Konyaaltı Kent Meydanı'nın kent kimliğine katkı yapacak bir tarihsel geçmişi yoktur. Meydanın geçmişi henüz 3 yıllıktır (29 Ekim 2006).

Antalya'nın kuruluşu MÖ 2.yüzyıla dayanmaktadır ve kent bu tarihte limanın etrafında kurulmuştur. Günümüze kadar şehir bu alandan dışarıya doğru büyümüştür. Liman hinterlandında bulunan Antalya Cumhuriyet Meydanı bu özelliği ile kent merkezinde yer almaktadır.

Konyaaltı Kent Meydanı'nın konum olarak önemli bir kent merkezi odağı değildir.

Antalya Cumhuriyet Meydanı'na ulaşım yolları çok çeşitli ve kentin her yerinden mümkündür.

Konyaaltı Kent Meydanı'na ulaşım yakın çevre ve özel araç dışında zordur.

Antalya Cumhuriyet Meydanı'nda tarihsel süreç içerisinde bir çok idari ve kamu binası bulunmaktadır. Günümüzde yıkıldıklarından dolayı ancak fotoğraflardan tespit edebildiğimiz Eski Hükümet Konağı, Postane Binası, Cumhuriyet Oteli kent tarihindeki çok önemli mimari yapılardır. Günümüzde Valilik Binası olarak kullanılan Eski Gazi Mustafa Kemal İlkokulu (Şekil 4.48), I. Dünya Savaşı'nın sürdüğü 1915-1916 yıllarında (Rumi 1331/32') Antalya Mutasarrıfı Sabur Sami Paşa tarafından yaptırılmıştır (Çimrin, 2007).

Şekil 4.48. Gazi M. Kemal Erkek Okulu (1935) (Anonim)

Konyaaltı Kent Meydanı'nın çevresinde tarihsel yada farklı özelliklere sahip çok önemli bir yapı bulunmamaktadır.

Cumhuriyet Meydanı'nda anıtın bulunduğu geleneksel meydan ile yeni düzenlenen alan iki farklı kottadır. Kot farkları basamaklar ve rampa yardımıyla giderilmiştir.

Konyaaltı Kent Meydanında anıtın bulunduğu alana doğru farklı kotlar göze çarpmaktadır. Aynı zamanda sert zemin dışı alanlarda tepeler ve çukurluklar yaratılarak farklı kotlarda bir alan elde edilmiştir.

Cumhuriyet Meydanında iklimsel konfor sağlaması açısından su havuzuna, ağaçlara ve asma germe pergolaya yer verilmiş. Su havuzunda aynı zamanda su

gösterileri yapılması, suyun bir projeksiyon perdesi olarak kullanılması meydanda sayılabilecek önemli işlevsel aktivitelerden biridir.

Konyaaltı Kent Meydanı'nda iklimsel konfor elemanı olarak su havuzu, ağaçlar ve pergolalar sayılabilir. Meydandaki iki su havuzu bulunmaktadır fakat bir tanesi süs havuzu niteliğinde ve meydan ölçeğinde çok etkisiz kalmaktadır. Ana havuzun yapılan gözlemlere göre bir kısmı kullanılmamakta ve bakımı yapılmamaktadır (Şekil 4.49). Oturma alanlarındaki pergolalar da meydan ölçeğine göre az sayıdadır.

Şekil 4.49. Konyaaltı Kent Meydanı'nda ana havuz

Antalya Cumhuriyet Meydanı'nda yakın çevredeki binalar yeni düzenlenen alanda kapalılık hissi uyandırmakta fakat biçimsel özellikleri, yükseklikleri düzenli değildir. Meydanla bütünleşen bir cephe sistemleri yoktur. Binalar işlevsel olarak incelendiğinde meydana katkı yapabilecek mekan sayısı çok azdır.

Konyaaltı Kent Meydanı'nın yakın çevresinde sadece batısında ve kuzeyinde binalar bulunmaktadır. Meydanın batısında yer alan Sea Life Otel'den başka kapalılık hissi uyandırabilecek ölçüde bina yoktur. Otel binası ve diğer binaların biçimsel özellikleri, yükseklikleri düzenli değildir ve cephe sistemleri de farklı olmakla birlikte meydanla uyumlu değildir. Binaların işlevsel olarak meydanla hiçbir ilgisi yoktur.

Cumhuriyet Meydanı'nda kent mobilyaları olarak kullanılan banklar ahşap oturma alanlı ve arkalıklıdır. Asma germe pergolanın altında modern oturma elemanları vardır.

Konyaaltı Kent Meydanı'nda oturma elemanları ahşap oturma alanlı betonarme platformlardır ve arkalıkları yoktur. Tören alanında kot farklarının kullanılmasıyla oluşan banklarda oturma alanları ahşap ve taş olup arkalıkları vardır.

Cumhuriyet Meydanı'nda kullanım yoğunluğu haftanın her günü ve saati vardır. Kullanıcı profilini kadın, erkek her yaş grubu birey oluşturmaktadır.

Konyaaltı Kent Meydanı'nda kullanım yoğunluğu genelde meydanda bulunan kafelerde ve restoranlarda yaşanmaktadır.

4.5. Anket Sonuçları

Kullanıcıların Cumhuriyet ve Konyaaltı Kent Meydanlarını nasıl algıladığını tespit etmek için toplam 229 anket yapılmıştır (Ek-1). Anket soruları kullanıcılara ilişkin bilgiler; alana erişebilirlik; alanın kullanım amacı; alanın kullanım sıklığı; alanın fiziki yapısı; alanın kimliği ve kullanıcıların mekanı değerlendirmesi şeklinde yedi ayrı bölümde sınıflandırılmıştır. Anket sonuçları dört alt bölümde verilmiştir. İlk bölümde Cumhuriyet ve Konyaaltı Kent Meydanlarında genel olarak anket sonuçlarına verilen cevaplar incelenmiştir. İkinci bölümde iki meydanın ayrı ayrı istatistiksel analiz sonuçları verilmiştir. Birinci bölümde ankete verilen cevapların tümü; 2., 3. ve 4. bölümde sadece belirginlik taşıyan (p<0.05) ki-kare analiz sonuçları incelenmiştir. Anket sonuçları tek tabloda genel olarak verilmiş, istatistiksel analiz ayrı tablolarda değerlendirilmiştir. Tabloların içindeki veriler yüzde değerler olup oranları metin içinde verilmiştir.

4.5.1. Genel Anket Sonuçları

Cinsiyet

Çizelge 4.2. Cinsiyet durumu

Kullanıcılara İlişkin Genel Veriler		Oranı (%)		Toplam
		Cumhuriyet	Konyaaltı	
Cinsiyet	Kadın	41.7	33.9	38
	Erkek	58.3	66.1	62
Toplam		100	100	100

Ankete katılanların %38'i kadın; %62'si erkektir. Cumhuriyet meydanındaki ankete katılanların %41.7'si kadın; %58.3'ü erkektir. Konyaaltı meydanındaki ankete katılanların %33.9'u kadın; %66.1'i erkektir (Çizelge 4.2).

Yaş

Çizelge 4.3. Yaş grupları

Kullanıcılara İlişkin Genel Veriler		Oranı (%)		Toplam
		Cumhuriyet	Konyaaltı	
Yaş	14-30	58.3	49.5	54.2
	31-50	26.7	39.3	32.6
	51 ve üstü	15	15	13.2
Toplam		120	100	100

Ankete katılanların %54.2'si 14-30 yaş grubunda; %32.6'sı 31-50 yaş grubunda; %13.2'si 51 ve üstü yaş grubundadır. Cumhuriyet meydanındaki ankete katılanların %58.3'ü 14-30 yaş grubunda; %26.7'si 31-50 yaş grubunda; %15'i 51 ve üstü yaş grubundadır . Konyaaltı meydanındaki ankete katılanların %49.5'i 14-30 yaş grubunda; %39.3'ü 31-50 yaş grubunda; %15'i 51 ve üstü yaş grubundadır (Çizelge 4.3).

Eğitim durumu

Çizelge 4.4. Anketi cevaplayanların eğitim durumu

Kullanıcılara İlişkin Genel Veriler		Oranı (%)		Toplam
		Cumhuriyet	Konyaaltı	
Eğitim durumu	Okuryazar değil	0.9	0	0.4
	Okuryazar	0	0.9	0.4
	İlköğretim	11.3	20.2	15.6
	Ortaokul	9.6	12.8	11.2
	Lise	53.9	34.9	44.6
	Üniversite	24.3	27.5	25.9
	Yüksek Lisans	0	0.9	0.4
	Doktora	0	2.8	1.3
Toplam		115	109	100

Ankete katılanların yarıya yakını %44.6'sı lise mezunudur. Ayrıca %25.9'u üniversite ve %15.6'sı ilköğretim mezunudur. İlköğretimden düşük ve üniversiteden yüksek eğitim düzeylerinin oranı çok azdır (Çizelge 4.4).

Gelir durumu

Çizelge 4.5. Gelir durumu

Kullanıcılara İlişkin Genel Veriler		Oranı (%)		Toplam
		Cumhuriyet	Konyaaltı	
Aylık gelir	500 TL' den az	24.1	9.4	17.1
	500-750 TL	30.2	25.5	27.9
	750-1000 TL	14.7	13.2	14
	1000-1500 TL	14.7	23.6	18.9
	1500 TL' den fazla	16.4	28.3	22.1
Toplam		100	100	100

Ankete katılanların %17.1'i 500 TL' den az; %27.9'u 500-750 TL aralığında; %14.0'ü 750-1000 TL aralığında; %18.9'u 1000-1500 TL aralığında; %22.1'i 1500 TL' den fazla aylık gelire sahiptir . Cumhuriyet meydanındaki ankete katılanların %24.1'i 500 TL' den az; %30.2'si 500-750 TL aralığında; %14.7'si 750-1000 TL aralığında; %14.7'si 750-1000 TL aralığında; %16.4'ü 1500 TL' den fazla aylık gelire sahiptir . Konyaaltı meydanındaki ankete katılanların %9.4'ü 500 TL' den az; %25.5'i 500-750 TL aralığında; %13.2'si 750-1000 TL aralığında; %23.6'sı 1000-1500 TL aralığında; %28.3'ü 1500 TL' den fazla aylık gelire sahiptir (Çizelge 4.5).

Meydana ulaşım şekli

Çizelge 4.6. Meydana ulaşım şekli

Alana Erişebilirlik		Oranı (%)		Toplam
		Cumhuriyet	Konyaaltı	
Meydana ulaşım sağlama yolu	Yaya olarak	30.8	24.8	27.9
	Bisiklet	0	3.7	1.7
	Özel araç	25	49.5	36.7
	Otobüs	43.3	22	33.2
	Tramvay	0.8	0	0.4
Toplam		100	100	100

Ankete katılanların %27.9'u yaya olarak; %36.7'si özel araç ile; %33.2'si otobüs ile meydana ulaşım sağlamaktadır. Cumhuriyet meydanındaki ankete katılanların %30.8'i yaya olarak; %25.0'i özel araç ile; %43.3'ü otobüs ile meydana ulaşım sağlamaktadır. Konyaaltı meydanındaki ankete katılanların %24.8'i yaya olarak ; %49.5'i özel araç ile; %22.0'si otobüs ile meydana ulaşım sağlamaktadır (Çizelge 4.6).

Toplu taşıma durumu

Çizelge 4.7. Toplu taşıma araçlarının yeterliliği

Alana Erişebilirlik		Oranı (%)		Toplam
		Cumhuriyet	Konyaaltı	
Toplu taşıma araçları ile alana ulaşım olanakları sizce yeterli mi?	Evet	66.9	74.8	70.7
	Hayır	33.1	25.2	29.3
Toplam		100	100	100

Ankete katılanların %70.7'si toplu taşıma araçları ile alana ulaşım olanaklarının yeterli olduğunu; %29.3'ü toplu taşıma araçları ile alana ulaşım olanaklarının yeterli olmadığını söylemiştir. Cumhuriyet meydanındaki ankete katılanların %66.9'u toplu taşıma araçları ile alana ulaşım olanaklarının yeterli olduğunu; %33.1'i toplu taşıma araçları ile alana ulaşım olanaklarının yeterli olmadığını söylemiştir. Konyaaltı meydanındaki ankete katılanların %74.8'i toplu taşıma araçları ile alana ulaşım olanaklarının yeterli olduğunu; %25.2'si toplu taşıma araçları ile alana ulaşım olanaklarının yeterli olmadığını söylemiştir (Çizelge 4.7).

Yaya erişimi

Çizelge 4.8. Yaya erişiminin yeterliliği

Alana Erişebilirlik		Oranı (%)		Toplam
		Cumhuriyet	Konyaaltı	
Yakın çevreyle meydana ulaşım arasında yaya ulaşımı yeterli mi?	Evet	90.8	86	88.5
	Hayır	9.2	14	11.5
Toplam		100	100	100

Ankete katılanların %88.5'i yakın çevreyle meydana ulaşım arasında yaya ulaşımının yeterli olduğunu; %11.5'i yakın çevreyle meydana ulaşım arasında yaya ulaşımının yeterli olmadığını söylemiştir. Cumhuriyet meydanında ankete katılanların %90.8'i yakın çevreyle meydana ulaşım arasında yaya ulaşımının yeterli olduğunu; %9.2'si yakın çevreyle meydana ulaşım arasında yaya ulaşımının yeterli olmadığını söylemiştir. Konyaaltı meydanında ankete katılanların %86.0'sı yakın çevreyle meydana ulaşım arasında yaya ulaşımının yeterli olduğunu; %14.0'ü yakın çevreyle meydana ulaşım arasında yaya ulaşımının yeterli olmadığını söylemiştir (Çizelge 4.8).

Fiziksel engelliler için üst yapılar

Çizelge 4.9. Fiziksel engelliler için üst yapılar

Alana Erişebilirlik		Oranı (%)		Toplam
		Cumhuriyet	Konyaaltı	
Fiziksel engelliler için sağlanan üst yapılar yeterli mi?	Evet	47.5	41.3	44.5
	Hayır	52.5	58.7	55.5
Toplam		100	100	100

Ankete katılanların %44.5'i fiziksel engelliler için sağlanan üst yapıların yeterli olduğunu; %55.5'i fiziksel engelliler için sağlanan üst yapıların yeterli olmadığını söylemiştir. Cumhuriyet meydanında ankete katılanların %47.5'i fiziksel engelliler için sağlanan üst yapıların yeterli olduğunu; %52.5'i fiziksel engelliler için sağlanan üst yapıların yeterli olmadığını söylemiştir. Konyaaltı meydanında ankete katılanların %41.3'ü fiziksel engelliler için sağlanan üst yapıların yeterli olduğunu; %58.7'si fiziksel engelliler için sağlanan üst yapıların yeterli olmadığını söylemiştir (Çizelge 4.9).

Meydanı kullanım amacı

Çizelge 4.10. Meydanı kullanma amacı

Alanı Kullanım Amacı		Oranı (%)		Toplam
		Cumhuriyet	Konyaaltı	
Meydanı hangi amaçlarla kullanıyorsunuz?	Sadece içinden geçmek	20	10.1	15.3
	Kısa süreli dinlenme	37.5	26.6	32.3
	Sanatsal-Kültürel etkinlikler	8.3	23.9	15.7
	Alışveriş	5.8	3.7	4.8
	Gezi	20.8	23.9	22.3
	Yemek yeme	1.7	7.3	4.4
	Diğer	5.8	4.6	5.2
Toplam		100	100	100

Ankete katılanların %15.3'ü sadece içinden geçmek amacıyla; %32.3'ü kısa süreli dinlenme amacıyla; %15.7'si sanatsal-kültürel etkinlikler amacıyla; %22.3'ü gezi amacıyla alanı kullanmıştır. Cumhuriyet meydanında ankete katılanların %20.0'si sadece içinden geçmek amacıyla; %37.5'i kısa süreli dinlenme amacıyla; %8.3'ü sanatsal-kültürel etkinlikler amacıyla; %20.8'i gezi amacıyla alanı kullanmıştır. Konyaaltı meydanında ankete katılanların %10.1'i sadece içinden geçmek amacıyla; %26,6'sı kısa süreli dinlenme amacıyla; %23.9'u sanatsal-kültürel etkinlikler amacıyla; %23.9'u gezi amacıyla alanı kullanmıştır (Çizelge 4.10).

Meydanı kullanım sıklığı

Çizelge 4.11. Meydanı kullanım sıklığı

Alanı Kullanım Sıklığı		Oranı (%)		Toplam
		Cumhuriyet	Konyaaltı	
Meydanı hangi sıklıkla kullanıyorsunuz?	Haftada 1 kez	21.7	29.9	25.6
	Haftada 2-3 kez	69.2	41.1	55.9
	Ayda 1 kez	6.7	20.6	13.2
	Yılda birkaç kez	1.7	6.5	4
	Yılda 1 kez	0.8	1.9	1.3
Toplam		100	100	100

Ankete katılanların %25.6'sı haftada 1 kez; %55.9'u haftada 2-3 kez; %13.2'si ayda 1 kez alanı kullanmıştır. Cumhuriyet meydanında ankete katılanların %21.7'si haftada 1 kez; %69.2'si haftada 2-3 kez; %6.7'si ayda 1 kez alanı kullanmıştır. Konyaaltı meydanında ankete katılanların %29.9'u haftada 1 kez; %41.1'i haftada 2-3 kez; %20.6'sı ayda 1 kez alanı kullanmıştır (Çizelge 4.11).

Meydanın kullanıldığı günler

Çizelge 4.12. Meydanın kullanıldığı günler

Alanı Kullanım Sıklığı		Oranı (%)		Toplam
		Cumhuriyet	Konyaaltı	
Meydanı genelde hangi günler de kullanıyorsunuz?	Hafta içi	18.3	19.4	18.9
	Hafta sonu	30	58.3	43.4
	Hem hafta içi hem hafta sonu	51.7	22.2	37.7
Toplam		100	100	100

Ankete katılanların %18.9'u hafta içi; %43.4'ü hafta sonu; %37.7'si hem hafta içi hem hafta sonu alanı kullanmaktadır. Cumhuriyet meydanında ankete katılanların %18.3'ü hafta içi; %30.0'u hafta sonu; %51.7'si hem hafta içi hem hafta sonu alanı kullanmaktadır. Konyaaltı meydanında ankete katılanların %19.4'ü hafta içi; %58.3'ü hafta sonu; %22.2'si hem hafta içi hem hafta sonu alanı kullanmaktadır (Çizelge 4.12).

Meydanın kullanıldığı saatler

Çizelge 4.13. Meydanın kullanıldığı saatler

Alanı Kullanım Sıklığı		Oranı (%)		Toplam
		Cumhuriyet	Konyaaltı	
Meydanı genelde günün hangi saatlerinde kullanıyorsunuz?	07:00 - 12:00	15.1	5.6	10.6
	12:00 - 17:00	45.4	25.9	36.1
	17:00 - 21:00	34.5	44.4	39.2
	21:00 -	5	24.1	14.1
Toplam		100	100	100

Ankete katılanların %10.6'sı saat 07:00 – 12:00 aralığında; %36.1'i saat 12:00 – 17:00 aralığında; %39.2'si saat 17:00 – 21:00 aralığında; %14.1'i saat 21:00 ve sonraki saatlerde alanı kullanmaktadır. Cumhuriyet meydanında ankete katılanların %15.1'i saat 07:00 – 12:00 aralığında; %45.4'ü saat 12:00 – 17:00 aralığında; %34.5'i saat 17:00 – 21:00 aralığında; %5.0'i saat 21:00 ve sonraki saatlerde alanı kullanmaktadır. Konyaaltı meydanında ankete katılanların %5.6'sı saat 07:00 – 12:00 aralığında; %25.9'u saat 12:00 – 17:00 aralığında; %44.4'ü saat 17:00 – 21:00 aralığında; %24.1'i saat 21:00 ve sonraki saatlerde alanı kullanmaktadır (Çizelge 4.13).

Meydanda geçirilen zaman

Çizelge 4.14. Meydanda geçirilen zaman

Alanı Kullanım Sıklığı		Oranı (%)		Toplam
		Cumhuriyet	Konyaaltı	
Meydanda ortalama ne kadar zaman geçiriyorsunuz?	0-2 saat	55.5	57.4	56.1
	2-4 saat	24.2	26.9	25.4
	4-6 saat	5	11.1	7.9
	6-8 saat	4.2	1.9	3.1
	8-10 saat	6.7	0.9	3.9
	10 saatten fazla	5	1.9	3.5
Toplam		100	100	100

Ankete katılanların %56.1'i ortalama 0-2 saat; %25.4'ü ortalama 2-4 saat; %7.9'u ortalama 4-6 saat alanda zaman geçirmiştir. Cumhuriyet meydanında ankete katılanların %55.5'i ortalama 0-2 saat; %24.2'si ortalama 2-4 saat; %5.0'i ortalama 4-6 saat alanda zaman geçirmiştir. Konyaaltı meydanında ankete katılanların %57.4'ü ortalama 0-2 saat; %26.9'u ortalama 2-4 saat; %11.1'i ortalama 4-6 saat alanda zaman geçirmiştir (Çizelge 4.14).

Meydandaki yükseklik farkları

Çizelge 4.15. Meydandaki yükseklik farklarının değerlendirilmesi

Alanın Fiziki Yapısı		Oranı (%)		Toplam
		Cumhuriyet	Konyaaltı	
Meydandaki yükseklik farklarını olumlu buluyor musunuz?	Evet	64.7	72.4	68.3
	Hayır	35.3	27.6	31.7
Toplam		100	100	100

Ankete katılanların %68.3'ü meydandaki yükseklik farklarını olumlu bulduklarını; %31.7'si meydandaki yükseklik farklarını olumlu bulmadıklarını söylemiştir. Cumhuriyet meydanında ankete katılanların %64.7'si meydandaki yükseklik farklarını olumlu bulduklarını; %35.3'ü meydandaki yükseklik farklarını olumlu bulmadıklarını söylemiştir. Konyaaltı meydanında ankete katılanların %72.4'ü meydandaki yükseklik farklarını olumlu bulduklarını; %27.6'sı meydandaki yükseklik farklarını olumlu bulmadıklarını söylemiştir (Çizelge 4.15).

Meydan döşemesi

Çizelge 4.16. Meydan döşemesinin değerlendirilmesi

Alanın Fiziki Yapısı		Oranı (%)		Toplam
		Cumhuriyet	Konyaaltı	
Meydandaki döşeme kaplamasını olumlu buluyor musunuz?	Evet	83.1	87.9	85.3
	Hayır	16.9	12.1	14.7
Toplam		100	100	100

Ankete katılanların %85.3'ü meydandaki döşeme kaplamasını olumlu bulduğunu ; %14.7'si meydandaki döşeme kaplamasını olumlu bulmadıklarını söylemiştir. Cumhuriyet meydanında ankete katılanların %83.1'i meydandaki döşeme kaplamasını olumlu bulduğunu; %16.9'u meydandaki döşeme kaplamasını olumlu bulmadıklarını söylemiştir. Konyaaltı meydanında ankete katılanların %87.9'u meydandaki döşeme kaplamasını olumlu bulduğunu; %12.1'i meydandaki döşeme kaplamasını olumlu bulmadıklarını söylemiştir (Çizelge 4.16).

Meydanın işlevsel ihtiyaçları

Çizelge 4.17. Meydanın işlevsel ihtiyaçları

Alanın Fiziki Yapısı		Oranı (%)		Toplam
		Cumhuriyet	Konyaaltı	
Meydanın işlevsel ihtiyaçları nelerdir?	Kent mobilyası	19.2	33.3	25.9
	Su ve havuz	16.7	7.4	12.3
	Yeşil alan ve ağaç	40	38	39
	Sosyal tesisler	14.2	14.8	14.5
	Diğer	10	6.5	8.3
Toplam		100	100	100

Ankete katılanların %25.9'u kent mobilyasının; %12.3'ü su ve havuzun; %39.0'u yeşil alan ve ağacın; %14.5'i sosyal tesislerin meydanın işlevsel ihtiyaçları olduğunu söylemiştir. Cumhuriyet meydanında ankete katılanların %19.2'si kent mobilyasının; %16.7'si su ve havuzun; %40.0'ı yeşil alan ve ağacın; %14.2'si sosyal tesislerin meydanın işlevsel ihtiyaçları olduğunu söylemiştir. Konyaaltı meydanında ankete katılanların %33.3'ü kent mobilyasının; %7.4'ü su ve havuzun; %38.0'i yeşil alan ve ağacın; %14.8'i sosyal tesislerin meydanın işlevsel ihtiyaçları olduğunu söylemiştir (Çizelge 4.17).

Meydanın odağı

Çizelge 4.18. Meydanın odağı

Alanın Fiziki Yapısı		Oranı (%)		Toplam
		Cumhuriyet	Konyaaltı	
Meydanda ilginizi en çok çeken mekan/bölüm hangisidir?	Atatürk Heykeli	44.5	43	43.8
	Havuzlar	38.7	9.3	24.8
	Bankalar	2.5	2.8	2.7
	Kafeler	9.2	22.4	15.5
	Dükkanlar	0.8	4.7	2.7
	Restoranlar	2.5	11.2	6.6
	Diğer	1.7	6.5	4
Toplam		100	100	100

Ankete katılanların %43.8'i Atatürk heykelinin; %24.8'i havuzların; %15.5'i kafelerin meydanda en çok ilgi çeken mekan/bölüm olduğunu söylemiştir. Cumhuriyet meydanında ankete katılanların %44.5'i Atatürk heykelinin; %38.7'si havuzların; %9,2'si kafelerin meydanda en çok ilgi çeken mekan/bölüm olduğunu söylemiştir. Konyaaltı meydanında ankete katılanların %43.0'ü Atatürk heykelinin; %9.3'ü havuzların; %22.4'ü kafelerin meydanda en çok ilgi çeken mekan / bölüm olduğunu söylemiştir (Çizelge 4.18).

Meydanı çevreleyen yapıların uyumu

Çizelge 4.19. Meydanı çevreleyen yapıların uyumu

Alanın Fiziki Yapısı		Oranı (%)		Toplam
		Cumhuriyet	Konyaaltı	
Meydan çevresindeki yapılar meydanla görsel olarak uyumlu mu?	Evet	75	78.7	76.8
	Hayır	25	21.3	23.2
Toplam		100	100	100

Ankete katılanların %76.8'i meydan çevresindeki yapıların meydanla görsel olarak uyumlu olduğunu; %23.2'si meydan çevresindeki yapıların meydanla görsel olarak uyumlu olmadığını söylemiştir. Cumhuriyet meydanında ankete katılanların %75.0'i meydan çevresindeki yapıların meydanla görsel olarak uyumlu olduğunu; %25.0'i meydan çevresindeki yapıların meydanla görsel olarak uyumlu olmadığını söylemiştir. Konyaaltı meydanında ankete katılanların %78.7'si meydan çevresindeki yapıların meydanla görsel olarak uyumlu olduğunu; %21.3'ü meydan çevresindeki yapıların meydanla görsel olarak uyumlu olmadığını söylemiştir (Çizelge 4.19).

Meydanın kimliği

Çizelge 4.20. Meydanın kimliği

Alanın Kimliği		Oranı (%)		Toplam
		Cumhuriyet	Konyaaltı	
Hangisi meydanın kimliğini en iyi tanımlıyor?	Kentsel	21.7	24.8	23.1
	Kırsal - Tarımsal	0	5.5	2.6
	Rekreasyonel	0.8	6.4	3.5
	Turistik	55.8	40.4	48.5
	Sanatsal	5.8	5.5	5.7
	Doğal	9.2	6.4	7.9
	Ticari	6.7	11	8.7
Toplam		100	100	100

Ankete katılanların %23.1'i kentsel; %48.5'i turistik; %7.9'u doğal, %8.7'si ticari kimliğin meydanı en iyi tanımladığını söylemiştir. Cumhuriyet meydanında ankete katılanların %21.7'si kentsel; %55.8'i turistik; %9,2'si doğal; %6.7'si ticari kimliğin meydanı en iyi tanımladığını söylemiştir. Konyaaltı meydanında ankete katılanların %24,8'i kentsel; %40.4'ü turistik; %6.4'ü doğal, %11.0'i ticari kimliğin meydanı en iyi tanımladığını söylemiştir (Çizelge 4.20).

Meydanda düzenlenen etkinliklerin sayısı

Çizelge 4.21. Meydanda düzenlenen etkinliklerin sayısı

Kullanıcının Mekanı Değerlendirmesi		Oranı (%)		Toplam
		Cumhuriyet	Konyaaltı	
Meydanda düzenlenen etkinliklerin sayısını yeterli buluyor musunuz?	Evet	55.8	43.1	49.8
	Hayır	44.2	56.9	50.2
Toplam		100	100	100

Ankete katılanların %49.8'i meydanda düzenlenen etkinliklerin sayısını yeterli bulduklarını; %50.2'si meydanda düzenlenen etkinliklerin sayısını yeterli bulmadıklarını söylemiştir. Cumhuriyet meydanında ankete katılanların %55.8'i

meydanda düzenlenen etkinliklerin sayısını yeterli bulduklarını; %44.2'si meydanda düzenlenen etkinliklerin sayısını yeterli bulmadıklarını söylemiştir. Konyaaltı meydanında ankete katılanların %43.1'i meydanda düzenlenen etkinliklerin sayısını yeterli bulduklarını; %56.9'u meydanda düzenlenen etkinliklerin sayısını yeterli bulmadıklarını söylemiştir (Çizelge 4.21).

Etkinliklerden haberdar olma

Çizelge 4.22. Etkinliklerden haberdar olma

Kullanıcının Mekanı Değerlendirmesi		Oranı (%)		Toplam
		Cumhuriyet	Konyaaltı	
Bu etkinliklerden yeterince haberiniz oluyor mu?	Evet	62.5	41.3	52.4
	Hayır	37.5	58.7	47.6
Toplam		100	100	100

Ankete katılanların %52.4'ü bu etkinliklerden yeterince haberlerinin olduğunu; %47.6'sı bu etkinliklerden yeterince haberleri olmadığını söylemiştir. Cumhuriyet meydanında ankete katılanların %62.5'i bu etkinliklerden yeterince haberlerinin olduğunu; %37.5'i bu etkinliklerden yeterince haberleri olmadığını söylemiştir. Konyaaltı meydanında ankete katılanların %41.3'ü bu etkinliklerden yeterince haberlerinin olduğunu; %58.7'si bu etkinliklerden yeterince haberleri olmadığını söylemiştir (Çizelge 4.22).

Kullanımı olumsuz etkileyen faktörler

Çizelge 4.23. Kullanımı olumsuz etkileyen faktörler

Kullanıcının Mekanı Değerlendirmesi		Oranı (%)		Toplam
		Cumhuriyet	Konyaaltı	
Meydanın kullanımını olumsuz etkileyen faktörler nelerdir?	Hava kirliliği	18.5	28.4	23.5
	Gürültü	24.7	24.7	24.7
	Kalabalıklaşma	24.7	21	22.8
	İklim elemanları	3.7	0	1.9
	Kötü koku	8.6	11.1	9.9
	Kötü görüntü	9.9	7.4	8.6
	Vandalizm	3.7	1.2	2.5
	Diğer	6.2	6.2	6.2
Toplam		100	100	100

Ankete katılanların %23.5'i hava kirliliğinin; %24.7'si gürültünün; %22.8'i kalabalıklaşmanın meydanı olumsuz etkileyen faktörler olduğunu söylemiştir. Cumhuriyet meydanında ankete katılanların %18.5'i hava kirliliğinin; %24.7'si gürültünün; %24.7'si kalabalıklaşmanın meydanı olumsuz etkileyen faktörler olduğunu söylemiştir. Konyaaltı meydanında ankete katılanların %28.4'ü hava kirliliğinin; %24.7'si gürültünün; %21.0'i kalabalıklaşmanın meydanı olumsuz etkileyen faktörler olduğunu söylemiştir (Çizelge 4.23).

Meydanın sorunları

Çizelge 4.24. Meydanın sorunları

Kullanıcının Mekanı Değerlendirmesi		Oranı (%)		Toplam
		Cumhuriyet	Konyaaltı	
Meydanda yaşadığınız sorunlar nelerdir?	Otopark	24.3	39	36.8
	Ulaşım	14.3	8.5	11.2
	Güvenlik	14.3	23.2	19.1
	Dinlenme	0	2.4	1.3
	Temizlik	7.1	1.2	3.9
	Gürültü	18.6	12.2	15.1
	Seyyar satıcılar	5.7	12.2	9.2
	Diğer	5.7	1.2	3.3
Toplam		100	100	100

Ankete katılanların %36.8'i otopark sorunu; %11.2'si ulaşım sorunu; %19.1'i güvenlik sorunu; %15.1'i gürültü sorunu; %9.2'si seyyar satıcılar sorunu yaşadıklarını söylemiştir. Cumhuriyet meydanında ankete katılanların %24.3'ü otopark sorunu; %14.3'ü ulaşım sorunu; %14.3'ü güvenlik sorunu; %18.6'sı gürültü sorunu; %5.7'si seyyar satıcılar sorunu yaşadıklarını söylemiştir. Konyaaltı meydanında ankete katılanların %39.0'u otopark sorunu; %8.5'i ulaşım sorunu; %23.2'si güvenlik sorunu; %12.2'si gürültü sorunu; %12.2'si seyyar satıcılar sorunu yaşadıklarını söylemiştir (Çizelge 4.24).

Memnuniyet durumu

Çizelge 4.25. Memnuniyet durumu

Kullanıcının Mekanı Değerlendirmesi		Oranı (%)		Toplam
		Cumhuriyet	Konyaaltı	
Meydanın bugünkü halini beğeniyor musunuz?	Evet	80.7	75.7	78.3
	Hayır	19.3	24.3	21.7
Toplam		100	100	100

Ankete katılanların %78.3'ü meydanın bugünkü halini beğendiklerini; %21.7'si meydanın bugünkü halini beğenmediklerini söylemiştir. Cumhuriyet meydanında ankete katılanların %80.7'si meydanın bugünkü halini beğendiklerini; %19.3'ü meydanın bugünkü halini beğenmediklerini söylemiştir. Konyaaltı meydanında ankete katılanların %75.7'si meydanın bugünkü halini beğendiklerini; %24.3'ü meydanın bugünkü halini beğenmediklerini söylemiştir (Çizelge 4.25).

Meydanlar hakkında bilgi

Çizelge 4.26. Meydanlar hakkında bilgi

Kullanıcının Mekanı Değerlendirmesi		Oranı (%)		Toplam
		Cumhuriyet	Konyaaltı	
Kentte kullandığınız başka meydanlar var mı?	Evet	25.6	55.6	40
	Hayır	74.4	44.4	60
Toplam		100	100	100

Ankete katılanların %40.0'ı kentte kullandıkları başka meydanlar olduğunu; %60.0'ı kentte kullandıkları başka meydanlar olmadığını söylemiştir. Cumhuriyet meydanında ankete katılanların %25.6'sı kentte kullandıkları başka meydanlar olduğunu; %74.4'ü kentte kullandıkları başka meydanlar olmadığını söylemiştir. Konyaaltı meydanında ankete katılanların %55.6'sı kentte kullandıkları başka meydanlar olduğunu; %44.4'ü kentte kullandıkları başka meydanlar olmadığını söylemiştir (Çizelge 4.26).

4.5.2. Cumhuriyet Meydanı İstatistiksel Analizi

Bu bölümde Cumhuriyet Meydanı'nda ankete cevap verenlerin demografik özelliklerinin her biri ile meydanın algılanmasına ilişkin sorulara verilen yanıtlar arasındaki ilişkiler ki-kare analizi ile saptanmış ve sadece belirginlik gösteren ilişkiler incelenmiştir.

Cinsiyet

Cumhuriyet meydanında alanı kullanım amacı cinsiyete göre belirgin farklılıklar göstermektedir (p<0.05). Cinsiyeti kadın olanlar alanı daha çok kısa süreli dinlenme amaçlı kullanmaktadır. Cinsiyeti erkek olanlar alanı daha çok kısa süreli dinlenme amaçlı kullanmaktadır.

Çizelge 4.27. Cinsiyet ile diğer verilerin analizi tablosu

		Cinsiyet (%)			Pearson Ki-Kare		
		Kadın	Erkek	Toplam	İstatistik	sd	*P* Değeri
Alana Erişebilirlik	Yaya olarak	11.7	19.2	30.8	2.125 (a)	3	0.547
	Özel araç	9.2	15.8	25			
	Otobüs	20.8	22.5	43.3			
	Tramvay	0	0.8	0.8			
	Toplam	41.7	58.3	100			
Kullanım Amacı	Sadece içinden geçmek	8.3	11.7	20	15.295(a)	6	**0.018**
	Kısa süreli dinlenme	11.7	25.8	37.5			
	Sanatsal-Kültürel etkinlikler	0.8	7.5	8.3			
	Alışveriş	2.5	3.3	5.8			
	Gezi	12.5	8.3	20.8			
	Yemek yeme	0.8	0.8	1.7			
	Diğer	5	0.8	5.8			
	Toplam	41.7	58.3	100			
Kullanım Sıklığı	Haftada 1 kez	10	11.7	21.7	1.061(a)	4	0.900
	Haftada 2-3 kez	28.3	40.8	69.2			
	Ayda 1 kez	2.5	4.2	6.7			
	Yılda birkaç kez	0.8	0.8	1.7			
	Yılda 1 kez	0	0.8	0.8			
	Toplam	41.7	58.3	100			

(Çizelge 4.27'nın devamı)

		Cinsiyet (%)			Pearson Ki-Kare		
		Kadın	Erkek	Toplam	İstatistik	sd	P Değeri
İşlevsel İhtiyaçları	Kent mobilyası	10	9.2	19.2	4.780(a)	4	0.311
	Su ve havuz	6.7	10	16.7			
	Yeşil alan ve ağaç	18.3	21.7	40			
	Sosyal tesisler	5	9.2	14.2			
	Diğer	1.7	8.3	10			
	Toplam	41.7	58.3	100			
Alanın Kimliği	Kentsel	9.2	12.5	21.7	4.372(a)	5	0.497
	Rekreasyonel	0.8	0	0.8			
	Turistik	23.3	32.5	55.8			
	Sanatsal	0.8	5	5.8			
	Doğal	5	4.2	9.2			
	Ticari	2.5	4.2	6.7			
	Toplam	41.7	58.3	100			
Memnuniyet Durumu	Evet	35.3	45.4	80.7	1.358(b)	1	0.244
	Hayır	5.9	13.4	19.3			
	Toplam	41.2	58.8	100			

Yaş

Cumhuriyet meydanına ulaşım şekli yaşa göre değişmektedir (p<0.05). Yaşı 14-30 yaş grubunda olanlar otobüsü daha fazla tercih etmektedir. Yaşı 31-50 yaş grubunda olanlar özel araç ile ulaşım sağlamayı daha fazla tercih etmektedir. Yaşı 51 ve üstü yaş grubunda olanlar yaya olarak ulaşım sağlamayı daha fazla tercih etmektedir.

Cumhuriyet meydanında yaş ile meydanı kullanım amacı arasında anlamlı ilişki bulunmuştur (p<0.05). Yaşı 14-30 yaş grubundakiler alanı daha çok kısa süreli dinlenme ve gezi amaçlı kullanmaktadır. Yaşı 31-50 yaş grubundakiler alanı kısa süreli dinlenme amaçlı kullanmaktadır. Yaşı 51 ve üstü yaş grubundakiler alanı daha çok kısa süreli dinlenme amaçlı kullanmaktadır. Cumhuriyet meydanında alanı kullanım sıklığı yaşa göre belirgin farklılıklar göstermektedir (p<0.05). Yaşı 14-30 yaş grubunda olanlar alanı haftada 2-3 kez kullanmaktadır. Yaşı 31-50 yaş grubunda olanlar alanı haftada 2-3 kez kullanmaktadır. Yaşı 51 ve üstü yaş grubunda olanlar alanı haftada 2-3 kez kullanmaktadır.

Çizelge 4.28. Yaş ile diğer verilerin analizi tablosu

		Yaş (%)				Pearson Ki-Kare		
		14-30	34-50	51- Üstü	Toplam	İstatistik	sd	P Değeri
Alana Erişebilirlik	Yaya olarak	15	7.5	8.3	30.8	23.932(a)	6	**0.001**
	Özel araç	10	11.7	3.3	25			
	Otobüs	33.3	7.5	2.5	43.3			
	Tramvay	0	0	0.8	0.8			
	Toplam	58.3	26.7	15	100			
Kullanım Amacı	Sadece içinden geçmek	10.8	8.3	0.8	20	23.228(a)	12	**0.026**
	Kısa süreli dinlenme	15	12.5	10	37.5			
	Sanatsal-Kültürel etkinlikler	5	2.5	0.8	8.3			
	Alışveriş	5	0.8	0	5.8			
	Gezi	15	2.5	3.3	20.8			
	Yemek yeme	1.7	0	0	1.7			
	Diğer	5.8	0	0	5.8			
	Toplam	58.3	26.7	15	100			

(Çizelge 4.28'nin devamı)

		Yaş (%)				Pearson Ki-Kare		
		14-30	34-50	51- Üstü	Toplam	İstatistik	sd	P Değeri
Kullanım Sıklığı	Haftada 1 kez	11.7	8.3	1.7	21.7	17.743(a)	8	**0.023**
	Haftada 2-3 kez	43.3	15	10.8	69.2			
	Ayda 1 kez	2.5	3.3	0.8	6.7			
	Yılda birkaç kez	0	0	1.7	1.7			
	Yılda 1 kez	0.8	0	0	0.8			
	Toplam	58.3	26.7	15	100			
İşlevsel İhtiyaçları	Kent mobilyası	10.8	5.8	2.5	19.2	12.779(a)	8	0.120
	Su ve havuz	10.8	2.5	3.3	16.7			
	Yeşil alan ve ağaç	20	12.5	7.5	40			
	Sosyal tesisler	12.5	0.8	0.8	14.2			
	Diğer	4.2	6	0.8	10			
	Toplam	58.3	26.7	15	100			
Alanın Kimliği	Kentsel	11.7	5	5	21.7	7.900(a)	10	0.639
	Rekreasyonel	0	0.8	0	0.8			
	Turistik	33.3	14.2	8.3	55.8			
	Sanatsal	3.3	2.5	0	5.8			
	Doğal	5.8	1.7	1.7	9.2			
	Ticari	4.2	2.5	0	6.7			
	Toplam	58.3	26.7	15	100			
Memnuniyet Durumu	Evet	48.7	21	10.9	80.7	0.540(a)	2	0.763
	Hayır	10.1	5.9	3.4	19.3			
	Toplam	58.8	26.9	14.3	100			

Eğitim durumu

Çizelge 4.29. Eğitim durumu ile diğer verilerin analizi tablosu

		Eğitim Durumu (%)				Pearson Ki-Kare		
		İlköğretim mezunu veya öncesi	Lise	Lisans ve lisans Üstü	Toplam	İstatistik	sd	P Değeri
Alana Erişebilirlik	Yaya olarak	8.7	17.4	4.3	30.4	8.081(a)	6	0.232
	Özel araç	2.6	14.8	7.8	25.2			
	Otobüs	10.4	21.7	11.3	43.5			
	Tramvay	0	0	0.9	0.9			
	Toplam	21.7	53.9	24.3	100			
Kullanım Amacı	Sadece içinden geçmek	3.5	10.4	5.2	19.1	15.128(a)	12	0.234
	Kısa süreli dinlenme	11.3	20	7	38.3			
	Sanatsal-Kültürel etkinlikler	1.7	2.6	4.3	8.7			
	Alışveriş	0	3.5	1.7	5.2			
	Gezi	4.3	10.4	6.1	20.9			
	Yemek yeme	0.9	0.9	0	1.7			
	Diğer	0	6.1	0	6.1			
	Toplam	21.7	53.9	24.3	100			
Kullanım Sıklığı	Haftada 1 kez	2.6	11.3	7	20.9	11.841(a)	8	0.158
	Haftada 2-3 kez	13.9	39.1	16.5	69.6			
	Ayda 1 kez	4.3	1.7	0.9	7			
	Yılda birkaç kez	0.9	0.9	0	1.7			
	Yılda 1 kez	0	0.9	0	0.9			
	Toplam	21.7	53.9	24.3	100			

(Çizelge 4.29'in devamı)

		Eğitim Durumu (%)				Pearson Ki-Kare		
		İlköğretim mezunu veya öncesi	Lise	Lisans ve lisans Üstü	Toplam	İstatistik	sd	P Değeri
İşlevsel İhtiyaçları	Kent mobilyası	2.6	9.6	6.1	18.3	8.920(a)	8	0.349
	Su ve havuz	5.2	9.6	0.9	15.7			
	Yeşil alan ve ağaç	10.4	18.3	12.2	40.9			
	Sosyal tesisler	1.7	10.4	2.6	14.8			
	Diğer	1.7	6.1	2.6	10.4			
	Toplam	21.7	53.9	24.3	100			
Alanın Kimliği	Kentsel	3.5	11.3	6.1	20.9	7.557(a)	10	0.672
	Rekreasyonel	0.9	0	0	0.9			
	Turistik	12.2	29.6	13.9	55.7			
	Sanatsal	2.6	2.6	0.9	6.1			
	Doğal	1.7	5.2	2.6	9.6			
	Ticari	0.9	5.2	0.9	7			
	Toplam	21.7	53.9	24.3	100			
Memnuniyet Durumu	Evet	18.4	42.1	19.3	79.8	0.347(a)	2	0.841
	Hayır	3.5	11.4	5.3	20.2			
	Toplam	21.9	53.5	24.6	100			

Aylık gelir

Cumhuriyet meydanında meydana ulaşım sağlama yolu aylık gelire göre değişmektedir (p<0.05). Aylık geliri 750 TL'den az olanlar meydana yaya olarak ulaşım sağlamayı daha fazla tercih etmektedir. Aylık geliri 750-1000 TL arasında olanlar yaya olarak ve otobüs ile meydana ulaşım sağlamayı tercih etmektedir. Aylık geliri 1000 TL'den fazla olanlar özel araç ile meydana ulaşım sağlamayı tercih etmektedir

Cumhuriyet meydanında ki kullanıcı memnuniyeti aylık gelire göre belirgin farklılıklar göstermektedir (p<0.05). Aylık geliri 750 TL'den az olanlar meydanın bugünkü halini beğenmektedir. Aylık geliri 750-1000 TL arasında olanlar meydanın bugünkü halini beğenmektedir. Aylık geliri 1000 TL'den fazla olanlar meydanın bugünkü halini beğenmektedir.

Çizelge 4.30. Aylık gelir ile diğer verilerin analizi tablosu

		Aylık Gelir (%)				Pearson Ki-Kare		
		750 TL'den az	750-1000 TL	1000 TL den fazla	Toplam	İstatistik	sd	P Değeri
Alana Erişebilirlik	Yaya olarak	19	5.2	5.2	29.3			
	Özel araç	7.8	4.3	13.8	25.9			
	Otobüs	27.6	5.2	11.2	44	14.688(a)	6	**0.023**
	Tramvay	0	0	0.9	0.9			
	Toplam	54.3	14.7	31	100			
Kullanım Amacı	Sadece içinden geçmek	10.3	1.7	8.6	20.7			
	Kısa süreli dinlenme	20.7	6	10.3	37.1			
	Sanatsal-Kültürel etkinlikler	2.6	1.7	4.3	8.6			
	Alışveriş	4.3	0	1.7	6	10.111(a)	12	0.606
	Gezi	11.2	3.4	6	20.7			
	Yemek yeme	0.9	0	0	0.9			
	Diğer	4.3	1.7	0	6			
	Toplam	54.3	14.7	31	100			

(Çizelge 4.30'un devamı)

		Aylık Gelir (%)				Pearson Ki-Kare		
		750 TL'den az	750-1000 TL	1000 TL den fazla	Toplam	İstatistik	sd	P Değeri
Kullanım Sıklığı	Haftada 1 kez	10.3	4.3	6.9	21.6	5.287(a)	6	0.508
	Haftada 2-3 kez	39.7	9.5	20.7	69.8			
	Ayda 1 kez	4.3	0	2.6	6.9			
	Yılda birkaç kez	0	0.9	0.9	1.7			
	Yılda 1 kez	0	0	0	0			
	Toplam	54.3	14.7	31	100			
İşlevsel İhtiyaçları	Kent mobilyası	8.6	5.2	4.3	18.1	12.812(a)	8	0.118
	Su ve havuz	8.6	3.4	4.3	16.4			
	Yeşil alan ve ağaç	20.7	5.2	15.5	41.4			
	Sosyal tesisler	11.2	0.9	1.7	13.8			
	Diğer	5.2	0	5.2	10.3			
	Toplam	54.3	14.7	31	100			
Alanın Kimliği	Kentsel	9.5	1.7	10.3	21.6	14.402(a)	10	0.155
	Rekreasyonel	0.9	0	0	0.9			
	Turistik	32.8	7.8	15.5	56			
	Sanatsal	5.2	0.9	0	6			
	Doğal	3.4	1.7	4.3	9.5			
	Ticari	2.6	2.6	0.9	6			
	Toplam	54.3	14.7	31	100			
Memnuniyet Durumu	Evet	47	13	20.9	80.9	7.366(a)	2	**0.025**
	Hayır	7.8	0.9	10.4	19.1			
	Toplam	54.8	13.9	31.3	100			

4.5.3. Konyaaltı Kent Meydanı İstatistiksel Analizi

Bu bölümde Konyaaltı Kent Meydanı'nda ankete cevap verenlerin demografik özelliklerinin her biri ile meydanın algılanmasına ilişkin sorulara verilen yanıtlar arasındaki ilişkiler ki-kare analizi ile saptanmıştır.

Cinsiyet

Çizelge 4.31. Cinsiyet ile diğer verilerin analizi tablosu

		Cinsiyet (%)			Pearson Ki-Kare		
		Kadın	Erkek	Toplam	İstatistik	sd	P Değeri
Alana Erişebilirlik	Yaya olarak	9.2	15.6	24.8	5.846(a)	3	0.119
	Bisiklet	0	3.7	3.7			
	Özel Araç	13.8	35.8	49.5			
	Otobüs	11	11	22			
	Toplam	33.9	66.1	100			
Kullanım Amacı	Sadece içinden geçmek	5.5	4.6	10.1	10.190(a)	6	0.117
	Kısa süreli dinlenme	4.6	22	26.6			
	Sanatsal-Kültürel etkinlikler	11.9	11.9	23.9			
	Alışveriş	1.8	1.8	3.7			
	Gezi	6.4	17.4	23.9			
	Yemek yeme	2.8	4.6	7.3			
	Diğer	0.9	3.7	4.6			
	Toplam	33.9	66.1	100			
Kullanım Sıklığı	Haftada 1 kez	13.1	16.8	29.9	3.330(a)	4	0.504
	Haftada 2-3 kez	10.3	30.8	41.1			
	Ayda 1 kez	7.5	13.1	20.6			
	Yılda birkaç kez	1.9	4.7	6.5			
	Yılda 1 kez	0.9	0.9	1.9			
	Toplam	33.6	66.4	100			

(Çizelge 4.31'un devamı)

		Cinsiyet (%)			Pearson Ki-Kare		
		Kadın	Erkek	Toplam	İstatistik	sd	P Değeri
İşlevsel İhtiyaçları	Kent mobilyası	10.2	23.1	33.3	0.887(a)	4	0.926
	Su ve havuz	1.9	5.6	7.4			
	Yeşil alan ve ağaç	13.9	24.1	38			
	Sosyal tesisler	4.6	10.2	14.8			
	Diğer	2.8	3.7	6.5			
	Toplam	33.3	66.7	100			
Alanın Kimliği	Kentsel	9.2	15.6	24.8	8.698(a)	6	0.191
	Kırsal - Tarımsal	0	5.5	5.5			
	Rekreasyonel	1.8	4.6	6.4			
	Turistik	15.6	24.8	40.4			
	Sanatsal	1.8	3.7	5.5			
	Doğal	0	6.4	6.4			
	Ticari	5.5	5.5	11			
	Toplam	33.9	66.1	100			
Memnuniyet Durumu	Evet	24.3	51.4	75.7	0.907(b)	1	0.341
	Hayır	10.3	14	24.3			
	Toplam	34.6	65.4	100			

Yaş

Konyaaltı meydanında alanı kullanım amacı yaşa göre değişmektedir (p<0.05). Yaşı 14-30 yaş grubundakiler sadece gezi için alanı tercih etmektedir. 31-50 yaş grubundakiler kısa süreli dinlenme ve sanatsal-kültürel etkinlikler için alanı tercih etmektedirler. 51 ve üstü yaş grubundakiler kısa süreli dinlenme için alanı tercih etmektedirler.

Konyaaltı meydanında yaş ile meydanın kimliğini en iyi tanımlayan gruplar arasında anlamlı ilişki bulunmuştur (p<0.05). 14-30 yaş grubundakiler meydanın kimliğini turistik olarak tanımlamıştır. 31-50 yaş grubundakiler meydanın kimliğini turistik olarak tanımlamıştır. 51 ve üstü yaş grubundakiler meydanın kimliğini sanatsal ve ticari olarak tanımlamıştır.

Çizelge 4.32. Yaş ile diğer verilerin analizi tablosu

		Yaş (%)				Pearson Ki-Kare		
		14-30	34-50	51- Üstü	Toplam	İstatistik	sd	P Değeri
Alana Erişebilirlik	Yaya olarak	10.3	12.1	2.8	25.2	3.218(a)	6	0.781
	Bisiklet	1.9	1.9	0	3.7			
	Özel Araç	24.3	19.6	5.6	49.5			
	Otobüs	13.1	5.6	2.8	21.5			
	Toplam	49.5	39.3	11.2	100			
Kullanım Amacı	Sadece içinden geçmek	3.7	4.7	0.9	9.3	24.376(a)	12	**0.018**
	Kısa süreli dinlenme	8.4	10.3	8.4	27.1			
	Sanatsal-Kültürel etkinlikler	13.1	10.3	0.9	24.3			
	Alışveriş	2.8	0.9	0	3.7			
	Gezi	15.9	7.5	0	23.4			
	Yemek yeme	4.7	1.9	0.9	7.5			
	Diğer	0.9	3.7	0	4.7			
	Toplam	49.5	39.3	11.2	100			
Kullanım Sıklığı	Haftada 1 kez	16.2	10.5	2.9	29.5	6.247(a)	8	0.620
	Haftada 2-3 kez	19	17.1	4.8	41			
	Ayda 1 kez	12.4	6.7	1.9	21			
	Yılda birkaç kez	1.9	3.8	1	6.7			
	Yılda 1 kez	0	1	1	1.9			
	Toplam	49.5	39	11.4	100			

(Çizelge 4.32'in devamı)

		Yaş (%)				Pearson Ki-Kare		
		14-30	34-50	51- Üstü	Toplam	İstatistik	sd	P Değeri
İşlevsel İhtiyaçları	Kent mobilyası	17.9	13.2	2.8	34	8.832(a)	8	0.357
	Su ve havuz	4.7	1.9	0	6.6			
	Yeşil alan ve ağaç	17	13.2	7.5	37.7			
	Sosyal tesisler	8.5	5.7	0.9	15.1			
	Diğer	1.9	4.7	0	6.6			
	Toplam	50	38.7	11.3	100			
Alanın Kimliği	Kentsel	11.2	12.1	0.9	24.3	24.276(a)	12	**0.019**
	Kırsal - Tarımsal	3.7	1.9	0	5.6			
	Rekreasyonel	3.7	0.9	1.9	6.5			
	Turistik	22.4	16.8	0.9	40.2			
	Sanatsal	0.9	1.9	2.8	5.6			
	Doğal	1.9	2.8	1.9	6.5			
	Ticari	5.6	2.8	2.8	11.2			
	Toplam	49.5	39.3	11.2	100			
Memnuniyet Durumu	Evet	39	27.6	9.5	76.2	1.213(a)	2	0.545
	Hayır	10.5	11.4	1.9	23.8			
	Toplam	49.5	39	11.4	100			

Eğitim durumu

Konyaaltı meydanında meydanın bugünkü halinin beğenilmesi eğitim durumuna göre belirgin farklılıklar göstermektedir (p<0.05). Lise mezunu, lisans ve lisansüstü eğitime sahip olanlar meydanın bugünkü halini beğenmektedir.

Çizelge 4.33. Eğitim durumu ile diğer verilerin analizi tablosu

		Eğitim Durumu (%)				Pearson Ki-Kare		
		İlköğretim mezunu veya öncesi	Lise	Lisans ve lisans Üstü	Toplam	İstatistik	sd	P Değeri
Alana Erişebilirlik	Yaya olarak	11	10.1	3.7	24.8	7. 328(a)	6	0.292
	Bisiklet	0.9	1.8	0.9	3.7			
	Özel Araç	14.7	18.3	16.5	49.5			
	Otobüs	7.3	4.6	10.1	22			
	Toplam	33.9	34.9	31.2	100			
Kullanım Amacı	Sadece içinden geçmek	2.8	4.6	2.8	10.1	6.812(a)	12	0.870
	Kısa süreli dinlenme	9.2	8.3	9.2	26.6			
	Sanatsal-Kültürel etkinlikler	8.3	7.3	8.3	23.9			
	Alışveriş	2.8	0	0.9	3.7			
	Gezi	7.3	11	5.5	23.9			
	Yemek yeme	1.8	2.8	2.8	7.3			
	Diğer	1.8	0.9	1.8	4.6			
	Toplam	33.9	34.9	31.2	100			
Kullanım Sıklığı	Haftada 1 kez	15	8.4	6.5	29.9	10.642(a)	8	0.223
	Haftada 2-3 kez	14	15.9	11.2	41.1			
	Ayda 1 kez	2.8	7.5	10.3	20.6			
	Yılda birkaç kez	1.9	1.9	2.8	6.5			
	Yılda 1 kez	0.9	0	0.9	1.9			
	Toplam	34.6	33.6	31.8	100			

(Çizelge 4.33'nin devamı)

		Eğitim Durumu (%)				Pearson Ki-Kare		
		İlköğretim mezunu veya öncesi	Lise	Lisans ve lisans Üstü	Toplam	İstatistik	sd	P Değeri
İşlevsel İhtiyaçları	Kent mobilyası	11.1	12	10.2	33.3	6.177(a)	8	0.627
	Su ve havuz	1.9	4.6	0.9	7.4			
	Yeşil alan ve ağaç	15.7	10.2	12	38			
	Sosyal tesisler	2.8	6.5	5.6	14.8			
	Diğer	2.8	1.9	1.9	6.5			
	Toplam	34.3	35.2	30.6	100			
Alanın Kimliği	Kentsel	9.2	7.3	8.3	24.8	9.696(a)	12	0.643
	Kırsal - Tarımsal	3.7	1.8	0	5.5			
	Rekreasyonel	0	3.7	2.8	6.4			
	Turistik	14.7	12.8	12.8	40.4			
	Sanatsal	0.9	1.8	2.8	5.5			
	Doğal	1.8	2.8	1.8	6.4			
	Ticari	3.7	4.6	2.8	11			
	Toplam	33.9	34.9	31.2	100			
Memnuniyet Durumu	Evet	30.8	22.4	22.4	75.7	7.834(a)	2	**0.020**
	Hayır	2.8	12.1	9.3	24.3			
	Toplam	33.6	34.6	31.8	100			

Aylık gelir

Konyaaltı meydanında aylık gelir ile alanın kullanım sıklığı arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. (p<0.05). Aylık geliri 750 TL'den az olanlar grubundakiler haftada 2-3 kez alanı kullanmaktadır. Aylık geliri 750-1000 TL arasında olanlar haftada 1 kez alanı kullanmaktadır. Aylık geliri 1000 TL'den fazla olanlar haftada 2-3 kez alanı kullanmaktadır.

Çizelge 4.34. Aylık gelir ile diğer verilerin analizi tablosu

		Aylık Gelir (%)				Pearson Ki-Kare		
		750 TL'den az	750-1000 TL	1000 TL den fazla	Toplam	İstatistik	sd	P Değeri
Alana Erişebilirlik	Yaya olarak	9.4	4.7	10.4	24.5	8.544(a)	6	0.201
	Bisiklet	1.9	0.9	0.9	3.8			
	Özel Araç	14.2	3.8	33	50.9			
	Otobüs	9.4	3.8	7.5	20.8			
	Toplam	34.9	13.2	51.9	100			
Kullanım Amacı	Sadece içinden geçmek	2.8	1.9	5.7	10.4	14.557(a)	12	0.267
	Kısa süreli dinlenme	6.6	2.8	16	25.5			
	Sanatsal-Kültürel etkinlikler	10.4	0.9	12.3	23.6			
	Alışveriş	1.9	1.9	0	3.8			
	Gezi	10.4	4.7	9.4	24.5			
	Yemek yeme	1.9	0.9	4.7	7.5			
	Diğer	0.9	0	3.8	4.7			
	Toplam	34.9	13.2	51.9	100			
Kullanım Sıklığı	Haftada 1 kez	13.5	6.7	10.6	30.8	17.258(a)	8	**0.028**
	Haftada 2-3 kez	16.3	4.8	19.2	40.4			
	Ayda 1 kez	4.8	1	15.4	21.2			
	Yılda birkaç kez	0	0	5.8	5.8			
	Yılda 1 kez	0	1	1	1.9			
	Toplam	34.6	13.5	51.9	100			

(Çizelge 4.34'ün devamı)

		Aylık Gelir (%)				Pearson Ki-Kare		
		750 TL'den az	750-1000 TL	1000 TL den fazla	Toplam	İstatistik	sd	P Değeri
İşlevsel İhtiyaçları	Kent mobilyası	13.3	7.6	13.3	34.3	8.897(a)	8	0.351
	Su ve havuz	1	1	5.7	7.6			
	Yeşil alan ve ağaç	12.4	4.8	21	38.1			
	Sosyal tesisler	5.7	0	7.6	13.3			
	Diğer	2.9	0	3.8	6.7			
	Toplam	35.2	13.3	51.4	100			
Alanın Kimliği	Kentsel	11.3	3.8	10.4	25.5	11.845(a)	12	0.458
	Kırsal - Tarımsal	2.8	0	2.8	5.7			
	Rekreasyonel	3.8	0	2.8	6.6			
	Turistik	10.4	7.5	22.6	40.6			
	Sanatsal	1.9	0.9	2.8	5.7			
	Doğal	0	0	4.7	4.7			
	Ticari	4.7	0.9	5.7	11.3			
	Toplam	34.9	13.2	51.9	100			
Memnuniyet Durumu	Evet	27.9	9.6	37.5	75	1.739(a)	2	0.419
	Hayır	5.8	3.8	15.4	25			
	Toplam	33.7	13.5	52.9	100			

4.5.3. Genel İstatistiksel Analiz

Bu bölümde her iki meydanın genelinde kullanıcıların demografik verileri; alana erişebilirlik, kullanım amacı, kullanım sıklığı, işlevsel ihtiyaçları, alanın kimliği ve memnuniyet durumu arasındaki ilişkiler ki-kare analizleri ile saptanmıştır.

Cinsiyet

Çizelge 4.35. Cinsiyet ile diğer verilerin analizi tablosu

		Cinsiyet (%)			Pearson Ki-Kare		
		Kadın	Erkek	Toplam	İstatistik	sd	P Değeri
Alana Erişebilirlik	Yaya olarak	10.5	17.5	27.9	8.525	4	0.074
	Bisiklet	0	1.7	1.7			
	Özel araç	11.4	25.3	36.7			
	Otobüs	16.2	17	33.2			
	Tramvay	0	0.4	0.4			
	Toplam	38	62	100			
Kullanım Amacı	Sadece içinden geçmek	7	8.3	15.3	8.621	6	0.196
	Kısa süreli dinlenme	8.3	24	32.3			
	Sanatsal-Kültürel etkinlikler	6.1	9.6	15.7			
	Alışveriş	2.2	2.6	4.8			
	Gezi	9.6	12.7	22.3			
	Yemek yeme	1.7	2.6	2.2			
	Diğer	3.1	2.2	5.2			
	Toplam	38	62	100			
Kullanım Sıklığı	Haftada 1 kez	11.5	14.1	25.6	1.637	4	0.802
	Haftada 2-3 kez	19.8	36.1	55.9			
	Ayda 1 kez	4.8	8.4	13.2			
	Yılda birkaç kez	1.3	2.6	4			
	Yılda 1 kez	0.4	0.9	1.3			
	Toplam	37.9	62.1	100			

(Çizelge 4.35'ün devamı)

		Cinsiyet (%)			Pearson Ki-Kare		
		Kadın	Erkek	Toplam	İstatistik	sd	P Değeri
İşlevsel İhtiyaçları	Kent mobilyası	10.1	15.8	25.9	1.973	4	0.741
	Su ve havuz	4.4	7.9	12.3			
	Yeşil alan ve ağaç	16.2	22.8	39			
	Sosyal tesisler	4.8	9.6	14.5			
	Diğer	2.2	6.1	8.3			
	Toplam	37.7	62.3	100			
Alanın Kimliği	Kentsel	9.2	14	23.1	5.853	6	0.440
	Kırsal - Tarımsal	0	2.6	2.6			
	Rekreasyonel	1.3	2.2	3.5			
	Turistik	19.7	28.8	48.5			
	Sanatsal	1.3	4.4	5.7			
	Doğal	2.6	5.2	7.9			
	Ticari	3.9	4.8	8.7			
	Toplam	38	62	100			
Memnuniyet Durumu	Evet	30.1	48.2	78.3	0.046(b)	1	0.830
	Hayır	8	13.7	21.7			
	Toplam	38.1	61.9	100			

Yaş

Meydana ulaşım sağlama yolu yaşa göre değişmektedir (p<0.05). Yaşı 14-30 yaş grubundakiler otobüsü daha fazla tercih etmektedir. 31-50 yaş grubundakiler özel aracı ile ulaşım sağlamayı daha fazla tercih etmektedirler. 51 ve üstü yaş grubundakiler yaya olarak ulaşım sağlamayı tercih etmektedirler.Yaş ile alanın kullanım amacı arasında anlamlı ilişki bulunmuştur (p<0.05) .Yaşı 14-30 yaş grubundakiler alanı daha çok gezi amacıyla kullanmaktadır. Yaşı 31-50 yas grubundakiler alanı daha çok kısa süreli dinlenme amaçlı kullanmışlardır. Yaşı 51 ve ustu yas grubunda olanlar alanı daha çok kısa sureli dinlenme amaçlı kullanmışlardır. Meydanın işlevsel ihtiyaçları yaşa göre belirgin farklılıklar göstermektedir (p<0.05). Yaşı 14-30 yaş grubunda olanlar meydanın işlevsel ihtiyaçlarının daha çok yeşil alan ve ağaçlar olduğunu söylemiştir. Yaşı 31-50 yaş grubunda olanlar meydanın işlevsel ihtiyaçlarının daha çok yeşil alan ve ağaçlar olduğunu söylemiştir. Yaşı 51 ve üstü yaş grubunda olanlar meydanın işlevsel ihtiyaçlarının daha çok yeşil alan ve ağaçlar olduğunu söylemiştir.

Çizelge 4.36. Yaş ile diğer verilerin analizi tablosu

		Yaş (%)				Pearson Ki-Kare		
		14-30	34-50	51-Üstü	Toplam	İstatistik	sd	*P* Değeri
Alana Erişebilirlik	Yaya olarak	12.8	9.7	5.7	28.2	23.998	8	**0.002**
	Bisiklet	0.9	0.9	0	1.8			
	Özel araç	16.7	15.4	4.4	36.6			
	Otobüs	23.8	6.6	2.6	33			
	Tramvay	0	0	0.4	0.4			
	Toplam	54.2	32.6	13.2	100			
Kullanım Amacı	Sadece içinden geçmek	7.5	6.6	0.9	15	33.947	12	**0.001**
	Kısa süreli dinlenme	11.9	11.5	9.3	32.6			
	Sanatsal-Kültürel etkinlikler	8.8	6.2	0.9	15.9			
	Alışveriş	4	0.9	0	4.8			
	Gezi	15.4	4.8	1.8	22			
	Yemek yeme	3.1	0.9	0.4	4.4			
	Diğer	3.5	1.8	0	5.3			
	Toplam	54.2	32.6	13.2	100			

(Çizelge 4.36'in devamı)

		Yaş (%)				Pearson Ki-Kare		
		14-30	34-50	51- Üstü	Toplam	İstatistik	sd	*P* Değeri
Kullanım Sıklığı	Haftada 1 kez	13.8	9.3	2.2	25.3	8.456	8	0.390
	Haftada 2-3 kez	32	16	8	56			
	Ayda 1 kez	7.1	4.9	1.3	13.3			
	Yılda birkaç kez	0.9	1.8	1.3	4			
	Yılda 1 kez	0.4	0.4	0.4	1.3			
	Toplam	54.2	32.4	13.3	100			
İşlevsel İhtiyaçları	Kent mobilyası	14.2	9.3	2.7	26.1	16.597	8	**0.035**
	Su ve havuz	8	2.2	1.8	11.9			
	Yeşil alan ve ağaç	18.6	12.8	7.5	38.9			
	Sosyal tesisler	10.6	3.1	0.9	14.6			
	Diğer	3.1	4.9	0.4	8.4			
	Toplam	54.4	32.3	13.3	100			
Alanın Kimliği	Kentsel	11.5	8.4	3.1	22.9	6.668	12	0.879
	Kırsal - Tarımsal	1.8	0.9	0	2.6			
	Rekreasyonel	1.8	0.9	0.9	3.5			
	Turistik	28.2	15.4	4.8	48.5			
	Sanatsal	2.2	2.2	1.3	5.7			
	Doğal	4	2.2	1.8	7.9			
	Ticari	4.8	2.6	1.3	8.8			
	Toplam	54.2	32.6	13.2	100			
Memnuniyet Durumu	Evet	44.2	24.1	10.3	78.6	0.046(b)	1	0.830
	Hayır	10.3	8.5	2.7	21.4			
	Toplam	54.5	32.6	12.9	100			

Eğitim durumu

Çizelge 4.37. Eğitim durumu ile diğer verilerin analizi tablosu

		Eğitim Durumu (%)				Pearson Ki-Kare		
		İlköğretim mezunu veya öncesi	Lise	Lisans ve lisans Üstü	Toplam	İstatistik	sd	P Değeri
Alana Erişebilirlik	Yaya olarak	9.8	13.8	4	27.7	10.591	8	0.226
	Bisiklet	0.4	0.9	0.4	1.8			
	Özel araç	8.5	16.5	12.1	37.1			
	Otobüs	8.9	13.4	10.7	33			
	Tramvay	0	0	0.4	0.4			
	Toplam	27.7	44.6	27.7	100			
Kullanım Amacı	Sadece içinden geçmek	3.1	7.6	4	14.7	7.588	12	0.816
	Kısa süreli dinlenme	10.3	14.3	8	32.6			
	Sanatsal-Kültürel etkinlikler	4.9	4.9	6.3	16.1			
	Alışveriş	1.3	1.8	1.3	4.5			
	Gezi	5.8	10.7	5.8	22.3			
	Yemek yeme	1.3	1.8	1.3	4.5			
	Diğer	0.9	3.6	0.9	5.4			
	Toplam	27.7	44.6	27.7	100			
Kullanım Sıklığı	Haftada 1 kez	8.6	9.9	6.8	25.2	5.718	8	0.679
	Haftada 2-3 kez	14	27.9	14	55.9			
	Ayda 1 kez	3.6	4.5	5.4	13.5			
	Yılda birkaç kez	1.4	1.4	1.4	4.1			
	Yılda 1 kez	0.5	0.5	0.5	1.4			
	Toplam	27.9	44.1	27.9	100			

(Çizelge 4.37'nın devamı)

		Eğitim Durumu (%)				Pearson Ki-Kare		
		İlköğretim mezunu veya öncesi	Lise	Lisans ve lisans Üstü	Toplam	İstatistik	sd	P Değeri
İşlevsel İhtiyaçları	Kent mobilyası	6.7	10.8	8.1	25.6	11.635	8	0.168
	Su ve havuz	3.6	7.2	0.9	11.7			
	Yeşil alan ve ağaç	13	14.3	12.1	39.5			
	Sosyal tesisler	2.2	8.5	4	14.8			
	Diğer	2.2	4	2.2	8.5			
	Toplam	27.8	44.8	27.4	100			
Alanın Kimliği	Kentsel	6.3	9.4	7.1	22.8	7.984	12	0.786
	Kırsal - Tarımsal	1.8	0.9	0	2.7			
	Rekreasyonel	0.4	1.8	1.3	3.6			
	Turistik	13.4	21.4	13.4	48.2			
	Sanatsal	1.8	2.2	1.8	5.8			
	Doğal	1.8	4	2.2	8			
	Ticari	2.2	4.9	1.8	8.9			
	Toplam	27.7	44.6	27.7	100			
Memnuniyet Durumu	Evet	24.4	32.6	20.8	77.8	5.598	2	0.061
	Hayır	3.2	11.8	7.2	22.2			
	Toplam	27.6	44.3	28.1	100			

Aylık gelir

Meydana ulaşım sağlama yolu aylık gelire göre değişmektedir (p<0.05). Aylık geliri 750 TL'den az olanlar otobüsü daha fazla tercih etmektedir. Aylık geliri 750-1000 TL arasında olanlar yaya olarak ulaşım sağlamayı daha fazla tercih etmektedir. Aylık geliri 1000 TL'den fazla olanlar özel araç ile ulaşım sağlamayı daha fazla tercih etmektedir.

Aylık gelir ile alanı kullanım sıklığı arasında anlamlı ilişki bulunmuştur (p<0.05).Aylık geliri 750 TL'den az olanlar alanı hafta 2-3 kez kullanmıştır. Aylık geliri 750-1000 TL olanlar alanı haftada 2-3 kez kullanmıştır. Aylık geliri 1000 TL'den fazla olanlar alanı haftada 2-3 kez kullanmıştır.Meydanın bugünkü halinin beğenilmesi aylık gelire göre belirgin farklılıklar göstermektedir (p<0.05). Aylık geliri 750 TL'den az olanlar meydanın bugünkü halini beğendiğini söylemiştir.Aylık geliri 750-1000 TL arasında olanlar meydanın bugünkü halini beğendiğini söylemiştir. Aylık geliri 1000 TL'den fazla olanlar meydanın bugünkü halini beğendiğini söylemiştir.

Çizelge 4.38. Aylık gelir ile diğer verilerin analizi tablosu

		Aylık Gelir (%)				Pearson Ki-Kare		
		750 TL'den az	750-1000 TL	1000 TL den fazla	Toplam	İstatistik	sd	P Değeri
Alana Erişebilirlik	Yaya olarak	14.4	5	7.7	27	25.000	8	**0.002**
	Bisiklet	0.9	0.5	0.5	1.8			
	Özel araç	10.8	4.1	23	37.8			
	Otobüs	18.9	4.5	9.5	32.9			
	Tramvay	0	0	0.5	0.5			
	Toplam	45	14	41	100			
Kullanım Amacı	Sadece içinden geçmek	6.8	1.8	7.2	15.8	7.012	12	0.857
	Kısa süreli dinlenme	14	4.5	13.1	31.5			
	Sanatsal-Kültürel etkinlikler	6.3	1.4	8.1	15.8			
	Alışveriş	3.2	0.9	0.9	5			
	Gezi	10.8	4.1	7.7	22.5			
	Yemek yeme	1.4	0.5	2.3	4.1			
	Diğer	2.7	0.9	18	5.4			
	Toplam	45	14	41	100			

(Çizelge 4.38'nin devamı)

		Aylık Gelir (%)				Pearson Ki-Kare		
		750 TL'den az	750-1000 TL	1000 TL den fazla	Toplam	İstatistik	sd	P Değeri
Kullanım Sıklığı	Haftada 1 kez	11.8	5.5	8.6	25.9	22.407	8	0.004
	Haftada 2-3 kez	28.6	7.3	20	55.9			
	Ayda 1 kez	4.5	0.5	8.6	13.6			
	Yılda birkaç kez	0	0.5	3.2	3.6			
	Yılda 1 kez	0	0.5	0.5	0.9			
	Toplam	45	14.1	40.9	100			
İşlevsel İhtiyaçları	Kent mobilyası	10.9	6.3	8.6	25.8	15.099	8	0.057
	Su ve havuz	5	2.3	5	12.2			
	Yeşil alan ve ağaç	16.7	5	18.1	39.8			
	Sosyal tesisler	8.6	0.5	4.5	13.6			
	Diğer	4.1	0	4.5	8.6			
	Toplam	45.2	14	40.7	100			
Alanın Kimliği	Kentsel	10.4	2.7	10.4	23.4	9.274	12	0.679
	Kırsal - Tarımsal	1.4	0	1.4	2.7			
	Rekreasyonel	2.3	0	1.4	3.6			
	Turistik	22.1	7.7	18.9	48.6			
	Sanatsal	3.6	0.9	1.4	5.9			
	Doğal	1.8	0.9	4.5	7.2			
	Ticari	3.6	1.8	3.2	8.6			
	Toplam	45	14	41	100			
Memnuniyet Durumu	Evet	37.9	11.4	28.8	78.1	7.153	2	**0.028**
	Hayır	6.8	2.3	12.8	21.9			
	Toplam	44.7	13.7	41.6	100			

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada kentsel tasarımın planlama, tasarım ve uygulama süreçleri; Antalya Cumhuriyet Meydanı ve Konyaaltı Kent Meydanı örneklerinde karşılaştırılarak incelenmiştir. Meydanlar; doğal faktörler (topoğrafya, iklimsel özellikler, manzara), fiziksel faktörler (çevreleyen binalar, kent mobilyaları) ve işlev ve kullanım durumlarına göre; yerinde yapılan görsel incelemelerle, meydanların mimari plan ve projeleri röper alınarak analiz edilmiştir. Elde edilen veriler meydanların niteliksel özelliklerinin belirlenmesi noktasında karşılıklı olarak değerlendirilmiştir.

Antalya Cumhuriyet Meydanı gerek tarihsel geçmişi gerekse konumu itibariyle kentin en önemli merkezidir. Alanın, kentin simgesel objeleriyle "Yivli Minare, Ulusal Yükseliş Anıtı" entegre olması , kentin en önemli manzara terasına sahip olması , kentin kurulduğu Kaleiçi'nin hinterlandında yer alması , yüzyılı aşkın süredir kentin idare binasının alanın yanı başında bulunması sebebiyle kentin merkezidir. Meydan son yapılan düzenlemeyle araç trafiğinin kaldırılmasıyla diğer örnekleri (Kızılay Meydanı, Taksim Meydanı) gibi trafik meydanı olmaktan kurtulmuş, beklentilere daha fazla cevap veren, kullanıcılara hitap eden önemli bir çekim merkezi olarak görevini sürdürmektedir. Avrupa'da araç trafiğine kapalı, binalarla çevrili alanlarda planlanan (Plaza Mayor) kent meydanları örneklerine ülkemizde rastlanamamaktadır. Cumhuriyet Meydanı plansız bir alan olmasına rağmen tarihsel süreçteki bulunduğu konumu ve geçirdiği evreler sonucunda günümüze ulaşmıştır. Selçuklu döneminde kapalı kent modeline sahip Antalya'da sur dışı ticaretin yapıldığı bir Pazar yeri olması, kenti denizden gelen tehlikelere karşı koruyan topların burada bulunması, kentin tek idari binasının önündeki alan olması ve Atatürk Anıtı'nın burada bulunması nedeniyle Antalya kenti ile bütünleşmiştir.

Türkiye'de kentsel tasarım ve planlama disiplinleri uyum içerisinde çalışamamaktadır. Siyasi erk ve politik kararlar bu süreçte her zaman etkili olmuştur ve olmaktadır. Konyaaltı Kent Meydanı planlı bir alan olmasına rağmen, planlama, tasarım ve uygulama süreçlerinde yapılan zincirleme hatalar sebebiyle bugün atıl durumdadır. Konyaaltı Kent Meydanında, Akdeniz'e Kanca fikri ve şeması tasarımı uygulamaya aktarılamamıştır. Meydanın atıl durumda olduğu anket sonuçları ile teyit edilmiştir. Meydan restoranlara hitap eden bir yeme içme mekanı haline gelmiştir. Meydan,

planlama ve tasarım süreçlerinde alınan kararların uygulamaya yansıtılamamasının en belirgin örneklerinden biridir.

İki meydanda yapılan gözlemler sonucu doğal ve fiziksel özelliklere dair veriler elde edilmiştir. Antalya Cumhuriyet Meydanı'nda iklimsel konfor sağlayıcı etkenlerin "gölge sağlayıcı elemanlar (ağaçlar, pergolalar), su havuzları" kullanımı Konyaaltı Kent Meydanı'na göre daha etkindir. Yaz mevsiminin çok sıcak ve uzun sürdüğü Antalya'da iklimsel konfor, kamusal alanlarda aranan bir niteliktir ve Antalya Cumhuriyet Meydanı kullanıcıların bu ihtiyacına cevap verebilecek yeterli iklimsel konfor elemanlarına sahiptir.

Her iki meydan manzara açısından karşılaştırıldığında Cumhuriyet Meydanı'nın Konyaaltı Kent Meydanı'na göre çok daha etkili bir manzaraya sahip olduğu söylenebilir. Kaleiçi ve falezlerin panoramik olarak izlenebildiği Cumhuriyet Meydanı, sahip olduğu deniz manzarası yapılarla kesilmiş Konyaaltı Kent Meydanı'nın yanında kentin en önemli manzara terası olma özelliğini taşımaktadır. Meydanı çevreleyen binaların kapalılık etkisi, kullanıcıların meydanı algılamasındaki en önemli faktörlerden biridir. Valilik binasının yıkılması ile düzenlenen alanla birlikte Cumhuriyet Meydanı'nda kapalılık özelliğinden bahsetmek mümkündür. Konyaaltı Kent Meydanı'nda ise meydan algısını sağlayacak, kapalılık özelliğini oluşturan yapı bulunmamaktadır. Her iki meydanda da yakın çevredeki yapıların işlevsel olarak kullanıcıların ihtiyaçlarına tam olarak cevap verdiği söylenemez. Kent mobilyaları kullanımı Cumhuriyet Meydanı'nda Konyaaltı Kent Meydanı'na göre daha etkin ve işlevselidir. Sonuç olarak, gözlemler yoluyla meydanlar hakkında elde edilen analizlerden, Antalya Cumhuriyet Meydanı'nın Konyaaltı Kent Meydanı'na göre daha etkin kullanıldığı anlaşılmaktadır. Kullanım sıklığı yönünden Cumhuriyet Meydanı haftada 2-3 kez kullanılmakta ve yaşa göre belirginlik göstermekteyken Konyaaltı Kent Meydanı'nda alanı kullanım amacı aylık gelire göre değişmektedir. Bu analiz Cumhuriyet Meydanı'nın her yaş grubu tarafından sıklıkla kullanıldığına ve Konyaaltı Kent Meydanı'nın ise sadece belirli bir gelir grubuna hitap ettiğine işaret etmektedir. Konyaaltı Kent Meydanı'nda bugünkü en önemli işleve ait yapılar restoranlardır ve bu restoranlardan faydalanmak için belirli bir gelire sahip olmak gerekmektedir.

Çalışmanın uygulamalı bölümünü anketler oluşturmaktadır. Kullanıcıların demografik özelliklerinin meydanı algılamalarındaki farklılıkları, anket yöntemi

kullanılarak elde edilen verilerin analizleriyle tespit edilmiştir. Demografik verileri ile meydanın önemli işlevsel özellikleri istatistik metotları kullanılarak karşılaştırılarak analiz edilmiştir. Elde edilen veriler neticesinde meydanların algılanmasında kullanıcıların demografik verilerinin önemli rol oynadığı gözükmektedir.

Anket sonuçlarına göre meydana ulaşım şekli konusunda Cumhuriyet Meydanı'nda otobüs ile ulaşım daha fazla tercih edilirken, Konyaaltı Kent Meydanı'nda özel araç ile ulaşım daha fazla tercih sebebidir. Bu sonuç; Cumhuriyet Meydanı'na toplu taşıma ile ulaşımın daha etkin olduğunu göstermektedir. Her iki meydana da yakın çevreden yaya ulaşımının yeterli olduğu anket sonuçlarından anlaşılmaktadır.

Cumhuriyet Meydanı'nın kullanım sıklığının daha fazla olması, alanın haftada 2-3 kez kullanılmasının anket sonuçlarında belirgin olarak ön plana çıkmasıyla değerlendirilebilir. Cumhuriyet Meydanı'nda hem hafta içi hem hafta sonu kullanım oranı yüksektir. Konyaaltı Kent Meydanı'nda ise sadece hafta sonu kullanım tercih edilmektedir. Meydanın kullanıldığı saatler konusunda Cumhuriyet Meydanı'nda 12:00 – 17:00 ve 17:00 – 21:00 saatleri daha fazla tercih edilirken 21:00 den sonra kullanım tercih edilmemektedir. Konyaaltı Kent Meydanı'nda ise 07:00 – 12:00 saatlerinin kullanımı çok az orandadır.

Meydanların işlevsel ihtiyaçları genel olarak yeşil alan ve ağaç olarak tercih edilmiştir. Konyaaltı Kent Meydanı'nda kent mobilyası ihtiyacı da anket sonuçlarına göre gözlemlenmektedir. Cumhuriyet Meydanı'nda meydanın odağı Atatürk Heykeli ve havuzlar olarak ön plana çıkarken Konyaaltı Kent Meydanı'nda Atatürk Heykeli'nin yanı sıra kafeler ve restoranlarda odak noktası olarak tercih edilmektedir.

Kullanıcıların, Cumhuriyet Meydanı'nda düzenlenen etkinliklerden yeterince haberi olduğu, Konyaaltı Kent Meydanı'nda ise haberi olmadığı anket sonuçlarından anlaşılmaktadır. Her iki meydanda da gürültü, kalabalıklaşma ve hava kirliliği kullanımı olumsuz etkileyen faktörler olarak tespit edilmiştir.

Anket sonuçlarının ki-kare metodu ile analiz edilmesiyle ve analizlerin gerek Cumhuriyet Meydanı gerekse Konyaaltı Kent Meydanı'nın yanı sıra her iki meydan içinde bir bütün olarak yapılması sonucu önemli verilere ulaşılmıştır. Her iki meydanın farklı özelliklerinin kullanıcı ölçeğindeki farklı yansımaları anket sonuçlarına da etki etmiştir.

Cumhuriyet Meydanı'nda alanı kullanım amacı seçenekleri arasında yer alan kısa süreli dinlenme konusu gerek cinsiyet yönünden gerekse yaş verileri yönünden belirgin bir tercih sebebidir. Bu analizden hareketle meydanda kısa süreli dinlenme olanaklarının kullanıcıların bu konudaki ihtiyaçlarını karşıladığını söylemek mümkündür. Bu konuda Konyaaltı Kent Meydanı'nda herhangi bir tespit yapılamamıştır. Dolayısıyla Konyaaltı Kent Meydanı'ndaki fiziki olanaklar meydanı kısa süreli dinlenme konusunda yetersiz kalmaktadır. Konyaaltı'nda alanın kullanım amacı yaşa göre değişmektedir. Farklı yaş grupları farklı amaçlarla alanı kullanmaktadır.

Cumhuriyet Meydanı'nda ulaşım şeklinin yaşa ve aylık gelire göre değişkenlik göstermesi önemlidir. Meydan kent merkezinde yer aldığı için her noktadan ulaşımı kolaydır ve farklı ulaşım seçenekleri vardır. Bu seçenekler (otobüs, özel araç, yaya, tramvay) kullanıcıların yaşına göre değişmekte ve belirginleşmektedir. Konyaaltı Kent Meydanı kent merkezinden uzak olduğu için ulaşımı zordur ve fazla ulaşım seçenekleri yoktur. Dolayısıyla ulaşım şeklinin yaşla bir ilişkisi bulunamamıştır.

Cumhuriyet meydanında alanın haftada 2-3 kez kullanılması konusu her yaş grubu için tercih sebebi olmuştur. Konyaaltı Kent Meydanı'nda kullanım sıklığı konusunda aylık gelir ile ilgili olarak bir veriye ulaşılmıştır. Alanı kullanım sıklığı Konyaaltı Kent Meydanı'nda aylık gelire göre değişmektedir. Konyaaltı Kent Meydanı'nda gelir düzeyinin alanın kullanımını etkilemesinin, meydanda bulunan ve belirli bir gelir grubuna hitap eden restoranlardan kaynaklandığını söylemek mümkündür.

Her iki meydanın bugünkü halinin beğenilmesi farklı demografik verilerde belirginleşmiştir. Cumhuriyet Meydanı'nda her türlü gelir durumu, Konyaaltı Kent Meydanı'nda ise her eğitim seviyesindeki kullanıcılar meydanın bugünkü halinin beğenilmesi konusunda farkındalık yaratmışlardır.

Konyaaltı Kent Meydanı'nda farklı yaş gruplarının meydanı tanımlama konusundaki farkındalıkları tespit edilmiştir. Meydan işlevsel olarak belirgin bir kimliğe sahip değildir.

Meydanlar genel olarak analiz edildiğinde kullanıcıların farklı demografik verilerinin farklı tercihlere sebep olduğu tespit edilmiştir. Meydana ulaşım ve kullanım

amacı yaşa göre değişmekte, yaş grupları meydana ulaşırken ve kullanırken farkındalık yaratmaktadırlar. Meydanlarda her yaş grubunun işlevsel ihtiyaç olarak yeşil alan ve ağaçları göstermesi önemli bir farklılıktır. Her iki meydanda da iklimsel konforu sağlayan yeşil alan ve ağaç sayısı azdır. Kullanıcıların aylık gelirleri meydana ulaşım sağlama yollarında farklılık göstermektedir. Yüksek gelirli kullanıcılar özel araçları ile meydana ulaşımı tercih ederken, düşük gelir grubuna dahil kullanıcılar toplu taşıma araçlarını tercih etmektedirler.Aylık gelir, alanının haftada 2-3 kez kullanılması ve meydanın bugünkü halinin beğenilmesi konusunda belirgin olarak farklılaşmamaktadır.

Demografik veriler ankette sorulan diğer tüm sorularla karşılıklı olarak analiz edilmesine rağmen ancak belirli konularda belirginlikler tespit edilebilmiştir. Cumhuriyet meydanında kısa zamanlı dinlenme olanağı yaş ve cinsiyete göre farkındalık yaratmakta iken Konyaaltı Kent Meydanı'nda alanı kullanım amacına ilişkin sadece yaş gruplarında değişkenliğe rastlanmıştır. Farklı yaş grupları farklı amaçlarla alanı kullanmaktadır. Cumhuriyet Meydanı'nda kentsel donatının yeterli olduğu, Konyaaltı Kent Meydanı'nın ise bu konuda ihtiyaca tam olarak cevap veremediği konusu bu analizi doğrular niteliktedir. Cumhuriyet Meydanı kent merkezinde bulunduğu için garklı ulaşım seçeneklerine sahiptir. Anket sonuçlarına göre ulaşım şekli yaş ve gelir gruplarına göre Cumhuriyet Meydanı'nda farkındalık göstermekte iken Konyaaltı Kent Meydanı'nda bu konuda herhangi bir bulguya rastlanamamıştır. Meydan planlamasında dikkat edilmesi gereken en önemli konulardan bir tanesi de meydana kentin her noktasından kolay ulaşımın sağlanabilir olmasıdır. Bu etken meydanın, günün her saati her yaşta kullanıcı açısından kullanımını olumlu kılar. Cumhuriyet Meydanı kent merkezinde yer alması sebebiyle bu özelliği taşırken, Konyaaltı Kent Meydanı konum itibari kısıtlı ulaşım olanaklarına sahiptir ve ulaşımı ancak yakın çevreden mümkündür. Anket sonuçları da bu özelliği doğrulamaktadır.

Gerek gözlemsel veriler gerekse anket sonuçları Cumhuriyet Meydanı'nın kent meydanı olarak gereken fiziki ve sosyal altyapıya sahip olduğunu, Konyaaltı Kent Meydanı'nın ise bu kriterlere sahip olmadığını ve meydan olarak kullanıcılar açısından benimsenmediğini ortaya koymaktadır.

Gelişen ve değişen sosyal ilişkiler, politikalar ve tüketim alışkanlıkları sebebiyle günümüzde kentsel ölçekte yerlerini alışveriş merkezlerine kaptıran kent meydanları her dönem kentin en önemli odak noktası olmuştur ve olmaya devam edecektir.

6. KAYNAKLAR

AKTÜRE, S.1987. Anadolu Kentinde Türkleşme İslamlaşma Süreci, Mekansal Yapı Değişimi ve "İslam Mimari Mirası". İslam Mirasını Koruma Konferansı, Nisan 1985, İki Nokta Basın Yayın Organizasyon, 22-26 s.

ARKIN H, COLTON RR. 1968. Tables for Statisticians. Barnes & Noble, New York.

ARIN, C. 2007. "Sanayi Devrimi Kenti Berlin-I, Mimarlık Dergisi, 313 s.

ASLAN, S. 2006. Anıt ve Meydanlarda Oran ve Ölçek Kavramları "Taksim Cumhuriyet Anıtı İncelemesi", Yüksek Lisans Tezi, İ.T.Ü., İstanbul

AYDEMİR, Ş. 2004. Kentsel Alanların Planlaması ve Tasarımı, Trabzon

AYDIN, M. 1998. "Kamusalın Dönüşümünün Siyasal ve Dinsel Sonuçları", Tezkire, İstanbul, 105

AYDIN, A. 2006. Kent Merkezlerinde Meydanların Gelişimi "Sivas Hükümet Meydanı Örneği" Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.

BAKAN, K. , KONUK, G. 1987. Türkiye'de Kentsel Dıs Mekanların Düzenlenmesi. Tübitak Yapı Arastırma Enstitüsü Yayınları, Ankara. 104 s.

BİLGİHAN, Gökhan, 2006. Kentsel Meydanların Dönüşümü,Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

CERASI, Maurice M.2001. Osmanlı Kenti; (çev.) Aslı Ataöv, YKY; İstanbul sayfa 197

CEZAR, M., 1965. 1 9. yüzyıl Beyoğlu'su, İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi,

ÇAĞLAR N. 2006. Hürriyet Meydanı : Bir Kentsel Mekanın Yenilik ve Dönüşüm Öyküsü, Gazi Üniv. Müh. Mim. Fak. Der. Cilt 21, No 1, 177-182, 2006

ÇETİNER, A. 1979. Şehir Planlamasında Çalışma Yöntemleri ve İfade Teknikleri. I.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Yayını, İstanbul.

ÇİMRİN, H. 2008. "Dünden Bugüne Cumhuriyet Meydanı" www.antalyabugün.com 26.10.2008.

ÇİMRİN , H. 2002. Bir Zamanlar Antalya (Tarih, Gözlem ve Anılar), Antalya Ticaret ve Sanayi Odası Yayını, Antalya

ÇİMRİN, H. 2007. Eski Hükümet Konağının Yüz yıllık Öyküsü (1) www.antalyabugün.com 26.11.2007.

ÇİMRİN, H. 2007. Eski Hükümet Konağının Yüz yıllık Öyküsü (2) www.antalyabugün.com 2.12.2007.

DAĞISTANLI, Ö. 1997.Meydanın Evrimi, Mekansal Analizi ve Sosyal Açıdan Önemi, yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İTÜ, İstanbul.

DERMAN, B. 1999. Kentin Yeniden Yaılanması: Potsdamer Meydanı-Berlin. Arkitekt, s:465, İstanbul.

DÖKMECİ, V., ÇINARCI, H. 1990. Tarihsel Gelisim Süreci İçinde Beyoglu, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Yayınları, İstanbul.

DÖRTLÜK, K., BOYRAZ, R. 2008 Gezginlerin Gözüyle Antalya, Suna-İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü, 9-24 Ekim 2008 Nürnberg Sergi Kataloğu

ERDOĞAN,E.1996. Anadolu Avlularının Özellik ve Düzenleme İlkeleri Üzerinde Karşılaştırılmalı Bir Araştırma. A.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara

ESENGİL, Z.2010. Planlama ve Tasarım Sürecine Katılımın Kamusal Projeler Bağlamında İrdelenmesi: Antalya Kent Merkezi Örneği, İTÜ, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

EYÜCE, Ö.2000. "Meydanlar", Ege Mimarlık Dergisi, 2: 11.

FAUOLE, P.1995. Squares in Contemporary Architecture. Waanders Publishers Architectura & Natura Press, Amsterdam.

FERSAN, N. 1980. Küçük Anadolu Kentlerinde Tarihsel Dokunun Korunması İle İlgili Bir Yöntem Araştırması. İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, Doktora Tezi, İstanbul

GEHL, J. 1987. Life Between Buildings. VNR, New York, s.199

GENÇEL Z. 2000 "Geleneksel Türk Kentinde Meydan Kavramı", Ege Mimarlık Dergisi, 2: 22-25 s.

GİRİTLİOĞLU, C. 1991. Şehirsel Mekan Öğeleri ve Tasarımı.ITÜ Mimarlık Fakültesi Yayını, İstanbul.

GÜNAY, B. , SELMAN, B. 1994. Kentsel Görüntü ve Kentsel Estetik Örnek Kent: Ankara "_.Tekeli (Editör), Kent, Planlama, Politika, Sanat, ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayını, Ankara, 277-319" s.

HASOL, D. 1993. Beyazıt Meydanı'nın Garip Öyküsü, YEM, İstanbul

HATİPOĞLU, H., 1994. Kentsel Yapılaşmış Çevrenin Oluşumunda Dış Mekan Yaşantısının Yeri ve İslevi : İstanbul Taksim Meydanı Örneği,Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

KAFTANCI, G.2000. Avrupa'dan Örneklerle Meydan kavramına Bir Yaklaşım, Ege Mimarlık Dergisi, İzmir.

KARAMAN, A., ÇÖZEN, E. 1987.Taksim ve Yakın Çevresi Tarihsel Gelişimi, Taksim Meydanı Proje Yarışması Kitabı, İstanbul.

KELEŞ, R. 2000. Kentleşme politikası, İmge Kitapevi.

KILIÇBAY, M. A.1993. Şehirler ve Kentler, Gece Yayınları, Ankara, s:29.

KILINÇASLAN, İ. 2005. "Issues in The Renovation Of The Taksim Square, Istanbul", Özetler. XXII UIA.Mimarlığın Pazar Yeri. UIA 2005 İstanbul, 179 s.

KUNTAY, O. 1994. Yaya Mekanı Ayıntap Yayıncılık, Ankara.

MARCUS, C. C., Francis, C.1998. People Places 'Design Guidelines for Urban Open Space'. Van Nostrand Reinhold Company, New York.

OKTAY, D.1996. Notes on Urban Design. Eastern Mediterranean University Press, Gazimagusa, 77 s.

OSMAY, S. 1998. 1923'ten Bugüne Kent Merkezlerinin Dönüşümü. 75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık, Türkiye İş Bankası Yayınları, Tarih Vakfı Ortak Yayını, Bilanço 98 Yayın Dizisi, İstanbul.

ÖNDER, S., AKLANOĞLU, F.2002. Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi 16

ÖNEN, A. 2007. Antalya Ulusal Yükseliş Anıtı Öyküsü

ÖZTAN, Y.1998. Kentler ve Meydanlar, Maison Française Dergisi, No:33, İstanbul, 154-157 s.

SEMERCİ, F. 2008. Kentsel Tasarım Gereklilikleri Açısından Beyazıt Meydanı Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü

SENNETT, R. 2002. Kamusal İnsanın Çöküşü. Ayrıntı Yayınları, İstanbul. 480 s.

SEZGİN, B., 1996. Taksim Maçka Büyük Yesil Alanının Evrimi ve Kullanım Açısından Değerlendirilmesi,Yüksek Lisans Tezi, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

SUHER, H. 1998. Kent Planlama Sürecinde Kent Meydanlarının Yeri ve İşlevi. Peyzaj Mimarlığı TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Yayını, Mayıs-Haziran Sayısı.

SÜER, D. 2000. Berlin'in Kimlik Arayışında Yeni Bir Meydan/Potsdamer Platz, Ege Mimarlık, İzmir, 35 s.

ŞAHİN, B.E. 2006. Meydanların Kentsel Yaşama Katkısı Üzerine Bir İnceleme : Bursa Örneği, Yüksek lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa.

ŞAHİNLER, O. 2004.Ayasofya, Süleymaniye Camii, San Marco Meydanı Mimarisi, İstanbul Mimarlar Odası, İstanbul, 12 s.

TANYELİ, U.1987. Anadolu Türk Kentinde Fiziksel Yapının Evrim Süreci (11-15.yy), Doktora Tezi, İTÜ.

TEKELİ İ. 1982. Türkiye'de Kentleşme Yazıları, Ankara Erk Matbaası, Ankara.

TEKELİ, İ. 1987. Osmanlı İmparatorluğu'nda ve Türkiye Cumhuriyeti'nde Kent Planlama Pratiğinin Gelişimi ve Kültürel Mirasın Korunmasındaki Etkileri. İslam Mimari Mirasını koruma Konferansı 22-26 Nisan 1985,
İki Nokta Araştırma, İstanbul, 159-173 s.

TER, Ö.,Ü .2002. Konya Kenti Açık Sit Alan Varlığı İçerisinde Tarihi Kent Merkezinin Kentsel Tasarımı Üzerine Bir Araştırma, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi.

TİBET, M., D. 2005. 19. Yüzyıldan Günümüz Dönemine İzmir'de Yaşanan Sosyal Değişimler Çerçevesinde Konak Meydanı'nın Geçirdiği Evrelerin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara

TRANCIK, R. 1986. Finding Lost Spaces: Theories of Urban Design. Van Nostrand Reinhold, New York. 60-110 s.

TUNÇER, M. 2001. Türkiye'de Bölge-Kent Planlaması ve Kentsel Tasarım Uygulama Sorunları ve Görüşler, Şehir Plancıları Odası, Basım Yılı 2001, Ankara, 63-79 s.

TUNÇER, M. ve YILMAZ, A. 2000. Tarihsel Çevrelerde Koruma-Kentsel Tasarım ve Kent Planlama İlişkileri: Ankara, Afyon, Avanos, Divriği. "Kentsel Tasarım Kentsel Çevreye Çok Disiplinli Bir Yaklaşım Aracı", Türkiye'de Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu Çerçevesinde 11. Buluşma, İstanbul, 3-20 s.

VANU, N., 1944. Antalya 2. Dünya Harbi İçinde Nasıl Güzelleşebildi, İstanbul

VARDAR, A.1990. Meydansız Kentler, Planlama Dergisi 3-4. TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını, Ankara.

WIKIPEDIA www.wikipedia.org

ZENGEL, 2007 Mimarlık dergisi ,34 s.

7. EKLER

EK-2

Anket No : …….

A. Kullanıcılara İlişkin Genel Bilgiler :

1. Cinsiyetiniz?

   A) Kadın B) Erkek

2. Yaşınız?

   ……

3. Eğitim Durumunuz?

   A) Okuryazar değil B) Okuryazar C) İlköğretim D) Ortaokul

   E) Lise F) Üniversite D) Yüksek Lisans E) Doktora

4. Aylık Geliriniz?

   A) 500,00 TL'den az B) 500,00 TL. — 750,00 TL

   C) 750,00 TL. — 1000,00 TL D) 1.000,00 TL — 1.500,00 TL

   E) 1.500,00 TL' den fazla

5. Mesleğiniz? …….

6. Yaptığınız iş? …….

B. Alana Erişebilirlik :

7. Meydana ulaşımınızı nasıl sağlıyorsunuz?

   A) Yaya olarak B) Bisiklet C) Özel Araç

   D) Otobüs E) Tramvay

8. Toplu taşım araçları ile alana ulaşım olanakları sizce yeterli mi?

   A) Evet, yeterli B) Hayır, yeterli değil. Neden? (Lütfen belirtiniz?)

   ……

9. Yakın çevreyle meydan arasında yaya ulaşımı yeterli mi?

   A) Evet, yeterli B) Hayır, yeterli değil. Neden? (Lütfen belirtiniz?)

   ……

10. Fiziksel engelliler için sağlanan üst yapılar (rampa, özürlü tuvaleti, asansör, korkuluklar) yeterli midir?

    A) Evet, yeterli B) Hayır, yeterli değil. Neden? (Lütfen belirtiniz?)

    ……

C. Alanın Kullanım Amacı :

11. Cumhuriyet/Konyaaltı Kent Meydanı'nı hangi amaçlarla kullanıyorsunuz?

A) Sadece İçinden Geçmek B) Kısa Süreli Dinlenme

C) Sanatsal –Kültürel Etkinlikler D) Alışveriş

E) Gezi F) Yemek Yeme

G) Diğer (belirtiniz) ……

D. Alanı Kullanım Sıklığı :

12. Cumhuriyet/Konyaaltı Kent Meydanı'nı hangi sıklıkla kullanıyorsunuz?

A) Haftada 1 kez B) Haftada 2-3 kez C) Ayda 1 kez

D) Yılda birkaç kez E) Yılda 1 kez

13. Cumhuriyet/Konyaaltı Kent Meydanı'nı genelde hangi günler de kullanıyorsunuz?

A) Hafta içi (Pazartesi, Salı, Çarşamba, Perşembe, Cuma)

B) Hafta sonu (Cumartesi, Pazar)

C) Hem Hafta içi hem hafta sonu

14. Cumhuriyet/Konyaaltı Kent Meydanı'nı genelde günün hangi saatlerinde kullanıyorsunuz?

A)07.00–12.00 B) 12.00–17.00 C) 17.00–21.00 D) 21.00-

15. Cumhuriyet/Konyaaltı Kent Meydanı'nda ortalama ne kadar zaman geçiriyorsunuz?

A) 0–2 saat B) 2–4 saat C) 4–6 saat D) 6–8 saat

E) 8-10 F) 10 saatten fazla

E. Alanın Fiziki Yapısı :

16. Meydandaki yükseklik farklarını (kot farkları, zeminde alçalma, yükselme) olumlu buluyor musunuz?

A) Evet, olumlu buluyorum (ise)

Neden?..... B) Hayır, olumlu bulmuyorum (ise) Neden?.....

17. Meydandaki döşeme kaplamasını uygun buluyor musunuz?

A) Evet B) Hayır(ise) Neden?.....

18. Meydanın işlevsel ihtiyaçları nelerdir?

A) Kent Mobilyası B) Su ve Havuz C) Yeşil Alan ve Ağaç

D) Sosyal Tesisler E) Diğer…….

19. Meydanda ilginizi en çok çeken mekân / bölüm hangisidir?

A) Atatürk Heykeli B) Havuzlar C) Banklar D) Kafeler

E) Dükkanlar F) Restoranlar G) Diğer……..

20. Sizce, meydan çevresindeki yapılar meydanla görsel olarak uyumlu mu?

A) Evet, uyumlu

B) Hayır, uyumlu değil (ise)

Neden?.....

F. Alanın Kimliği :

21. Sizce aşağıdakilerden hangisi, Cumhuriyet/Konyaaltı Kent Meydanı'nın kimliğini en iyi tanımlıyor? (Birden fazla olduğunu düşünüyorsanız öncelik belirtin)

A) Kentsel B) Kırsal – Tarımsal C) Rekreasyonel

D) Turistik E) Sanatsal F) Doğal G) Ticari

H) Diğer……

G. Kullanıcının Mekanı Değerlendirmesi :

22. Cumhuriyet/Konyaaltı Kent Meydanı'nda düzenlenen gösteri, kutlama vb. etkinliklerin sayısını yeterli buluyor musunuz?

A) Evet B) Hayır

23. Bu etkinliklerden yeterince haberiniz oluyor mu?

A) Evet B) Hayır

24. Cumhuriyet/Konyaaltı Kent Meydanı'nda kullanımı olumsuz etkileyen faktörler var mı?

A) Evet B) Hayır

25. Varsa nelerdir?

A) Hava kirliliği B) Gürültü C) Kalabalıklaşma

D) İklim Elemanları (sıcaklık, rüzgar, nem, yağış) E) Kötü koku

F) Kötü görüntü G) Vandalizm H)Diğer (belirtiniz)

26. Meydanda sorun yaşıyor musunuz?

A) Evet B) Hayır

27. Yaşıyorsanız nelerdir?

A) Otopark B) Ulaşım C) Güvenlik D) Dinlenme

E) Temizlik F) Gürültü G) Seyyar satıcılar H) Diğer

28. Meydanın bu günkü halini beğeniyor musunuz?

A) Evet B) Hayır (ise) Neden?.....

29. Kentte kullandığınız başka meydanlar var mı, varsa hangileridir?

A) Evet var …… B) Hayır

30. Kullandığınız kent meydanları ile ilgili belirtmek istediğiniz başka bir şey var mı?

A) Hayır, yok

B) Evet, var (ise lütfen belirtiniz)…….....

ÖZGEÇMİŞ

Ali Serdar AYKURT, 1977 yılında Antalya'da doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini Antalya'da tamamladı. 1996 yılında girdiği Yıldız Teknik Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi mimarlık Bölümü'nden 2000 yılında Mimar olarak mezun oldu. 2003 yılında Akdeniz Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda yüksek lisans öğrenimine başladı. 2009-2010 eğitim yılı güz döneminde Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü Mimarlık Bilgisi dersini okutman olarak vermiştir. 2002 yılından bu yana serbest mimar olarak faaliyetlerine devam etmektedir.